Sol lucionari

QUADERN DE DIVERSITAT

VALENCIÀ

Cristina Cebrián
Francisco J. Conejero

2r ESO

ECIR EDITORIAL

Sol·lucionari

QUADERN DE DIVERSITAT

VALENCIÀ

Cristina Cebrián
Francisco J. Conejero

2r ESO

ECIR EDITORIAL

Sol·lucionari

QUADERN DE DIVERSITAT

VALENCIA

2r ESO

© ÉS PROPIETAT
Cristina Cebrián Sanfeliu
Francisco J. Conejero Pascual
Editorial ECIR, S.A

Aquest llibre correspon al segon curs d'ESO, àrea de Valencià, llengua i literatura.

Fotografia – Arxiu ECIR
Il·lustracions – Disseny gràfic ECIR
Disseny i il·lustració coberta – Disseny gràfic ECIR
Disseny de l'interior – Disseny gràfic ECIR

Dipòsit legal: V-1548-2012
I.S.B.N.: 978-84-9826-658-0
Imprés a Espanya – Printed in Spain
Impressió – Indústries Gràfiques Ecir (IGE)

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

ECIR EDITORIAL
Vila de Madrid, 60 - 46988 - P. I. Font del Gerro - PATERNA (València)
Tels: 96 132 36 25 - 96 132 36 55 - Mòbil: 677 431 115 - Fax: 96 132 36 05
A/e: ecir@ecir.com - http://www.ecir.com

1. OBJECTIUS GENERALS DE SEGON ESO VALENCIÀ

L'ensenyança de la llengua i la literatura, en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Comprendre discursos orals i escrits en els diversos contextos de l'activitat social i cultural.
2. Utilitzar el valencià i el castellà per a expressar-se oralment i per escrit, de manera coherent i adequada en cada situació de comunicació i en els diversos contextos de l'activitat social i cultural, per aprendre consciència dels propis sentiments i idees, i per a controlar la pròpia conducta.
3. Utilitzar la llengua oral en l'activitat social i cultural de manera adequada a les distintes funcions i situacions de comunicació, adoptant una actitud respectuosa i de cooperació.
4. Reconéixer les diverses tipologies dels textos escrits, i les seues estructures formals, per mitjà dels quals es produïx la comunicació amb les institucions públiques, les privades i les de la vida laboral, així com fer-ne un ús correcte.
5. Utilitzar el valencià i el castellà per a adquirir nous coneixements, així com per a buscar, seleccionar i processar informació de manera eficaç en l'activitat escolar i per a redactar textos propis de l'àmbit acadèmic.
6. Conéixer i valorar com a patrimoni de tots els espanyols la riquesa lingüística i cultural d' Espanya, i considerar, adequadament i amb respecte, les diferents situacions que originen les llengües en contacte en les comunitats bilingües.
7. Apreciar les possibilitats extraordinàries que oferix el castellà com a llengua comuna per a totes les espanyoles i tots els espanyols i per a les ciutadanes i els ciutadans dels països de parla castellana, com a vehicle de comunicació i vertebració d'una de les comunitats culturals més importants del món.
8. Conéixer les diferents manifestacions i varietats del castellà, derivades de la seua expansió per Espanya i Amèrica, i valorar la unitat essencial de la llengua comuna per a tots els parlants de l' idioma.
9. Comprendre i valorar, a partir del coneixement de la realitat sociolingüística, la necessitat de recuperar un ús normalitzat del valencià, símbol d'identitat cultural i mitjà irrenunciable per a entendre la realitat de l'entorn i accedir al patrimoni cultural propi.
10. Analitzar els diferents usos socials del valencià i del castellà per a evitar els estereotips lingüístics que impliquen judicis de valor i prejudicis classistes, racistes o sexistes.
11. Apreciar les possibilitats que oferix el valencià, llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, com a vehicle de comunicació i de vertebració.
12. Conéixer els principis fonamentals de la gramàtica del valencià i del castellà, i reconéixer les diferents unitats de la llengua i les seues combinacions.
13. Aplicar, amb una certa autonomia, els coneixements sobre la llengua i les normes de l'ús lingüístic per a comprendre textos orals i escrits i per a escriure i parlar amb adequació, coherència, cohesió i correcció, tant en valencià com en castellà.
14. Comprendre textos literaris utilitzant els coneixements sobre les convencions de cada gènere, els temes i motius de la tradició literària i els recursos estilístics. Apreciar-ne les possibilitats comunicatives per a la millora de la producció personal.
15. Aproximar-se al coneixement de mostres rellevants del patrimoni literari i valorar-lo com una manera de simbolitzar l'experiència individual i col·lectiva en diferents contextos historicoculturals.
16. Conéixer i distingir les principals èpoques artístiques i literàries, els seus trets característics, les obres, i les autores i els autors més representatius de cada època. Conéixer les obres i els fragments representatius de les literatures de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana.
17. Interpretar i utilitzar la lectura i l'escriptura com a fonts de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement del món, i consolidar hàbits lectors per mitjà de textos adequats a l'edat.
18. Aprendre i utilitzar tècniques senzilles de maneig de la informació: busca, elaboració i presentació amb l'ajuda dels mitjans tradicionals i l'aplicació de les noves tecnologies.
19. Utilitzar, amb una autonomia progressiva, els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació per a obtindre, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents.

Aquestos objectius estaran estructurat en els següents blocs de continguts:

a) Bloc 1. Comunicació
b) Bloc 2. Llengua i societat
c) Bloc 3. Coneixement de la llengua
d) Bloc 4. Educació literària
e) Bloc 5. Tècniques de treball

2. PROPOSTA DEL QUADERN DE DIVERSITAT

OBJECTIUS	Primer Trimestre	Segundo Trimestre	Tercer Trimestre	Total
Comprensió oral				
- Fomentar l'escolta, la comprensió lectora i l'observació per mitjà de la lectura d'un text realitzat per altra persona.				
- Recordar, retenir informació de la lectura oral d'un text, per contestar les preguntes orals que es fan sobre ell.				
- Identificar les idees principals de les secundàries en textos orals.				
- Resumir clarament les idees més importants d'un text oral.				
- Comprendre i explicar la intencionalitat comunicativa d'un text.				
- Comprendre el vocabulari del seu nivell.				
- Respectar les normes de comunicació oral.				
Comprensió escrita				
-Fomentar la comprensió lectora, l'observació i la deducció per mitjà de la lectura d'un text.				
- Comprendre la informació donada als enunciats de les preguntes per a respondre adequadament.				
- Identificar i recordar informació del text per a contestar adequadament les preguntes que es realitzen.				
- Extraure les idees principals de les secundàries.				
- Resumir clarament les idees més importants d'un text escrit.				
- Reconèixer la seqüència narrativa d'un text : inici, desenvolupament i final.				
- Comprendre i expressar la intencionalitat comunicativa d'un text.				
- Comprendre el vocabulari del seu nivell.				
- Memoritzar conceptes.				
- Desenvolupar la curiositat i l'interés per la lectura.				
- Llegir llibres del seu nivell.				
Expressió oral				
- Expressar-se oralment amb claredat i coherència utilitzant un llenguatge precís i expressiu, en situacions comunicatives quotidianes.				
- Contar un succés de manera clara i precisa, amb ordre i precisió. (Estructura de presentació, nus i desenllaç).				
- Fomentar la participació activa en situacions de comunicació col·lectives.				
- Fomentar la iniciativa en l'expressió oral.				
- Incorporar en la seua expressió oral el lèxic treballat.				

C: Aconseguit/ N C : No aconseguit / EP: En procés

OBJECTIUS	Primer Trimestre	Segundo Trimestre	Tercer Trimestre	Total
Expressió escrita				
- Practicar les normes bàsiques de l'escriptura en l'elaboració de textos.				
- Contestar coherentment les preguntes d'un text prestant atenció a la informació que es demana.				
- Expressar coherentment el tema principal d'un text.				
- Organitzar i redactar amb coherència les idees principals.				
- Produir textos escrits del seu nivell en els quals l'alumne estructure de manera coherent les idees.				
- Produir textos escrits tenint en compte les seqüències narratives d'un text.				
- Millorar la competència lingüística.				
Ortografia / lèxic				
- Interés per aplicar les normes ortogràfiques apreses i i desenvolupar la capacitat per emprar les normes ortogràfiques correctament.				
- Desenvolupar l'interés per adquirir i utilitzar un lèxic més ample.				

C: Aconseguit/ N C : No aconseguit / EP: En procés

3. COMPETÈNCIES BÀSIQUES

	Primer Trimestre					Segundo Trimestre					Tercer Trimestre					Total
Indicadores de desempeño para la competencia en comunicación lingüística																
Competència oral i escrita	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Escolta i comprén el que es llig per a captar la seua intenció comunicativa.																
2. Identifica el sentit global de textos orals i escrits pertanyents a diferents àmbits d'ús de la llengua.																
3. Utilitza estratègies per a extraure i conèixer la informació més rellevant d'un text oral i escrit pertanyent a diversos àmbits d'ús de la llengua.																
4. Discrimina i interpreta la informació més rellevant continguda en textos orals i escrits de diferent tipus.																
5. Amplia els seus coneixements i millora la competència comunicativa.																
Expresión oral	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Produeix textos orals coherents amb la intenció comunicativa i adequats a la situació de comunicació, dotats de cohesió, correcció sintàctica i propietat lèxica.																
2. S'expressa i participa de manera activa en un conjunt de situacions, a nivell oral, de manera adequada i correcta, amb claredat, coherència i fluïdesa; utilitzant un llenguatge precís i expressiu.																
3. Utilitza activament i efectiva els codis i habilitats lingüístiques i no lingüístiques i les regles pròpies de l'intercanvi comunicatiu en diferents situacions per a produir textos orals adequats a cada situació de comunicació.																
4. Utilitza estratègies per a implicar-se activament en una comunicació oral i dialogar adoptant una actitud crítica i constructiva.																
Expressió escrita	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Crea i produeix diferents tipus de textos i escrits amb intencions comunicatives diverses, acords a la situació comunicativa en diferents contextos socials i culturals, de manera clara i organitzada.																
2. Estructura el coneixement i planifica de manera organitzada el procés de producció de textos escrits.																
3. Produeix textos escrits controlant el procés d'escriptura i de revisió.																

1. No arriba al mínim en el desenvolupament de la capacitat. • 2. Complix amb el mínim requerit. • 3. Es troba en la mitjana de la resta dels seus companys. • 4. Supera la mitjana. • 5. Presenta un nivell màxim d'acompliment.

	Primer Trimestre					Segundo Trimestre					Tercer Trimestre					Total
4. S'expressa per escrit de manera adequada i correcta, amb claredat, coherència i fluïdesa; utilitzant un llenguatge precís i expressiu.																
5. S'expressa per escrit aplicant amb certa autonomia els coneixements sobre la llengua i les normes de l'ús lingüístic per a escriure amb adequació, coherència, cohesió i correcció.																
Competència coneixement i interacció amb el medi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1.Interpreta missatges amb contingut científic i comunica argumentacions i explicacions de l'àmbit de la ciència.																
Competència digital i tractament de la informació	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Interpreta, organitza i contrasta la informació procedent de diferents suports.																
2. Exposa i presenta de manera ordenada i clara amb ajuda de mitjans audiovisuals i de programes d'ordinador específics, i la transmet oralment o per escrit.																
Competència social i ciutadana	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Aprén a comunicar-se i a escoltar els altres, desenvolupant actituds de respecte i habilitats per a la convivència.																
2. Escolta i valora críticament les opinions dels altres, mostrant una actitud de respecte a les persones.																
3. Comprén i contrasta la realitat social a través de textos orals i escrits relacionats amb els mitjans de comunicació de masses.																
Competència cultural i artística	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Utilitza els coneixements literaris en la comprensió i valoració de textos orals i escrits, atenent als temes i motius de la tradició oral i escrita, culta o popular de la literatura.																
2. Utilitza el llenguatge com a instrument per a interpretar i comprendre la realitat representada en qualsevol manifestació artística, cultural i literària, per a formar-se un judici personal i a partir d'ell exposar les idees generades.																
3. Desenvolupa l'autonomia lectora, la capacitat d'elecció de temes i textos i posteriorment l'expressió de les preferències personals.																
4. Capta els valors artístics presents en textos diversos (literaris, publicitaris, televisius, radiofònics,...).																

1. No arriba al mínim en el desenvolupament de la capacitat. · 2. Complix amb el mínim requerit. · 3. Es troba en la mitjana de la resta dels seus companys. · 4. Supera la mitjana. · 5. Presenta un nivell màxim d'acompliment.

	Primer Trimestre					Segundo Trimestre					Tercer Trimestre					Total
Competència aprendre a aprendre	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Aplica tècniques d'estudi i de treball amb la intenció de comprendre, relacionar i sintetitzar continguts de la matèria.																
2. Desenvolupa les habilitats i les capacitats pròpies de la competència, en la realització d'experiències d'aprenentatge de comprensió, de composició i d'obtenció, anàlisi i elaboració de la informació.																
3. Reflexiona sobre la pròpia llengua i aplicar el conjunt de sabers conceptuals i procedimentals per a optimitzar l'aprenentatge lingüístic.																
Competència autonomia i iniciativa personal	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Comprén discursos diversos, els interpreta, i és crític posant en joc les estratègies de resolució de problemes, presa de decisions i elaboració de plans.																
2. Afavoreix la creativitat i la imaginació amb tasques de producció oral o escrita que estimulen l'autoconeixement i l'enriquiment personal.																

1. No arriba al mínim en el desenvolupament de la capacitat. · 2. Complix amb el mínim requerit. · 3. Es troba en la mitjana de la resta dels seus companys. · 4. Supera la mitjana. · 5. Presenta un nivell màxim d'acompliment.

	LECTURA COMPRENSIÓ LECTORA	EXPRESSIÓ ORAL	GRAMÀTICA
UNITAT 1 ENS COMUNIQUEM	8-9	10 PRESENTACIONS I SALUTACIONS	11-12 ORACIONS SEGONS LA MODALITAT
UNITAT 2 LA NOSTRA NATURA	22-23	24 AVISOS I CARTELLS PÚBLICS	25-26 FUNCIONS DEL LLENGUATGE
UNITAT 3 DE QUIN SIGNE ETS?	34-35	36 PESOS I MESURES	37-39 ELS TEMPS SIMPLES
UNITAT 4 CONDUEIXES UNA MOTO?	48-49	50-52 ELS MITJANS DE TRANSPORT	53-54 ELS PRONOMS
UNITAT 5 QUINA LLENGUA PARLES?	66-67	68 EMERGÈNCIES	69-71 VERBS IRREGULARS
UNITAT 6 ANEM AL CINEMA	80-81	82 ALLOTJAMENTS	83-84 ELS PRONOMS FEBLES
UNITAT 7 LES NOSTRES TRADICIONS	94-95	96 QUEIXES I RECLAMACIONS	97-99 PREDICAT NOMINAL
UNITAT 8 ESCOLTES MÚSICA?	108-109	110-111 DEMANAR ALGUNA COSA	112-113 PREDICAT VERBAL
UNITAT 9 LES NOSTRES COMARQUES	124-125	126-127 LES COMPRES	128-131 COMPLEMENTS DEL PREDICAT
UNITAT 10 QUÈ ESCRIVIM?	140-141	142-143 ESPECTACLES	144-145 ORACIÓ SIMPLE I COMPOSTA

EXPRESSIÓ ESCRITA	ORTOGRAFIA	LÈXIC	PROJECTE DE TREBALL
13-14 TEXT DESCRIPTIU	**15** ELS DÍGRAFS	**16-17** SINONÍMIA	**18-19**
27 TEXT NARRATIU	**28-29** DIFTONGS I HIATS	**30** ANTONÍMIA	**31**
40 TEXT PREDICTIU	**41-43** L'ACCENT	**44** ELS SENTIMENTS	**45**
55-56 TEXT INSTRUCTIU	**57-59** DIÈRESI	**60-61** CODI DE CIRCULACIÓ	**62-63**
72-73 TEXT EXPOSITIU	**74** LES CONSONANTS NASALS: M / N / NY	**75** ELS BARBARISMES	**76-77**
85-86 TEXT ARGUMENTATIU	**87-88** B / V / C / Q / QU	**89-90** CINEMA	**91**
100 TEXT NARRATIU	**101-103** GUIONET AMB PRONOMS FEBLES	**104** ELS PRÉSTECS LINGÜÍSTICS	**105**
114-115 TEXT DESCRIPTIU: LES PERSONES	**116-117** ESSA SONORA/SORDA G/J/TG/TJ	**118-119** INSTRUMENTS MUSICALS	**120**
132-133 LA POESIA	**134** SIGNES INTERROGACIÓ I EXCLAMACIÓ	**135-136** ACCIDENTS GEOGRÀFICS	**137**
146 TEATRE	**147-148** ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ	**149** TABÚ I EUFEMISME	**150**

UNITAT 1

ENS COMUNIQUEM

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- L'AVENTURA DE LA COMUNICACIÓ
- EN L'EXPRESSIÓ ORAL, LES PRESENTACIONS I SALUTACIONS
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, LA MODALITAT ORACIONAL
- A ESCRIURE UN TEXT DESCRIPTIU
- A RECONÉIXER ELS DÍGRAFS
- EN L'APARTAT DEL LÈXIC, LA SINONÍMIA
- AL PROJECTE DE TREBALL, A PREPARAR UN CÀSTING

ANTENA 3 tve cuatro TELECINCO laSexta

LECTURA

Fa uns mesos, un dia que la meua amiga Rosa i jo estàvem molt avorrides, ella tingué la feliç idea d'apuntar-nos com a públic a un concurs de televisió, que ens agradava molt a les dues. El principi va ser molt senzill ja que tan sols havíem d'enviar les nostres dades personals (nom, adreça, telèfon), sense oblidar el nostre correu electrònic. Va ser divertit i passàrem una bona vesprada llegint coses a Internet sobre el concurs i emplenant el formulari. Uns quants dies més tard, quan ja ens havíem oblidat per complet d'aquella vesprada, rebérem un missatge que deia que havíem sigut seleccionades per a formar part del públic en el concurs. No podeu imaginar-vos l'alegria tan gran que ens va donar aquella notícia. El dia sis de juliol era el dia elegit per anar a Barcelona a gravar el programa. Haguérem d'alçar-nos un poc prompte. L'autobús eixia a les 6 del matí per tal d'estar tan prompte com fóra al plató de televisió. Quan arribàrem allí ens quedàrem sorpreses ja que el plató era molt gran. Estava dividit en dues parts grans. Per una banda el decorat del concurs i per l'altra el que anomenaven "el control", des d'on dirigien el programa. El decorat era molt gran i estava format per seients de color blau, on ens vam seure nosaltres; les taules de les parelles, en concret tres, i el tamboret alt reservat per al presentador. Tots els mobles dels concursants tenien una filera de bombetes, mentre que on estava el públic teníem tan sols uns punts de llum a les escales que il·luminaven tothom i que s'apagaven quan contestaven els concursants. Dalt dels nostres caps teníem tanta quantitat de focus que pareixia l'escenari d'un cantant; eren de tots els colors: blancs, rojos, blaus i hi havia focus giratoris que feien que fóra més vistós. En front del decorat estaven les càmeres de televisió, en concret cinc, que tenien diferents llums i si s'encenia la roja volia dir que estava enfocant eixa. Per terra, on estaven les càmeres, hi havia nombrosos cables que s'unien en un punt comú: l'altra banda del plató, l'anomenat control. Allí no ens deixaren passar, perquè estaven el director i els tècnics de realització, d'imatge i de so pendents del programa. També hi havia molta gent darrere de les càmeres: el regidor, encarregat de donar ordres al públic (quan cridar, quan aplaudir, quan callar, molt improvisat tot); els maquilladors, que sempre estaven a punt per retocar el presentador i els concursants; els electricistes, decoradors, etc. Rosa i jo no sabíem on mirar perquè estàvem molt nervioses, fins que ens relaxàrem un poc. Malgrat tot, va ser avorrit perquè paraven moltes vegades per repetir coses que no els quedaven bé. A migdia acabà el programa, ens donaren un entrepà i ens enviaren una altra vegada cap a casa. Férem la tornada mig adormides pel cansament que portàvem de tot el dia. Encara que el programa es va gravar al mes de juliol, no va ser fins al mes de setembre que poguérem veure'ns a la televisió. Eixa vesprada convidàrem tots els amics i les amigues a casa per veure el programa. Quina diferència més gran amb el que nosaltres havíem viscut! La visió del programa va ser molt més àgil i entretinguda que la gravació.

COMPRENSIÓ LECTORA

I **Qui són les protagonistes de la lectura?**

Rosa i la seua amiga.

II **Què decideixen fer la vesprada en què estaven avorrides?**

Apuntar-se com a públic a un programa de televisió.

III **Com se sentiren les protagonistes en ser seleccionades?**

Molt alegres.

IV **On, quan i com anaren a gravar el programa?**

Anaren el sis de juliol amb autobús a Barcelona.

V **Com els va resultar la gravació? Per què?**

Avorrida perquè paraven molt per a repetir les coses.

VI **En quin mes veieren el programa realment?**

Al mes de setembre.

VII **Digues com va ser la vesprada en què van veure el programa.**

Molt bona perquè convidaren tots els amics a berenar i el programa els semblà entretingut.

VIII **T'agradaria ser públic o concursant en un programa de televisió? Per què?**

Resposta oberta.

IX **Quin tipus de text creus què és?**

a) Dóna arguments per anar de públic a un concurs

b) Descriu com era el plató.

c) Exposa el tipus de concurs que era.

Per què ?

a) **FALTA**

b) **FALTA**

c) **FALTA**

Perquè ens està ensenyant les diferents parts d'un plató i dient com són.

EXPRESSIÓ ORAL

PRESENTACIONS I SALUTACIONS

RECORDA

Per a saludar, normalment utilitzem aquestes tres salutacions:

- **BON DIA**: fins a les 12 del migdia.
- **BONA VESPRADA**: des de les 12 fins a les 7.
- **BONA NIT:** a partir de les 7.

1 **Quina salutació utilitzaries si foren...?**

- les 6 de la vesprada: Bona vesprada!

- les 11 del matí: Bon dia!.....

- les 9 de la nit: Bona nit!

RECORDA

Per a presentar-nos o fer que una persona es presente, utilitzem aquestes preguntes i respostes:

- Com et dius? Jo em dic..., i tu?
- Quants anys tens? Tinc ...anys, i tu?
- D'on ets? / On vas nàixer? Sóc de...
- A què et dediques? / On treballes? Sóc...

2 **Imagina que acabes d'arribar a l'institut i la professora de valencià et demana que et presentes, com ho faries?**

Resposta oberta.

3 **Ara imagina que acaba d'arribar un alumne nou a l'institut i tu eres l'encarregat de fer-li unes preguntes per a conéixer les seues dades personals. Què li preguntaries? Què podria contestar ell?** Resposta oberta

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

GRAMÀTICA

ORACIONS SEGONS LA MODALITAT

RECORDA

Segons l'actitud de l'emissor davant del missatge que transmet, les oracions es poden classificar en:

- **Enunciatives**: l'emissor transmet una informació o opinió sobre uns fets.
- **Interrogatives**: l'emissor formula preguntes sobre el contingut de l'oració.
- **Exclamatives**: l'emissor expressa estats d'ànim com sorpresa, por, alegria...
- **Imperatives**: l'emissor expressa una ordre.
- **Desideratives**: l'emissor expressa un desig.
- **Dubitatives**: l'emissor expressa un dubte.

1 **Classifica aquestes oracions segons la modalitat oracional que tinguen:**

- **Vine ací immediatament:** Imperativa
- **El meu germà viu a València:** Enunciativa
- **Quin jersei més bonic!:** Exclamativa
- **Quan vindràs a casa?:** Interrogativa
- **Potser ha oblidat la cita:** Dubitativa
- **Tant de bo vinga prompte al parc:** Desiderativa

2 **Inventa oracions segons la modalitat que t'indiquem:** Resposta oberta

- **interrogativa:** .....
- **dubitativa:** .....
- **enunciativa:** .....
- **desiderativa:** .....
- **imperativa:** .....
- **exclamativa:** .....

RECORDA

Les oracions enunciatives poden ser de dues classes:

- **afirmatives**: l'enunciat expressat és afirmatiu.
  Ex: *Vindrà demà.*
- **negatives**: expressen un enunciat amb sentit negatiu.
  Ex: *No vindrà demà.*

3 **Classifica aquestes oracions segons siguen enunciatives afirmatives o negatives:**

- **Aquesta tardor ha plogut molt:** Afirmativa
- **No aniré a la platja:** Negativa
- **Tampoc ha vingut Joan:** Negativa
- **Sí, he vingut prompte:** Afirmativa
- **Demà faré el treball:** Afirmativa
- **No hi pense anar de cap manera:** Negativa
- **Ningú ha acudit a l'institut:** Negativa

RECORDA

D'altra banda, les oracions interrogatives poden dividir-se en:

- **totals**: si esperen una resposta sí/ no.
  Ex: *Has llegit el llibre?*
- **parcials**: si preguntem per una part de l'oració. Necessiten una partícula interrogativa.
  Ex: *Quan llegires el llibre?*
- **directes**: amb signe d'interrogació.
  Ex: *Tornaràs a estudiar?*
- **indirectes**: es caracteritzen perquè no tenen signes d'interrogació, però volen obtenir una resposta:
  Ex: *No sé quina hora és.*

4 **Digues el tipus d'oració interrogativa:**

- **Has acabat els deures?** Directa i total
- **No m'has dit on vas.** Indirecta i parcial
- **Quan tornaràs del viatge?** Directa i parcial
- **No m'explique com ha fet el treball.** Indirecta i parcial
- **Què prepares per dinar?** Directa i parcial
- **Has fet els deures?** Directa i total
- **No sé quan tornarà del viatge.** Indirecta i parcial

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEXT DESCRIPTIU

RECORDA

Un text **descriptiu** és aquell que té per finalitat **recordar-ne**, **explicar-ne** les característiques. També és possible descriure un **estat d'ànim**, **una idea**... La descripció es troba normalment combinada amb el text narratiu o el diàleg per ambientar els relats o donar informacions referents a les escenes i els personatges.

Una bona descripció s'ha d'ajustar als principis següents:

- Ha de partir d'una observació minuciosa i detinguda de la realitat.
- Cal seleccionar les característiques més importants i deixar a part les menys significatives.
- Els trets que s'han seleccionat s'han d'ordenar de manera coherent.
- El llenguatge ha de ser clar i concís. És imprescindible l'ús de frases breus i senzilles.

1 **Llig aquesta descripció d'un bolígraf:**

Un **bolígraf** és un dels instruments d'escriptura més populars i usats del món. La punta conté una bola generalment d'acer que, en contacte amb el paper, va dosificant la tinta a mesura que se la fa rodar.

RECORDA

La descripció es pot fer de dues maneres diferents:

- Amb **distanciament** i **objectivitat**: ens informa de l'element descrit amb la màxima fidelitat possible, d'una manera neutra, sense incloure impressions particulars de l'autor. Aquest tipus de descripció és propi de la descripció científica.
- Amb **emoció** i **subjectivitat**: descriu la realitat fent prevaldre l'estat d'ànim de l'escriptor, la seua imaginació i la seua opinió. Aquest tipus de descripció és propi de la descripció literària.

2 **Ara et toca descriure a tu. Et proposem que descrigues aquests objectes, que tenen la mateixa utilitat però que els avenços tecnològics han fet que un siga substituït per l'altre:**

Resposta oberta

– una granera i un aspirador: .....

.....

.....

.....

– una pica de llavar i una rentadora: .....

.....

.....

RECORDA

Les característiques del text descriptiu són:

- Predomini de **substantius** i d'**adjectius** per a qualificar.
- Ús de paraules **específiques** i **precises**.
- Ús abundant d'**adverbis** per a situar i organitzar els elements descrits: dalt, damunt,...
- Ús de **verbs atributius** per a situar o atribuir qualitats.
- Ús del present.
- Predomini de les **oracions simples**.
- Ús d'estructures comparatives: *és tan gran com...*

3 **Ara mira les imatges que tens a continuació. Una és un paratge natural ben cuidat i l'altra és un paratge amb brossa. Fes-ne la comparació.**

Resposta oberta.

ORTOGRAFIA

ELS DÍGRAFS

RECORDA

El **dígraf** és l'aplec de dues lletres que pronunciem com un únic so. Els dígrafs són: gu/ qu/ ig/ l·l/ ll/ tx/ tg/ tj/ ny/ rr/ ss/ tl/ tll/ tz/ mm.

Exemples: *guitarra, cotxe, carro, cassola, setze, etc.*

Els dígrafs se separen en dos síl·labes diferents, però n'hi ha cinc que no es poden separar: ny/ ll/ ig/ gu/ qu.

Exemples: *ca-nyar, ca-llar, per-què.*

1 Assenyala els dígrafs que trobes en aquestes paraules i separa'n les síl·labes:

aquarel·la, ulleres, guitarra, passar, dotze, setmana, ratlla, passeig, platja, matxet, imatge

a-qua-rel-la, u- lle- res, gui-tar- ra, pas- sar, dot- ze, set- ma- na, rat- lla, pas- seig, plat- ja, mat- xet, i- mat- ge.

2 Llig aquest acudit, identifica-hi els dígrafs i separa'ls en síl·labes.

El pare telefona al seu fill Samuel que viu a Nova York i li diu:

—Fill meu, he d'informar-te que la teua mare i jo ens estem divorciant; quaranta-cinc anys de patiment és suficient.

—Papi, de què estàs parlant? I just abans de les festes de Nadal! —crida el fill.

—No podem suportar veure'ns. Estem farts l'un de l'altre i estic cansat del tema així que és millor que li contes a la teua germana Anna aquest assumpte —i penja el telèfon.

Desesperat, el fill telefona a la seua germana, que explota en el telèfon.

—Com que s'estan divorciant? Ja em faig càrrec de l'assumpte!

Immediatament la filla telefona al pare i li diu:

—Vosaltres no us divorcieu! No feu res fins que jo arribe! Ara mateix torne a telefonar al meu germà i anem a Barcelona. Fins aleshores no feu res, escolteu bé?

El pare deixa el telèfon, mira la seua esposa i li diu:

—Molt bé Ruth, tot ha eixit perfecte… Els dos vénen per a les festes i es paguen els bitllets.

fill	**que**	**anys**	**què**
any	**a- quest**	**as- sump- te**	**ta- lla**
càr- rec	**fi- lla**	**ar- ri- be**	**pa- guen**
bit- llets	**Im- me di- a- ta- ment**		

LÈXIC

SINONÍMIA

RECORDA

Les **paraules sinònimes** són aquelles que tenen un significat semblant o paregut. És difícil trobar sinònims perfectes, és a dir, dues paraules que signifiquen absolutament el mateix, però és més fàcil trobar paraules sinònimes dins d'un context, en oracions determinades.

Ex.: *dur/portar, gran/gegant.*

1 **Emparella les paraules sinònimes d'aquestes dues columnes:**

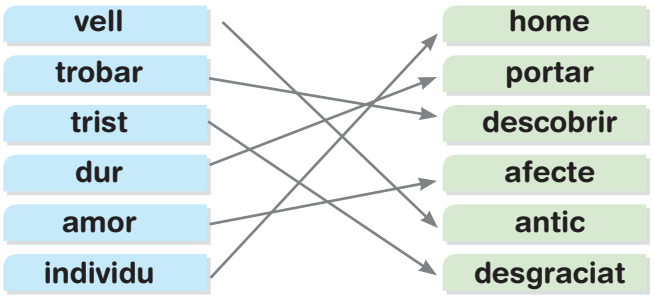

2 **Canvia les paraules subratllades en aquest text per paraules sinònimes:**

Els banyistes s'hi arremolinaren al voltant. Era el cos d'un home mig enterrat sota l'arena. Duia un vestit blau marí, corbata de seda, camisa ratllada. Un lliri de platja marcit li penjava del trau de la solapa. No presentava senyals de violència, però un filet de sang, un regalim de sang coagulada, li sortia dels llavis. El seu rostre, ulls clucs, era tranquil...

CARME RIERA (*Te deix, amor, la mar com a penyora*).

- **Arremolinaren** – s'agruparen
- **Enterrat** – soterrat
- **Arena** – sorra

- **Marcit** – pansit
- **Regalim** – fil
- **Sortia** – eixia

3 **Inventa oracions amb aquests sinònims:** Resposta oberta.

– **fosc/obscur:** .....

.....

– **nevera/frigorífic:** .....

.....

– **cansat/fatigat:** .....

.....

– **rumiar/pensar:** .....

.....

4 **Busca un sinònim de la paraula subratllada (potser has de fer alguns canvis en l'oració):**

– **L'automòbil es va quedar parat en la carretera:** el Cotxe.

– **Eixe individu no m'agrada:** home.

– **El meu germà no té bons hàbits d'estudi:** costums.

– **La casa on visc no és molt gran:** el pis.

– **S'ha espatllat la nevera:** el frigorífic.

– **Lluís Llach és un cantant molt famós:** conegut.

5 **Busca el sinònim adequat en cada situació:**

– **Miguel i Pere van discutir / renyir per la pilota.**

– **El pirotècnic va encendre / pegar foc al castell.**

– **El lladre va córrer / pegar a fugir quan sonà l'alarma.**

– **Joan va acceptar / admetre la decissió de l'àrbitre.**

6 **Substitueix la paraula subratllada per una sinònima.**

– **Té una gran** .....alta..... **estima pels animals.**

– **He de produir** .....fer..... **un treball de matemàtiques.**

– **És molt orgullós** .....arrogant.....**: tracta els altres malament.**

– **En dos anys el van elevar** .....ascendir..... **a la categoria de pilot.**

PROJECTE DE TREBALL

1 **Imagina que vols participar com a públic del concurs televisiu que més t'agrada en aquests moments. Quina carta escriuries? No t'oblides de posar les teues dades personals, la teua adreça i el teu número de telèfon.** Resposta oberta.

- **Nom:** .....
- **Cognoms:** .....
- **Adreça:** .....
- **Telèfon de contacte:** .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Un **casting** és el procés de selecció dels participants en una pel·lícula, un espectacle o un concurs. Normalment tots els candidats han d'interpretar el mateix paper, proposat pels seleccionadors, per tal de poder comparar i triar la persona més adequada.

2 **Ara imagina que vols ser concursant d'eixe mateix programa de televisió. Com intentaries ser seleccionat?**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

PROGRAMA
3000
PROGRAMA
3000
PROGRAMA
3000

UNITAT

2

LA NOSTRA NATURA

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- EL RESPECTE CAP A LA NATURA
- EN L'EXPRESSIÓ ORAL, ELS AVISOS I ELS CARTELLS PÚBLICS
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, LES FUNCIONS DEL LLENGUATGE
- A ESCRIURE UN TEXT NARRATIU
- A RECONÉIXER ELS DIFTONGS I HIATS
- EN L'APARTAT DEL LÈXIC, L'ANTONÍMIA
- AL PROJECTE DE TREBALL, A CREAR UN HERBOLARI

LECTURA

Foios, 8 de novembre de 2011

Hola, Enric,

La setmana passada vaig fer una excursió amb l'institut. Tots els cursos de segon d'ESO anàrem a la serra de Calderona, a la comarca de l'Horta Nord. Jo no coneixia res d'aquest lloc, però la nostra professora de ciències socials, Júlia, ens en va parlar un poc uns quants dies abans. El dia començà molt prompte, ja que a les set i mitja havíem d'estar tots junts a la porta de l'institut. El camí era llarg i un poc dificultós per a l'autobús, perquè la carretera cada vegada s'estretia més i més. A mesura que ens anàvem acostant, el paisatge canviava. Així, dels carrers amb nombroses persones, cotxes, sorolls, llums, etc. passàrem al silenci de la muntanya, trencat pel cant del ocells i l'horitzó verd esperança. En baixar de l'autobús es respirava un aire més pur, hi havia una altra temperatura, més fresca, que ens va obrir la fam. Esmorzàrem tot el que portàvem: calia preparar-se ja que anàvem a caminar una llarga estona, fins al cim de la muntanya. Una vegada ens vam agrupar, ens donaren les instruccions per si de cas algú es perdia. A més a més, ens van insistir de no cridar ni utilitzar cap aparell electrònic per no alterar el medi, ni molestar els animals que hi habiten. No portàvem ni dos quilòmetres quan Joan i Sergi van caure, però la caiguda no va tenir cap importància. Els professors, que en total eren cinc, van fer la primera parada en un arbre típic de la zona, una garrofera, i ens explicaren la importància que té perquè donava garrofes, aliment per al bestiar, els cavalls, els ases, les egües etc.... Avui en dia, es recullen, però amb altres fins com els medicinals. També ens van explicar els diferents matolls que veíem al llarg del camí, i els animalets, com el que de sobte vam veure, però que es va espantar i se'n va anar. El dia era preciós fins que, de nou, la colla de Joan es va retardar massa. El professors no els van veure i es van preocupar. L'esglai no passà a més perquè els van veure arribar, un poc blancs. Els professors ens van insistir que anàrem junts i ens fixàrem en el camí. Després de reprendre la marxa, travessàrem el barranc farcit de baladre. Tot seguit, arribàrem al cim i allí menjàrem els entrepans. Després de dinar, la professora ens digué que, amb les plantes i flors que havíem agafat al llarg del camí, hauríem de fer un herbolari, amb diferents mostres. La baixada fou per un camí forestal i la vam fer ràpidament i còmoda. A la tornada tot el món estava cansat i alguns, fins i tot, s'adormiren. Bé, això ha estat el més interessant de la setmana.

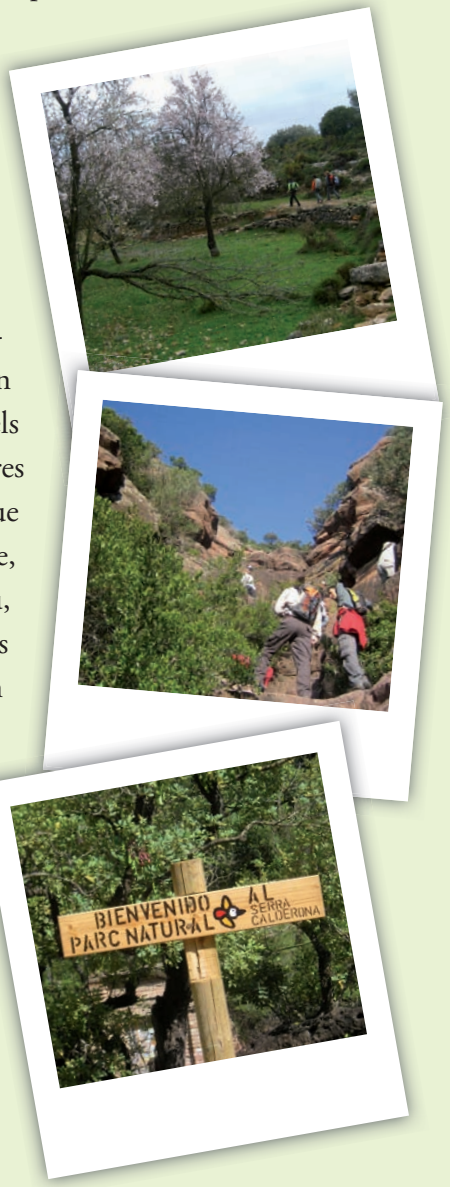

Una forta abraçada,

Miquel.

COMPRENSIÓ LECTORA

I **A quin lloc van d'excursió? A quina comarca es troba?**

Van a la serra de la Calderona,a la comarca de l'Horta.

II **A quina hora havien quedat per eixir?**

Havien quedat a les set i mitja del matí.

III **Quina diferència hi ha entre el paisatge de la ciutat i el de la muntanya?**

Al paisatge de la ciutat hi ha molt de soroll, llums i nombroses persones i cotxes, mentre que al paisatge de muntanya hi ha molt de silenci.

IV **Què van fer en baixar de l'autobús? Escriu què duries tu per fer aquesta excursió.**

Quan baixaren de l'autobús, esmorzaren.

Resposta lliure.

V **Qui va caure? I qui es va perdre?**

Joan i Sergi es van caure.

També es va perdre la colla de Joan.

VI **Van veure algun animal? Què va fer?**

Sí, en van veure un que es va espantar i es va anar.

VII **Quins tipus de flors i matolls troben al camí?**

Trobaren una garrofera i diferents matolls.

VIII **Per on passaren de camí al cim?**

Travessaren el barranc, que estava farcit de baladre.

IX **Quin treball han de fer els alumnes? Qui l'encarrega?**

Els alumnes havien de fer un herbolari que els havia manat la pr
xement del medi, que s'anomenava Júlia.

X **Digues el nom d'alguns parcs naturals o zones naturals de la Comunitat Valenciana.**

El Desert de les Palmes, la serra de la Calderona, la serra de Ma
d'Espadà, el Penyagolosa, el Penyal d'Ifac,...

EXPRESSIÓ ORAL

AVISOS I CARTELLS PÚBLICS

RECORDA

Et presentem unes quantes paraules bàsiques que pots trobar com a indicació en qualsevol lloc: a la **dreta**, a l'**esquerra**, **entrada**, **eixida**, **espentar** la porta o **privat**.

1 **Un client acaba d'arribar a l'hotel on tu treballes i et pregunta per diferents llocs de l'hotel. Completa el diàleg que mantindries amb ell.** Resposta lliure.

—Hola .....
En què ..... **?**
—Voldria saber on es troba la piscina.
—Per arribar a la piscina .....
—I el gimnàs?
—El gimnàs es troba .....
—On puc trobar el bany més proper de la recepció?
—El bany està .....
—Moltes gràcies.
— .....

lliureocupat

2 **Imagina que ets propietari d'un pis i vols posar un cartell on anuncies que es ven o es lloga el pis. Escriu el cartell i la publicitat que penjaries per a intentar vendre'l o llogar-lo.**

Resposta oberta.

.....

.....

3 **Dibuixa els cartells per a aquests avisos: perill - obres - prohibit xafar.** Resposta lliure.

GRAMÀTICA

FUNCIONS DEL LLENGUATGE

RECORDA

La comunicació és un procés d'intercanvi d'idees des de l'emissor al receptor i viceversa. Els elements que intervenen en la comunicació són:

- **EMISSOR**: persona que emet la informació.
- **RECEPTOR**: persona que rep la informació.
- **MISSATGE**: contingut de la comunicació.
- **CODI**: llenguatge determinat; paraules, signes escrits, gestos...
- **CANAL**: vehicle que transporta el missatge entre l'emissor i el receptor.
- **CONTEXT**: circumstàncies que envolten el missatge.

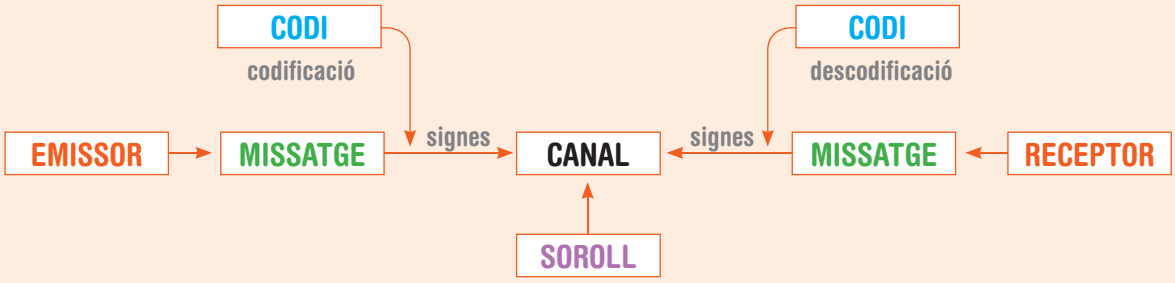

1 **Identifica els elements que intervenen en la comunicació següent:**

Pere li diu a Maria per telèfon: "Arribaré a les 7 amb autobús."

Emissor: Pere.
Receptor: Maria.
Missatge: arribaré a les 7 amb autobús.
Canal: Oral.
Codi: llenguatge, valencià.
Context: les circumstàncies que poden envoltar eixa comunicació.

2 **En aquesta imatge indentifica: emissor, receptor, canal, codi.**

Emissor: l'entrevistadora.
Receptor: l'entrevistat i el públic en general.
Canal: oral.
Codi: llenguatge valencià.

RECORDA

Quan utilitzem el llenguatge per a comunicar-nos, no sempre tenim la mateixa intenció. Per això, diem que en el llenguatge trobem les funcions següents, segons l'element de la comunicació al qual donem més importància:

- **Referencial o representativa**: transmet informació sobre fets o idees d'una manera objectiva.
  Ex.: *Són les dotze en punt.*
- **Expressiva o emotiva**: expressa l'estat d'ànim de l'emissor, els seus sentiments. Fem èmfasi en l'emissor.
  Ex.: *Avui estic molt contenta.*
- **Conativa**: intenta provocar en el receptor una reacció, ordena. Fem èmfasi en el receptor.
  Ex.: *Vine ací immediatament.*
- **Poètica**: considera el llenguatge un objecte estètic. Ens fixem en el missatge.
  Ex.: *Plou poc, però per al poc que plou, plou prou.*
- **Metalingüística**: usa el llenguatge per a parlar del llenguatge. Donem importància al codi.
  Ex.: *La paraula missatge té tres síl·labes.*
- **Fàtica**: vol comprovar el bon estat del circuit comunicatiu. Donem importància al canal.
  Ex.: *Sí, sí, et sent. Continua parlant.*

3 **Digues quina és la funció del llenguatge que predomina en aquestes oracions:**

- En cap cap cap el que cap en aquest cap.	**Poètica**
- Ja n'estic fart!	**Expressiva o emotiva**
- Calleu i poseu atenció.	**Conativa**
- El verb *haver* s'escriu amb v.	**Metalingüística**
- Bon dia! Sí, sí...	**Fàtica**
- El verb *comprar* és transitiu.	**Metalingüística**
- Tanca la porta, per favor.	**Conativa**
- Demà aniré al metge.	**Referencial o representativa**
- Tinc tanta son que a les cinc tinc son.	**Poètica**

4 **Quina funció del llenguatge predomina en els casos següents?**

- En un anunci publicitari:	**Conativa**
- En un manual d'estil:	**Metalingüística**
- En un còmic:	**Poètica**
- En un llibre sobre la fauna del Montseny:	**Referencial**

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEXT NARRATIU

RECORDA

Un **text narratiu** és aquell que et conta alguna cosa real o imaginària, aquell on s'explica una història. Són textos narratius les novel·les, els contes, les notícies, les anècdotes.

Les parts d'un text narratiu són:

- **Introducció**: on es presenten els personatges, l'espai i el temps de l'acció.
- **Nus**: és la trama de la història.
- **Desenllaç**: el final de la història.

1 **Escriu un acudit o una història típica del teu poble:**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

RECORDA

Altres elements importants en un text narratiu són els **personatges**, el **temps**, l'**espai** i el **narrador**. Pel que fa als personatges, cal recordar que poden dividir-se en **personatges principals** o protagonistes i **personatges secundaris**, que acompanyen el personatge principal. L'**antagonista** és el contrari del protagonista.

2 **Ara has d'escriure una història amb els teus companys. Ací tens el començament i cada company ha d'escriure un paràgraf per inventar-vos una història completa:**

El vent era molt fort i el capità ens ordenà que anàrem cap als nostres camarots. La veritat és que tots estàvem molt desconcertats quan vam notar la força de l'aigua que xocà contra el vaixell. Els mariners estaven nerviosos i corrien de proa a popa, quan de sobte...

Resposta oberta.

ORTOGRAFIA

DIFTONGS I HIATS

RECORDA

El **diftong** és la unió de dues vocals en una mateixa síl·laba.
Els diftongs són: **ai, au, ei, eu, oi, ou, ui, iu**.
Cal afegir-ne altres quatre —**ua, üe, üi, uo**—, que necessiten davant la consonant g/q.
Exemples: *feina, pau, piular, quaranta, pingüí, quota.*

1 **Identifica i encercla els diftongs d'aquestes paraules:**

marroquí, jeure, acabaria, tenia, guardiola, faixa, pingüí, reina, alleugerir

2 **Separa aquestes paraules en síl·labes i assenyala'n els diftongs:**

pauta, vuitanta, peix, ploure, guant, ciutat, quadrat, faixa, peu, comboi, aqüífer, quòrum.

Pau- ta, hui- tan- ta, peix, plou- re, guant, ciu- tat, qua- drat, fai- xa, peu, com- boi, a- qüí- fer, quò- rum.

3 **Separa i compta les síl·labes dels mots següents:**
Ex.. Maria *Ma-ri-a* 3

església	es- glé- si-a, 4	**quocient**	quo-ci-ent, 3	**teatre**	te-a-tre, 3
subratllar	sub-rat-llar, 3	**til·la**	til-la, 2	**aeri**	a-e-ri, 3
vosaltres	vos-al-tres, 3	**pany**	pany, 1	**aigüera**	ai-güe-ra,3
conéixer	co-néi-xer, 3	**vàcua**	và-cu-a, 3	**estudia**	es-tu-di-a, 4
lingüista	lin-güis-ta, 3	**Laia**	La-ia, 2	**paciència**	pa-ci-èn-ci-a, 5
canya	ca-nya, 2	**enrenou**	en-re-nou, 3	**cella**	ce-lla, 2
reien	re-ien, 2	**contínua**	con-tí-nu-a, 4	**estudia**	es-tu-di-a, 4
paraigua	pa-rai-gua,3	**pressió**	pres-si-ó, 3	**abaixar**	a-bai-xar,3
qüestionari	qües-ti-o-na-ri, 5	**aorta**	a-or-ta, 3	**meu**	meu, 1
veuen	ve-uen, 2	**diuen**	di-uen, 2	**cuina**	cui-na, 2

4 **Torna a escriure les deu paraules de l'activitat anterior que tenen diftong:**

Quocient	Aigüera	Conéixer	Lingüista	Enrenou
Paraigua	Abaixar	Qüestionari	Meu	Cuina

5 **Ara escriu tu altres quinze paraules que tinguen diftong:** Resposta oberta.

Resposta oberta.

RECORDA

Els **hiats** es produeixen quan tenim dues vocals juntes que hem de separar en dues síl·labes diferents i, per tant, no formen diftong.

Exemples: *ti-a, te-a-tre, ci-èn-ci-a, nu-a, va-len-ci-à.*

Són hiats totes les combinacions de vocals que no formen diftong. Ex.: *eo, ea, ae, ia, ie, io...*

6 **Identifica i encercla els hiats que trobes en aquestes paraules:**

ciència, Maria, paciència, teatre, poesia, combinació, anterior, cua, fotografia

7 **Busca els hiats d'aquestes paraules i separa-les en síl·labes:**

unió, cua, Núria, anterior, dia, poesia, comercial, història, paella, peó

u-ni-ó, cu- a, Nú- ri- a, an- te- ri- or, di- a, po- e- si- a, co- mer- ci- al, his-tò- ri- a, pa- e- lla, pe- ó.

8 **Classifica aquestes paraules segons tinguen diftong o hiat. Potser alguna paraula apareixerà en les dues columnes:**

freqüència, confiança, feudalisme, teatral, huit, separació, diària, duet, neula, bescuit, paulatina

DIFTONGS	HIATS
Freqüència	Freqüència
Feudalisme	confiança
Huit	teatral
Neula	separació
Bescuit	diària
Paulatina	duet

9 **Ara escriu tu deu paraules diferents amb hiat:** Resposta oberta.

LÈXIC

ANTONÍMIA

RECORDA

Anomenem **antònimes** aquelles paraules que tenen un significat contrari.
Ex.: *simpàtic/antipàtic, alt/baix.*

1 **Forma els antònims d'aquestes paraules:**

- **normal:** anormal.
- **vestir-se:** desvestir-se.
- **útil:** inútil.
- **lògic:** il·lògic.
- **sensible:** insensible.
- **aparcar:** desaparcar.
- **racional:** irracional.
- **pacient:** impacient.

2 **Relaciona els antònims de les dues columnes:**

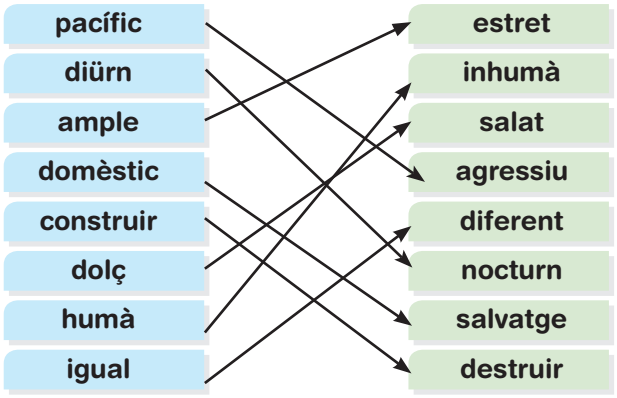

3 **Inventa oracions amb aquestes parelles de paraules antònimes:** Resposta oberta.

- **confiar/desconfiar:** .....
.....
- **bonic/lleig:** .....
.....
- **allunyar/apropar:** .....
.....
- **mort/viu:** .....
.....
- **comprar/vendre:** .....
.....

PROJECTE DE TREBALL

1 En aquesta unitat et plantegem com a projecte de treball la creació d'un herbolari. Però en primer lloc t'explicarem què és.

Un **herbolari** és la classificació de les diferents flors i plantes d'una zona determinada. S'hi inclouen una sèrie de dades com:

- *Nom vulgar de la flor* o planta.
- *Nom científic* de la flor o planta.
- *Mostra* de la flor o la planta natural.

Per tal de confeccionar l'herbolari entre tota la classe, haureu d'emprar els següents materials per cadascun:

1. **Cartolina amb format d'un full.**
2. **Adhesiu per a subjectar la mostra de la flor o la planta.**
3. **Anotar baix de la flor o la planta el nom científic en lletres capitals (majúscules) amb un bolígraf.**
4. **Anotar amb un altre color el nom pel qual és coneguda la planta per la teua zona.**
5. **Per últim, enganxar totes les cartolines i fer una portada de l'herbolari.**

Resposta oberta.

UNITAT 3

DE QUIN SIGNE ETS?

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- A VEURE COM ES FA LA PREDICCIÓ DE L'HORÒSCOP
- A EXPRESSAR PESOS I MESURES
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, ELS TEMPS SIMPLES
- A ESCRIURE TEXTOS PREDICTIUS
- LES REGLES D'ACCENTUACIÓ
- EL LÈXIC DELS SENTIMENTS
- AL PROJECTE DE TREBALL, A FER UN HORÒSCOP I UNA PREVISIÓ CIENTÍFICA

LECTURA

La predicció per a l'any dos mil dotze del signe de Peixos és molt engrescadora i motivant. Els Peixos són amables, sociables i treballadors, qualitats a què se n'afegiran altres al llarg d'aquest any.

Així, es podrà afirmar que serà l'any dels peixos per moltíssims motius. Per començar, l'entrada serà meravellosa perquè gaudiren d'una gran sorpresa en els primers mesos de l'any, tant en el terreny professional com en el personal.

Des d'un punt de vista professional, estareu encara millor considerats pels companys i companyes. Els caps us tindran en compte en els projectes i idees per als quals abans us rebutjaven. A més a més, al segon trimestre rebreu un ascens que us provocarà un canvi d'estatus en l'empresa. Darrere queden les decepcions, la tristesa i la incomprensió; s'obrirà un camí a l'esperança i la realització personal.

Però si en l'àmbit professional tot funciona d'allò més bé, en la vessant personal les coses encara seran millors. A casa gaudireu amb els amics d'una manera molt especial. També s'incrementaran les vostres relacions socials, ja que aquest últim any ha sigut pobre, i coneixereu persones molt interessants. Els vostres amics i familiars estaran contents amb vosaltres i al mateix temps us sentireu més afables, condescendents i tolerants amb ells.

Pel que fa als diners, la cosa anirà a cor que vols, ja que recollireu els fruits del vostre treball professional. Caldrà que feu una bona inversió amb els guanys que pugueu obtenir durant els mesos d'estiu.

La deessa sort arribarà en forma de treball i noves oportunitats, però no de sorpresa ni de manera ocasional, sinó amb treball i constància.

Per últim, l'amor serà un apartat de felicitat màxima, on gaudireu com mai ho havíeu fet abans. Les relacions amb els altres astres us situen molt prop dels Aquari amb qui tindreu una millor sintonia. En canvi, amb qui pitjor us trobareu serà amb els Taure, perquè les vostres relacions no arribaran a coincidir en la majoria dels casos.

El dia de la setmana més afortunat serà el dijous; el número, el vuit, i el color, el roig.

COMPRENSIÓ LECTORA

I **Quin tipus de text creus què és?**

a) Narra la trajectòria de l'horòscop dels Peixos.

b) Descriu el signe de l'horòscop dels Capricorn.

c) Prediu allò què li ocorre als Peixos.

Per què?

Perquè diu el que els passarà a les persones d'eixe signe durant tot l'any.

II **En quin temps verbal estan escrits els verbs del text? Posa'n quatre exemples.**

En futur: seran, estaran , arribaran, recollirà.

III **Quins àmbits tracta el text?**

Personal i professional.

IV **Quin horòscop ets tu? Pots dir-ne tres més?**

Resposta oberta. Per exemple: aquari,sagitari i lleó.

V **Escriu quatre adjectius que apareixen al text i indica si exposen aspectes positius o negatius.**

Meravellosa, amable, social i treballador: són adjectius que exposen aspectes positius.

VI **Durant quins mesos rebrà un ascens professional?**

Durant el segon trimestre, és a dir, abril, maig i juny.

VII **Els nascut en quins mesos són els peixos?**

Febrer i març.

VIII **Creus en allò que diuen els horòscops? Justifica la teua resposta.**

Resposta oberta.

IX **Escriu la predicció que faries en l'àmbit personal dels Balança.**

Resposta oberta.

EXPRESSIÓ ORAL

PESOS I MESURES

RECORDA

La unitat principal de *longitud* és el **metre** (m). També ens poden servir el centímetre (cm) i el quilòmetre (km).
La unitat principal de *massa* és el **quilogram** (kg).
La unitat principal de *temps* és el **segon** (s).

1 **Imagina que vas a una fruiteria a comprar fruita i verdura. Completa el diàleg que mantindries amb el venedor posant la quantitat d'aliments que vols.** Resposta oberta.

—Hola, bon dia! Què us pose?
—Voldria .....
—I què més voleu?
—A més, vull .....
—Desitgeu alguna cosa més?
— ..... **Quant és?**
—Són ..... **euros.**
—Ací .....
—Gràcies i que tingueu bon dia.

2 **Contesta a aquestes preguntes:** Resposta oberta.

a) Quina distància hi ha des de ta casa a l'institut? Hi ha ..... **metres.**
b) Quina temperatura fa avui al carrer? Avui hi ha ..... **graus.**
c) Quants litres de llet consumiu a casa? Consumim ..... **litres.**

3 **Busca 5 paraules del lèxic aparegut en aquesta unitat:**

G	R	A	M	M	E
S	R	R	O	E	R
F	A	A	R	T	T
R	I	L	U	R	I
T	D	M	E	E	L
N	O	G	E	S	Ç

GRAMÀTICA

ELS TEMPS SIMPLES

RECORDA

Els **verbs** indiquen accions, estats d'ànim, etc., i es poden distingir entre **temps simples** i **compostos**. El **temps simples** són els que estan formats per **una sola forma**, exemple: *cante, fregirà*. Els **temps compostos** són els que estan formats per un **verb auxiliar i el participi** del verb amb significat, exemple: *he menjat, hauria llegit.*

1 Indica els verbs simples i els verbs compostos d'aquest text i també la conjugació.

Aquestes dates de Nadal són molt importants per a mi. Els anys han passat, però continue tenint la mateixa il·lusió que quan era menut. Durant els anys de la meua infantesa, el pare ens preparava per a la nit de Nadal amb una nova nadala cada any. Aquest costum havia estat imposat pel meu besavi. Nicolau, que així es deia, havia rebut dels seus pares un gust per la música molt gran. Ell el passà als seus fills i així continuava la tradició familiar.

TEMPS SIMPLES		TEMPS COMPOSTOS	
VERBS	CONJUGACIÓ	VERBS	CONJUGACIÓ
són	2a	han passat	1a
preparava	1a	havia estat imposat	1a
continue	1a	havia rebut	2a
era	2a		

2 Conjuga els verbs següents en present indicatiu i completa la graella:

TREBALLAR	ESTUDIAR	BATRE	TÉMER
treballe	estudie	bat	tem
treballes	estudies	bats	tems
treballa	estudia	bat	tem
treballem	estudiem	batem	temem
treballeu	estudieu	bateu	temeu
treballen	estudien	baten	temen

PRESENT INDICATIU

Per formar el present, segons conjugació:

	PRIMERA	SEGONA
Jo	arrel + **E**	arrel
Tu	arrel + **ES**	arrel + **S**
Ell/a	arrel + **A**	arrel
Nos.	arrel + **EM**	arrel + **EM**
Vos.	arrel + **EU**	arrel + **EU**
Ells	arrel + **EN**	arrel + **EN**

3 **Completa amb la primera i tercera persona del singular del present d'indicatiu, de verbs de la tercera conjugació.**

VERB	PRIMERA PERSONA	TERCERA PERSONA SINGULAR
sofrir	sofrisc	sofrix
patir	patisc	patix
servir	servisc	servix
decidir	decidisc	decidix
dormir	dorm	dorm
sentir	sent	sent
morir	mor	mor

PRESENT INDICATIU

	TERCERA	
	PURA	INCOATIVA
Jo	arrel	arrel + **ISC**
Tu	arrel + **S**	arrel + **IXES/EIXES**
Ell/a	arrel	arrel + **IX/EIX**
Nos.	arrel + **IM**	arrel + **IM**
Vos.	arrel + **IU**	arrel + **IU**
Ells	arrel + **EN**	arrel + **IXEN/EIXEN**

4 **Escriu una oració amb cadascuna de les formes següents:** Resposta oberta.

- **Busque** .....
- **Menges** .....
- **Escrius** .....
- **Movem** .....
- **Uniu** .....

5 **Completa els buits amb l'imperfet dels verbs entre parèntesi:**

Aquella dona tenia (TENIR) **l'aspecte estrany i** contrastava (CONTRASTAR) **amb el to que** portaven (PORTAR) **els guàrdies reials. La mirada dels seus ulls** estava (ESTAR) **impregnada d'un misteri molt gran, ja que** tacava (TACAR) **l'aspecte d'aurèola màgica.** Duia (DUR) **un vestit molt elegant i misteriós que no** deixava (DEIXAR) **lloc a la classe social a la qual** pertanyia (PERTÀNYER)**. De vegades,** tancava (TANCAR) **els ulls i el temps s'**aturava (ATURAR)**, ja que la foscor tot ho** impregnava (IMPREGNAR)**. Però, el poble** patia (PATIR) **molt la seua fúria.**

PRETÈRIT IMPERFET INDICATIU

	PRIMERA	SEGONA I TERCERA
Jo	arrel + **AVA**	arrel + **IA**
Tu	arrel + **AVES**	arrel + **IES**
Ell/a	arrel + **AVA**	arrel + **IA**
Nos.	arrel + **ÀVEM**	arrel + **ÍEM**
Vos.	arrel + **ÀVEU**	arrel + **ÍEU**
Ells	arrel + **AVEN**	arrel + **IEN**

6 **Ordena les lletres per reconstruir els pretèrits imperfets següents i escriu una oració:**

Fe de erratas: ?????

Jo G I A V A T A
Tu A F E S G V A A
Ell/a T A E N I A
Nosaltres P S U E S Í E N M
Vosaltres G Í E D U S I T N I
Ells/es V E R S E I N

			A	G	I	T	A	V	A
		A	G	A	F	A	V	E	S
				A	T	E	N	I	A
	S	U	S	P	E	N	I	E	M
D	I	S	T	I	N	G	I	E	U
			S	E	R	V	I	E	N

- Resposta oberta.
- .....
- .....
- .....

7 **Assenyala els futurs d'aquest fragment.**

Demà el meu amic viatjarà a Berlín. Allí es trobarà amb els familiars que tant desitja veure. Durant els últims dies buscà informació sobre què hi podria visitar.

A més a més, aprendrà una nova llengua, l'alemany, i menjarà les típiques salsitxes alemanyes. Amb els seus cosins patinarà en el llac de gel que es forma cada hivern.

També rebrà formació a la universitat, per ser un enginyer més bo. També escriurà la seua tesi doctoral amb el professor Deker. Crec que rebrà una gran formació.

FUTUR

El futur es forma tant en la primera, segona i tercera conjugació amb

JO **arrel + É** — NOSALTRES **arrel+ EM**
TU **arrel + ÀS** — VOSALTRES **arrel + EU**
ELL / ELLA **arrel + À** — ELLS / ELLES **arrel + AN**

Exemple: *cantaré, sentiràs, ballaràs, cosirem, patireu, estudiaran.*

PRETÈRIT PERFET PERIFRÀSTIC

VERB ANAR (PRESENT) + INFINITIU

JO **VAIG** CANTAR — NOSALTRES **VAM** DORMIR
TU **VAS** ESTUDIAR — VOSALTRES **VAU** CONTAR
ELL/ELLA **VA** TÉMER — ELLS /ELLES **VAN** ESCOLTAR

8 **Completa l'oració amb els verbs en pretèrit perfet perifràstic:**

- **El mestre va explicar la lliçó.**
- **Tu vas rebre una carta molt important.**
- **Els nostres cursos van ser seleccionats ahir.**
- **Els ciutadans van pagar els impostos.**
- **Jo vaig escriure l'imprés ahir a casa.**

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEXT PREDICTIU

RECORDA

Un **text predictiu** és aquell que ens manifesta un fet que ocorrerà en el futur del parlant o de qui escriu, llig o escolta.
Els textos predictius són els butlletins meteorològics, previsions econòmiques, programes electorals, horòscops, previsions científiques, profecies, etc...

1 **Imagina't que ets el presentador/a de l'oratge en una cadena de televisió i has de donar la previsió. A veure com ho fas:**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

RECORDA

Les característiques dels textos predictius són les següents:

- Verbs en futur.
- Expressions de dubte (*tal vegada, probablement*…).
- Altres expressions que indiquen futur (*demà, pròxim, proper, vinent*…).

2 **Ara imagina't que et presentes a les eleccions del consell escolar, representant els alumnes. Quines mesures proposaries?** Resposta oberta.

ESLÒGAN: SI EM VOTES .....

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

ORTOGRAFIA

L'ACCENT

RECORDA

Recorda quan s'accentuen les paraules en valencià:

- Accentuem les paraules **agudes** que acaben en **vocal**, **vocal + s** o **-en/-in**: *meló, sofàs, entén.*
- Accentuem les paraules **planes** que **no acaben** en cap de les terminacions anteriors, és a dir, que acaben en consonant, excepte en vocal + s o -en/-in: *biòleg, telèfon, músic.*
- Accentuem **totes** les paraules **esdrúixoles**: *càmera, típica, pública.*

1 **Posa accent a les següents paraules que el necessiten i després classifica-les en agudes, planes i esdrúixoles:**

El cami era molt llarg i pesat. Estavem tots cansats i necessitavem un lloc per a dormir. Pero, de sobte aparegue un mas molt vell i rustic a la vora del riu. Ens aproparem rapidament perque estavem famolencs i desitjosos de descansar. L'aspecte era prou desgarvellat i tenia una xemeneia per on eixia fum. Aixi que decidirem cridar quan aparegue un princep...

PARAULES AGUDES	PARAULES PLANES	PARAULES ESDRÚIXOLES
camí	Estàvem príncep	ràpidament
Però	necessitàvem	
aparegué	rústic	
perquè	apropàrem	
Així	estàvem	
aparegué	decidírem	

RECORDA

L'accent en valencià pot ser de dos tipus:

- Accent **agut o tancat** (´) sempre es col·loca amb les vocals i, u. Exemple: *cosí, confús.*
- Accent **greu o obert** (`) sempre es col·loca en la vocal a. Exemple: *cabàs, americà.*
- Les vocals e, o poden dur accent **agut o greu**. Exemple: *telèfon, ingrés; açò, meló.*

2 **Aquestes paraules tenen accent, classifica-les en agudes, planes o esdrúixoles:**

història	**telèfon**	**conclòs**	**Ciències**
créixer	**francés**	**això**	**Depén**
comité	**influència**	**pólvora**	**Paciència**

PARAULES AGUDES	PARAULES PLANES	PARAULES ESDRÚIXOLES
Conclòs comité	telèfon	Història paciència
francés	créixer	ciències
Això		influència
depén		pólvora

3 **Accentua les paraules que calga:**

- **Heu de conéixer be l'ús de l'accent.**
- **Aquell camió estava als afores de Dénia.**
- **A Vinaròs fan un arròs boníssim amb sèpia i llamàntol.**
- **L'entrenador els va dir una tàctica per véncer el partit.**
- **L'hipopòtam del Bioparc està molt vell i malalt.**
- **Àngel sap anglés i aprovarà els exàmens d'ingrés a l'Escola Oficial d'Idiomes.**

RECORDA

Les **paraules agudes** que acaben en diftong, **no s'accentuen**. Exemple: *Alcoi, avui.*
Les **paraules planes** que acaben en diftong **sí s'accentuen**. Exemple: *donaríeu, cantàveu.*

4 **En aquesta sopa de lletres hi ha deu paraules que tenen la síl·laba tònica en posició diferent del castellà. Indica si són agudes, planes o esdrúixoles.**

t	è	x	t	i	l	a	f	g	h	j	a
d	f	u	t	b	o	l	t	a	s	s	t
d	a	u	r	è	o	l	a	m	s	f	m
d	r	o	z	x	c	g	n	n	f	r	o
d	i	ò	p	t	r	i	a	è	s	e	s
u	o	l	i	m	p	í	a	d	a	p	f
l	f	l	u	o	r	l	t	e	s	t	e
a	c	n	e	i	r	g	k	l	l	i	r
n	o	c	e	à	l	a	f	s	l	l	a

AGUDES: futbol,oceà.

PLANES: tèxtil, atmosfera, rèptil, acne.

ESDRÚIXOLES: aurèola, diòptria, olimpíada.

5 **Accentua les paraules que calga i digues si són agudes, planes i esdrúixoles:**

òptica	València	tòrax
diferència	safrà	àlbum
córrer	canyís	anècdota
examen	eixir	metàl·lic

PARAULES AGUDES	PARAULES PLANES	PARAULES ESDRÚIXOLES
safrà	córrer	òptica
canyís	examen	diferència
eixir	tòrax	València
	àlbum	anècdota
	metàl·lic	

6 **Accentua les paraules d'aquest text quan calga:**

Tom va reaccionar, però quan estava a punt d'agafar Dietmar del coll, va observar un fet que li crida l'atenció. L'home vestit de fosc, en sentir que Dietmar pronunciava la paraula detectiu, l'havia mirat i, ara, observava Tom atentament. De sobte, el sospitós abandonà el seient i va baixar ràpidament de la cúpula. Quan passà pel seu costat, els xiquets sentiren el soroll que feia la cadena en xocar contra l'ansa del maletí.

Assassinat en el Candian Express. Eric Wilson. Ed. Bromera

7 **Escriu quatre oracions amb alguna paraula que tinga accent en la posició que t'hi indiquem:** Resposta oberta.

— — — — — —

.....

— — — — — —

.....

— — — — — —

.....

— — — — — —

.....

8 **Escriu quatre paraules amb:** Resposta oberta.

– Accent agut o tancat:

.....

– Accent greu o obert:

.....

LÈXIC

ELS SENTIMENTS

RECORDA

Els signes del zodíac són diversos:

Àries	Taure	Bessons/Gèmini	Càncer/Cranc	Lleó	Verge
Balança	Escorpió/Escorpí	Sagitari	Capricorn	Aquari	Peixos

1 **Fes el dibuix que representa a tres signes del zodíac:**

Resposta oberta.

2 **En aquesta sopa de lletres hi ha set estats d'ànim. Intenta descobrir-los i fes quatre oracions amb alguns:**

desconsol, enuig, indignació, gelosia, tristesa, penediment, avorriment, alegria

.....

.....

D	E	S	C	O	N	S	O	L	F	A	J
G	Z	A	S	D	D	F	G	H	I	J	K
X	E	N	U	I	G	I	U	S	H	G	F
F	C	I	O	N	P	O	O	J	T	D	T
A	V	U	R	D	E	L	W	Q	A	S	R
L	B	R	T	I	E	T	U	I	O	P	I
E	N	E	W	G	X	C	V	B	N	M	S
G	M	P	E	N	E	D	I	M	E	N	T
R	M	A	Q	A	Z	A	S	D	F	G	E
I	L	S	D	C	T	U	I	P	L	H	S
A	K	G	F	I	R	E	W	Q	K	J	A
H	J	A	V	O	R	R	I	M	E	N	T

FITXA DE VOCABULARI:

timidesa	altruisme	malenconia	tristesa	enveja	veritat
mentida	patiment	goig	tranquil·litat	civisme	angoixa
mandra	menyspreu	odi	afecte	orgull	transigència

3 **Relaciona les paraules de la primera columna amb els sinònims corresponents i fes una oració:**

Alegria	Confusió
Avorriment	Plaer
Atordiment	Inquietud
Preocupació	Pesar
Remordiment	Tristor
Desconsol	Desinterés

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

PROJECTE DE TREBALL

1 **Imagina't que ets un periodista d'una revista i que has de confeccionar la secció de l'horòscop. Per tant, hauràs de realitzar un text predictiu on apareguen les parts següents:**

TREBALL, SALUT, AMOR, MILLOR DIA DE LA SETMANA, NÚMERO I COLOR.

A veure com ho fas a partir d'aquesta fitxa de treball: Resposta oberta.

SIGNE DEL ZODÍAC:.....

TREBALL: .....

.....

SALUT: .....

.....

AMOR: .....

.....

MILLOR DIA DE LA SETMANA: .....

.....

COLOR: .....

.....

NÚMERO: .....

.....

2 **Ací et proposem que continues com a periodista, però ara de la televisió. Has de donar una previsió científica molt important per a tots. Per tal de fer-la, pots seguir aquesta fitxa:** Resposta oberta.

PREVISIÓ CIENTÍFICA: .....

.....

DESCOBRIDOR: .....

.....

CAMP AL QUAL PERTANY:.....

.....

APLICACIONS POSSIBLES: .....

.....

REACCIONS:.....

.....

UNITAT 4

CONDUEIXES UNA MOTO?

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- LES REGLES PER A CONDUIR UNA MOTO
- A EXPRESSAR-TE DE MANERA ORAL SOBRE ELS TRANSPORTS
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, ELS PRONOMS
- A REALITZAR UN TEXT INSTRUCTIU
- PER MILLORAR L'ORTOGRAFIA, LA DIÈRESI
- EL LÈXIC DE LA CIRCULACIÓ
- PER ACABAR, A ESCRIURE LES REGLES D'UN JOC

LECTURA

Com que seràs un futur conductor d'un vehicle, la Policia Local de Montcada ha preparat unes mesures que et poden servir a l'hora de conduir amb prudència i responsabilitat:

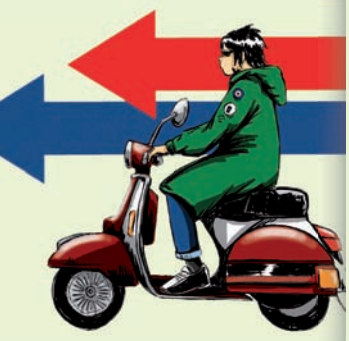

1. En primer lloc, informeu-vos bé del codi de circulació abans de conduir qualsevol vehicle. De vegades, el que diu la gent no coincideix amb el més correcte.
2. No heu de tenir pressa per arribar als llocs, ja que les imprudències es paguen.
3. Una vegada esteu conduint, no podeu despistar-vos i si us trobeu malament estacioneu i relaxeu-vos.
4. La prudència és indispensable, ja que no sols has d'estar pendent del teu vehicle, sinó de la marxa de la resta.
5. Eviteu la utilització de mòbils o aparells amb auriculars que provoquen distraccions.
6. Per respecte als vianants, se'ls ha de deixar passar pels semàfors i el pas zebra.
7. Si la circulació d'altres vehicles no us agrada, no molesteu els altres conductors perquè podeu posar-los nerviosos.
8. En cas d'accident haureu de reaccionar amb tranquil·litat, aviseu els serveis d'urgència i no toqueu els ferits.
9. Els semàfors són senyals lluminoses que serveixen per a regular el trànsit i heu de respectar-ne la durada, i no arrancar abans d'hora.
10. Les revisions mecàniques són necessàries i indispensables, una posada a punt evita avaries greus.
11. La utilització del casc o el cinturó de seguretat són necessàries i imprescindibles per a evitar accidents amb lesions greus.
12. Recordeu que els senyals de trànsit signifiquen una cosa concreta. Si no les sabeu, repasseu-les amb el codi de circulació.

COMPRENSIÓ LECTORA

I **Quin tipus de text creus què és?**

a) Dóna arguments per a conduir millor.

b) Descriu com és un bon conductor.

c) Explica com es condueix millor.

Per què?

Perquè ens explica com podem conduir bé.

II **On penses que pots trobar aquest text?**

A l'autoescola,...

III **Quin és el primer consell per a conduir?**

Informar-nos del codi de circulació.

IV **Digues si és vertadera o falsa l'afirmació següent: "*Córrer per la ciutat no està bé*". Per què?**

Vertadera, perquè podem provocar accidents.

V **Tria una d'aquestes respostes per a la pregunta següent. Pots conduir amb auriculars?**

☐ No, si condueixes un cotxe. ☐ Sí quan condueixes una bicicleta.

☐ De vegades segons la situació. ☒ Mai en cap cas.

Per què?

Perquè no escoltem, i a més a més podem estar distrets.

VI **Per on han de caminar els vianants? Quan tenen preferència de pas?**

Han de caminar per la vorera. Tenen preferència al pas de vianants.

VII **Quan un està conduint i no li agrada com va el cotxe del costat, què ha de fer?**

No molestar-lo perquè es pot posar nerviós.

VIII **En cas d'accident, com heu d'actuar?**

Hem d'estar tranquils, avisar els equips d'urgència i no tocar els ferits.

IX **Saps que hi ha molts senyals, però tu podries escriure'n o dibuixar-ne cinc?**

Resposta oberta.

X **Quines són les mesures de seguretat més importants per a les motos i bicicletes? Per què?**

La utilització del casc, perquè pot salvar moltes vides.

EXPRESSIÓ ORAL

ELS MITJANS DE TRANSPORT

RECORDA

Els **mitjans de transport** creen nombroses situacions comunicatives, en què una persona encarregada (hostessa, revisor, administratius, etc...) tracta amb els passatgers i ha d'actuar amb educació i respecte. La fórmula per a parlar serà sempre de vosté.

Exemple: *Em podria donar (vosté) un bitllet d'anada i tornada?*

1 **Imagina't que heu d'anar amb vaixell a Eivissa, tu, els teus pares i el teu gos. Completa els fragments d'aquesta conversa, per tal de traure els bitllets:**

Resposta oberta.

— .....

—Hola bon dia!

— .....

—Molt bé, alguna cosa més?

— .....

—Clar que pot embarcar el cotxe, tot serà cent vint euros, vuitanta els seus bitllets i quaranta el cotxe. L'animal no paga, però haurà d'estar a l'interior del cotxe.

— .....

—De res, bon viatge.

RÈTOLS FREQÜENTS

Retard	**Bitllet d'anada i tornada**
Avís	**Venda de bitllets automàtica**
Cantina	**Facturació**
Arribada	**Policia**
Eixida	**Terminal**
Finestreta	**Porta d'embarcament**
Preu	**Andana**
Horari	**Via**
Serveis	
Parada sol·licitada	

RECORDA

Els mitjans de transport més comuns són: metro, autobús, taxi, tren, avió, vaixell i cotxe.

El **metro** és un ferrocarril generalment subterrani. Sols en tenim, a la Comunitat Valenciana, a les ciutats de València i Alacant.

El **tramvia** és un mitjà urbà. El gaudeixen a València i Alacant.

L'**autobús** és urbà d'ús públic o privat, d'ús ocasional per a viatges.

El **tren** està format per una xarxa de vies de la companyia estatal RENFE.

A la nostra Comunitat tenim grans **ports** i des d'on hi ha eixides a creuers i línia amb les illes més properes: les Balears.

A la Comunitat hi ha tres **aeroports**: l'Altet (Alacant) i Manises (València), mentre que el de Castelló encara no està operatiu.

2 **Telefones a una agència de viatges perquè t'ajuden a gestionar un viatge a Roma per al cap de setmana. Completa la conversa que tindries:** Resposta oberta.

—Hola!

— .....

.....

—Em pot repetir la destinació i la data, per favor?

— .....

—Els bitllets senzills valen dos-cents euros mentre que anada i tornada dos-cents cinquanta.

— .....

—Moltes gràcies.

— .....

—Adéu.

3 **Amb aquest conjunt d'expressions hauràs de construir una conversa entre tu i el revisor del tren/metro o xofer de l'autobús que et durà al lloc que desitges:**

Resposta oberta.

On puc agafar l'autobús?
Quant val el bitllet senzill i d'anada i tornada?
Quan ix el proper...?
Quant de temps tenim de trajecte?
Porta retard?
He de fer transbordament ací o en la següent estació?
Quan ix el primer tren? I l'últim?
Quantes parades hi ha abans de la meua?
He de sol·licitar la parada?
En quina línia està la meua parada?

MITJÀ DE TRANSPORT: .....

—Hola, bona vesprada.

—Hola, bon vesprada.

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

4 **Has fet un viatge amb vaixell des de Dénia fins a Mallorca i vols queixar-te, perquè heu eixit amb diverses hores de retard i els seients que teníeu no estaven en el vaixell.** Resposta oberta.

—Hola

—Hola

— .....

—Però la companyia no es pot fer responsable .....

— .....

—Explique què ha passat, en quin trajecte, a quina etc...

— .....

— .....

—Bé després d'escoltar-lo, —.....

— .....

— .....

5 **Imagina't que ets el propietari d'una companyia d'autobús, i et criden per demanar un pressupost d'un viatge de fi de curs de l'institut de secundària.**

Crea les preguntes o respostes i interactua amb altre company teu per veure i escoltar el resultat.

- Resposta oberta.
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

GRAMÀTICA

ELS PRONOMS

RECORDA

Els **pronoms** són les paraules variables que substitueixen els noms.
Hi ha diferents classes de pronoms:

- **Personals**: poden ser *forts* (tenen accent tònic, poden ser subjecte de l'oració i podem pronunciar-los de manera independent) i *febles* (són àtons i van immediatament davant o darrere del verb).
- **Demostratius**: indiquen la distància respecte a qui parla. Ex.: *aquest, aquella, eixos.*
- **Possessius**: indiquen qui és el posseïdor. Ex.: *el meu, les teues, la seua.*
- **Numerals**: expressen una quantitat exacta o un ordre. Ex.: *primer, tres.*
- **Indefinits**: parlen d'una quantitat imprecisa. Ex.: *algú, tothom.*

1 **Identifica els pronoms en aquestes oracions:**

- **No he comprat tres llibres, sinó quatre.**
- **No vull eixe llibre, preferisc aquell.**
- **Ell ha vingut amb nosaltres.**
- **Han anat tots a l'excursió.**
- **La meua moto és més ràpida que la teua.**
- **Em podria dir l'hora?**

2 **Classifica els pronoms de les oracions anteriors:**

Personals	Demostratius	Possessius	Numerals	Indefinits
ell nosaltres em	aquell	teua	quatre	tots

3 **Escriu cinc oracions utilitzant aquests pronoms (recorda que substituïxen el nom, no l'acompanyen):** Resposta oberta.

- **segon:** .....
- **els nostres:** .....
- **aquelles:** .....
- **ningú:** .....
- **tothom:** .....

RECORDA

Els pronoms personals forts són els següents:

persona	singular	plural
1a	Jo	Nosaltres
2a	Tu	Vosaltres
3a	Ell/ ella	Ells/ elles

4 **Inventa sis oracions utilitzant els pronoms personals forts:**

- Resposta oberta.
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

5 **Escriu el pronom personal corresponent en cada cas:**

- Nosaltres **arribarem prompte.**
- Vosaltres **tornareu demà.**
- Ell/ ella **desdejuna a les 7.**
- Tu **compres el pa cada dia.**
- Ells/ elles **sempre tenen fam.**
- Jo **he tret bones notes aquesta avaluació.**

6 **Substitueix el sintagma nominal subratllat pel pronom personal fort adequat:**

- **Ma mare i jo anirem demà a les rebaixes.** Nosaltres
- **Les teues amigues i tu sempre esteu treballant.** Vosaltres
- **Joan escriu poesies.** Ell
- **Maria i Marc treballen al supermercat.** Ells

7 **Subratlla els pronoms d'aquest text:**

Ahir era l'aniversari del meu germà. Vingueren a casa tots, no falta ningú. Jo vaig arribar la segona. Tothom portava regals, però el meu va ser el més impressionant: un viatge per a donar la volta al món. L'any passat ho passàrem molt bé, però aquest ha sigut genial. Espere que l'any que ve tot siga tan perfecte com aquest.

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEXT INSTRUCTIU

RECORDA

Un **text instructiu** té com a finalitat donar ordres, indicacions, explicacions, etc. a algú sobre la manera de fer una cosa.

Les característiques d'aquest tipus de text són les següents:

- L'esquematisme: es destaquen les línies principals d'allò de què es vol informar.
- Disposició gràfica: facilita la comprensió d'aquest tipus de text. S'ha d'organitzar seguint l'ordre de les accions que s'han de fer i, per això, marquem l'ordre amb numerals ordinals (primer, segon, etc. o lletres ordenades).

En la vida quotidiana són moltes les ocasions en què podem fer ús dels textos instructius: en la publicitat, en la lectura de les instruccions d'un electrodomèstic, en una recepta de cuina, en una prescripció mèdica, en la composició d'un aliment, en les bases de concursos i jocs...

Una de les característiques textuals que s'ha de tenir en compte és la utilització de les formes verbals *imperatives i indicatives*. Recorda que l'*imperatiu* serveix per a formular una ordre, una instrucció... i que només s'utilitza en oracions afirmatives. Per a expressar una ordre negativa emprem, en canvi, el mode *subjuntiu*.

1 A continuació et donem una recepta de cuina. Una vegada llegida, has d'assenyalar i anotar-ne les parts:

Ingredients:
- 4 ous
- 80 gr. de sucre
- 220 gr. de mantega
- 220 gr. de xocolata
- 60 gr. de farina

VOLCÀ DE XOCOLATA

Preparació:

1. Foneu al bany maria la xocolata i la mantega.
2. Fora del foc, munteu les clares i afegiu-hi el sucre.
3. Barregeu la meitat de les clares d'ou muntades amb la xocolata. Incorporeu-hi la farina i la resta de les clares.
4. Pinteu motlles individuals amb mantega i farina, farciu-los amb la pasta fins a la meitat i poseu al centre un dau de xocolata.
6. Coeu al forn a 220º durant 10 minuts.
7. Serviu calent amb sucre per damunt.

Parts:

1- TÍTOL.

2- INGREDIENTS.

3- PREPARACIÓ.

2 **Ara et toca a tu ser cuiner/a. Has d'intentar fer una recepta de cuina seguint l'exemple que t'hem donat abans.**

Resposta oberta.

ORTOGRAFIA

DIÈRESI

RECORDA

La dièresi és un signe gràfic, ¨ , que es col·loca en les vocals ï o ü.

- Se situa en la vocal **ü** per indicar que s'ha de **pronunciar** en els grups **güe**, **güi**, **qüe**, **qüi**. Exemple: *llengües, aqüeducte*.
- Se situa en les vocals **ï** o **ü** per indicar que **no** formen **diftong** amb la vocal que té al costat. Exemple: *reüll, raïm.*

1 **Classifica les paraules de la següent manera:**

- Les vocals i, u *formen diftong* amb la vocal del costat i es pronuncien en la mateixa síl·laba:

Caixer, ungüent, prou, conseqüència, causa, ciutat, peu.

- Les vocals i, u *no formen diftong* amb la vocal del costat i es pronuncien en síl·labes diferents:

Agraïda, peüc, veïna, conseqüència, diürn.

caixer	**agraïda**	**ungüent**	**prou**
peüc	**veïna**	**causa**	**conseqüència**
ciutat	**peu**	**diürn**	**pingüí**

2 **Col·loca la dièresi en les paraules que la necessiten:**

ciència	**veïnes**	**heroïna**	**taüt**
Suïssa	**taula**	**traduïble**	**roïns**
pasqües	**lingüística**	**almoina**	**lluïda**

RECORDA

No es posa dièresi en els casos següents:

- Si la i, u porten **accent** no col·loquem dièresi. Exemple: país, conduíeu.
- En **l'infinitiu (ar, er/re, ir)**, **gerundi (ant, ent, int)**, **condicional** i **futur** de verbs de tercera conjugació. Exemple: *construir, inclouria, agrairem, conduint.*
- Paraules amb **sufixos** **-isme**, **-ista**. Exemple: *altruisme, egoista.*
- Paraules amb **prefix re-**, **contra-**, **co-**, **semi-**, **anti-**. Exemple: *coincidència, reunificació, contraindicació.*

3 **Totes aquestes paraules són excepcions a l'ús de la dièresi. Explica per què no la porten:**

Europeista: perquè acaba en el sufix –ista.

Beneíem: perquè és paraula plana acabada en –m i ha de dur accent.

Egoisme: perquè acaba en el sufix –isme.

Maleint: perquè és gerundi d'un verb de la 3a conjugació (maleir).

Contraindicar: perquè comença pel prefix contra-.

Cosir: perquè no hi ha dos vocals juntes.

Veí: perquè és paraula aguda acabada en vocal i ha de dur accent.

4 **Escriu una paraula derivada que porte dièresi a partir d'aquestes:**

Heroi: heroïna

Roí: roïna

Lluir: lluït

Traduir: traduïa

Café: cafeïna

Continu: continuïtat

Decaure: .....

Europeu: europeïtzar

5 **En aquesta sopa de lletres hi ha deu paraules amb dièresi, troba-les i escriu-les correctament amb la dièresi. Després, escriu una oració amb cadascuna:**

Ensaïmada, agraïment, llaüt, egües, diürn, seduït, peüc, proteïna, conoïdal.

Resposta oberta.

e	n	s	a	i	m	a	d	a	q	w	e
e	g	f	g	m	q	i	a	h	j	d	g
r	h	d	r	n	l	l	a	u	t	i	u
t	j	s	a	b	w	u	s	g	k	u	e
c	o	s	i	t	e	p	e	u	c	r	s
y	k	a	m	v	r	y	d	f	a	n	j
u	l	z	e	c	t	s	e	d	u	i	t
i	c	o	n	o	i	d	a	l	f	g	h
o	p	x	t	p	r	o	t	e	i	n	a

6 **Dibuixa quatre objectes que continguen dièresi:** Resposta oberta.

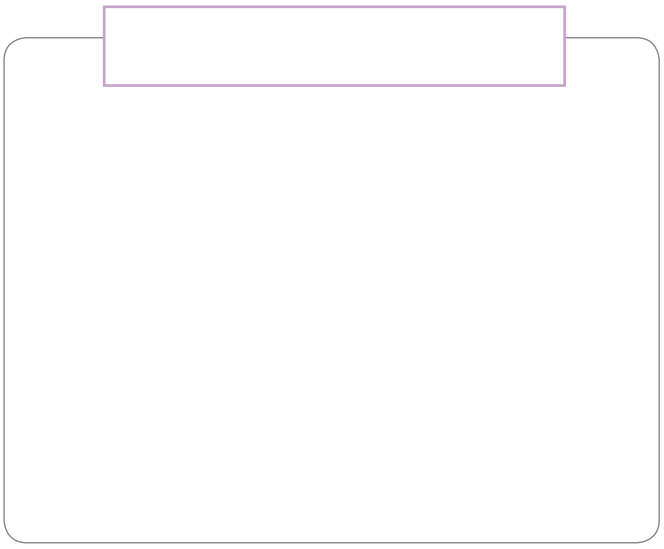

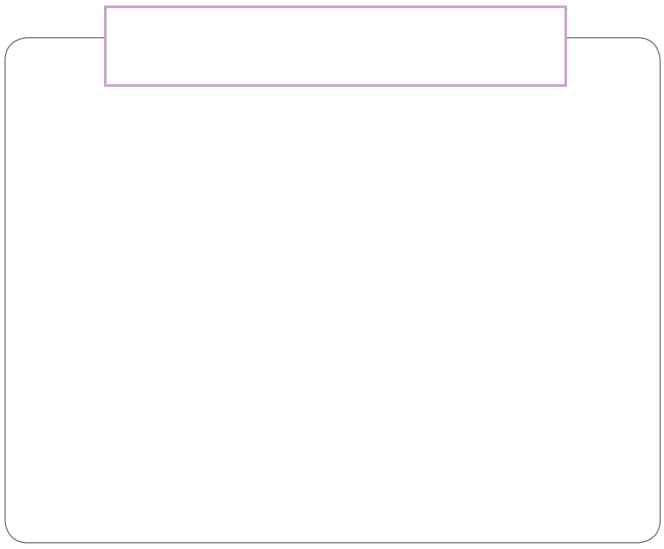

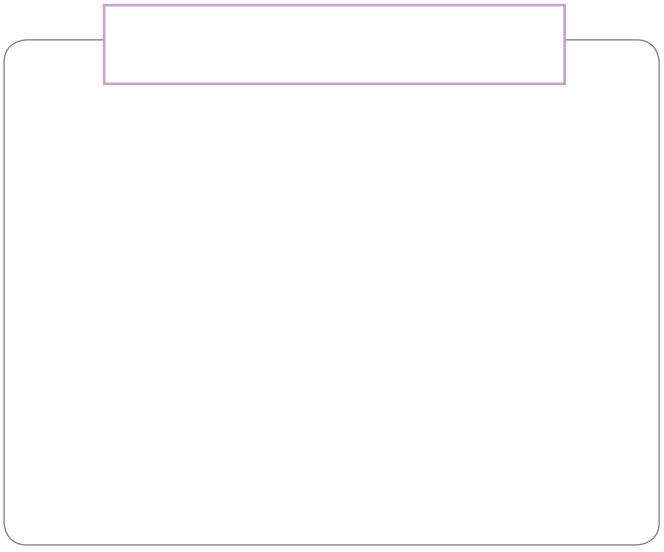

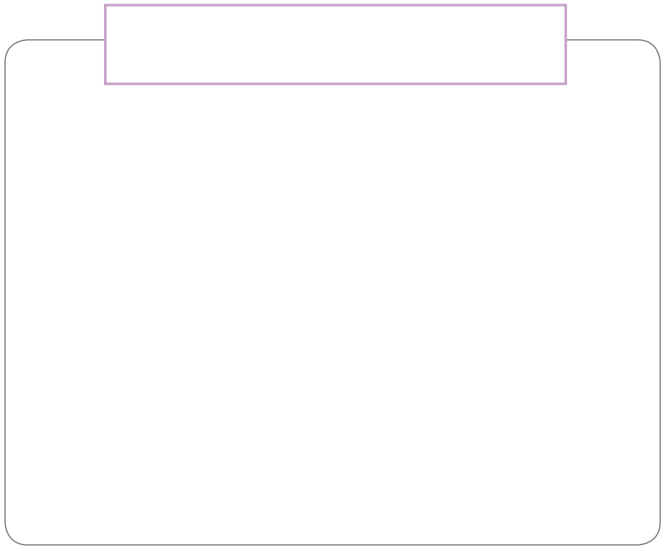

7 **Completa les oracions amb la forma que calga dels verbs que hi ha entre parèntesi (algunes porten dièresi i d'altres no).**

- **Si jo fóra el cap,** reduiria **(reduir) el dèficit que** produïxen **(produir) els administradors.**
- **Els àrabs** envaïren **(envair) la Península Ibèrica en el segle V.**
- **Encara no** han reconstruït **(reconstruir) la necròpolis que els arqueólegs** han atribuït **(atribuir) als íbers.**
- **Durant tot el viatge estàs** envaint **(envair) el carril contrari, de manera que després** conduiré **(conduir) jo.**
- **Després d'estudiar el cas, l'advocada** deduí **(deduir) el crim.**

LÈXIC

CODI DE CIRCULACIÓ

FITXA DE VOCABULARI:

Gual	Pas de vianants	Autopista	Calçada	Senyals acústiques	Marques vials
Semàfor	Llums	Carretera secundària	Velocitat limitada	Senyals lluminoses	Vorera
Policia	Autovia	Velocitat	Panell d'informació	Passatger	Fi de prohibició

1 **Escriu el nom d'aquests senyals de trànsit i digues per a què serveixen:**

Prohibit el pas de les bicicletes

perill gir a la dreta

estretament

perill vianants

circulació prohibida

redona

pareu

.....

.....

2 **Assenyala quina és la resposta correcta:**

Què vol dir engegar?
- ☐ Estrenar una cosa.
- ☒ Posar en marxa una cosa.

Què és estacionar un vehicle?
- ☐ Parar un vehicle.
- ☒ Posar un vehicle al garatge.

Què és accelerar?
- ☒ Donar més velocitat a un vehicle.
- ☐ Anar amb compte.

Què és frenar?
- ☒ Procés pel qual s'atura alguna cosa.
- ☐ Alçar el peu del fre.

3 **Dibuixa els senyals de trànsit que et trobes des de ta casa a l'institut i digues què signifiquen:**

Resposta oberta.

4 **Escriu quatre recomanacions per als conductors de moto, bicicleta o patí de línia:**

- Resposta oberta.
- .....
- .....
- .....

5 **Escriu cinc oracions amb paraules de la fitxa de vocabulari:**

- Resposta oberta.
- .....
- .....
- .....
- .....

PROJECTE DE TREBALL

En aquesta unitat et proposem que expliques les regles d'un joc: tauler, participants... Per això, a continuació, et donem un exemple i t'expliquem les regles d'un joc tradicional molt conegut.

El **joc de l'oca** és un joc de tauler al qual poden jugar entre dues i quatre persones. L'objectiu del joc és avançar per 63 caselles amb dibuixos, en un recorregut en forma d'espiral, per arribar al centre del tauler (casella 63). Hi ha caselles especials que poden fer retrocedir i avançar, entre altres coses.

Material:
- un tauler de l'oca.
- una fitxa de color diferent per a cada jugador.
- un dau.

Com es juga?

Comença el joc el jugador que primer trau un sis.

Caselles especials:

Oca: es va a l'oca següent (si mira endavant, cap endavant, i si mira darrere, cap a darrere) i després es torna a tirar el dau.

Pont: es va a l'altre pont i es torna a tirar el dau.

Daus: es va a l'altra casella amb daus i es torna a tirar el dau.

Posada: roman una jugada sense moure.

Pou: no es pot eixir fins que un altre jugador hi cau.

Laberint: no es pot eixir fins que es trau un sis.

Presó: roman tres jugades sense moure.

Mort: cal tornar a la casella 1.

1 Ara és el teu torn. Pensa en un joc i explica'n les regles seguint l'exemple.

Resposta oberta.

63
1

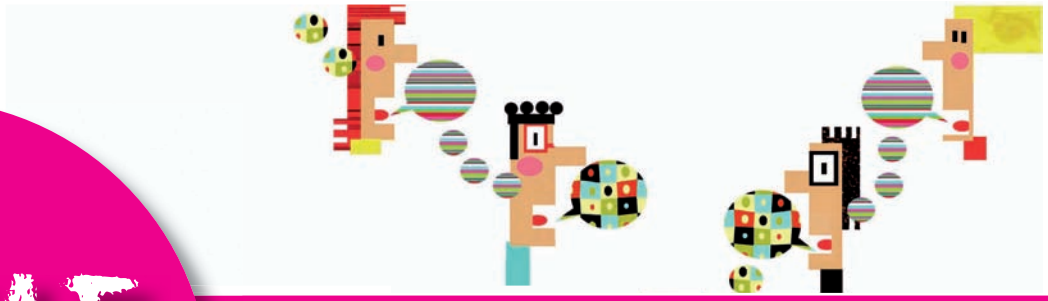

UNITAT 5

QUINA LLENGUA PARLES?

parla'm en valencià

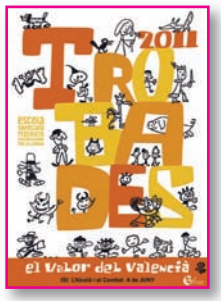

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- MÉS SOBRE LES LLENGÜES ROMÀNIQUES
- A EXPRESSAR-TE ORALMENT EN MOMENTS D'EMERGÈNCIA
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, ELS VERBS IRREGULARS
- A ESCRIURE TEXTOS EXPOSITIUS
- L'ÚS DE LA M / N / NY
- ELS BARBARISMES
- A FER UNA AUCA

LECTURA

Ahir estava estudiant història quan vaig llegir "llengües romàniques" i "naixement de les llengües com castellà, italià, francés, etc." I em va preguntar què eren. Per respondre a la pregunta aní als meus pares, i no sabien la resposta. Al dia següent, a classe, vaig preguntar al professor de valencià, Xavi, que a més és el nostre tutor. Ell m'explicà que el valencià es parla a la Comunitat Valenciana (València, Castelló i Alacant), però que, tot i gaudir d'una cooficialitat amb el castellà, no tot el món el parla. Dues llengües cooficials tenen els mateixos drets i, per tant, són iguals des de qualsevol punt de vista. Així, el valencià és igual que el castellà a les nostres terres, i podem emprar-lo en qualsevol situació comunicativa. A més, Xavi ens va explicar que el valencià comparteix el mateix codi que altres comunitats que formen Espanya, i que tenim un passat comú. Així ens contà l'origen de la llengua en aquests territoris. Per començar la seua explicació ens n'anàrem a un temps molt llunyà on tots estàvem sota el domini d'una gran imperi: l'Imperi Romà. Encara que Xavi ens explicà el més important d'aquesta civilització, nosaltres la recordàvem de les classes de Margarida, la professora d'història i de la visita al teatre romà de Sagunt. Durant aquell temps, l'imperi era pràcticament l'única forma social i política que existia, ja que els romans van civilitzar tots els territoris que van conquerir: aquest procés s'anomena romanització. Amb la romanització els territoris que formaven part de l'Imperi tenien una mateixa llengua, el llatí, un mateix govern i unes mateixes creences. A poc a poc, els territoris diferents de l'Imperi començaren a parlar un llatí cada vegada més diferent entre ells, la qual cosa va provocar l'aparició de les llengües romàniques. El fet clau va ser l'arribada d'Àtila, el rei dels huns, la qual va provocar la caiguda de l'Imperi Romà, tant política com social i cultural. A la nostra Península Ibèrica els germànics provocaren una influència en la llengua i eixe llatí que parlàvem quedà contaminat pels germànics, que no acabaren amb ell. Després d'aquest període, que és més bé curt en comparació amb el període romà, aparegueren els àrabs, que estigueren a la península des del segle V fins al segle XIII i provocaren que eixa llengua romànica que es parlava quedara també contaminada per l'àrab. Però, a les nostres terres Jaume I els guanyà, expulsà, i instaurà la llengua que portava amb els seus seguidors i que avui compartim amb altres comunitats. Per aquest motiu, Jaume I és el rei que ens va incorporar a la Corona d'Aragó, ens proporcionà unes lleis amb els Furs i ens donà la llengua que avui parlem tots.

COMPRENSIÓ LECTORA

I **Què estava fent el nostre protagonista quan va llegir "llengües romàniques"?**

Estava estudiant història.

II **A qui li va preguntar per aquest fet?**

Li va preguntar a Xavi, el professor de valencià.

III **El valencià, a quines províncies de la Comunitat Valenciana es parla?**

Es parla a totes, és a dir, Alacant, Castelló i València.

IV **Quines són les llengües cooficials a la Comunitat Valenciana? Què vol dir llengua cooficial?**

Les llengües cooficials a la Comunitat Valenciana són el castellà i el valencià. Una llengua cooficial és aquella que té els mateixos drets que una altra i , per tant, és igual des de qualsevol punt de vista.

V **A quin imperi fa referència el text? Quin professor els havia explicat també el tema?**

Fa referència a l'imperi Romà. Els ho havia explicat Margarida, la professora d'història.

VI **Què és la romanització?**

És el procés pel qual els romans van civilitzar tots els territoris que van conquerir.

VII **Quan cau l'Imperi Romà i per què és clau aquesta data?**

L'Imperi Romà va caure a partir de l'arribada d'Atila. És important perquè l'Imperi Romà és el més important des d'un punt de vista polític, social i cultural.

VIII **Quins altres pobles passen per les nostres terres abans de Jaume I?**

Després dels romans, vingueren els pobles germànics i després els àrabs.

IX **Què ens proporcionà Jaume I?**

Jaume I ens incorporà a la Corona d'Aragó i ens proporcionà unes lleis amb els

Furs i ens donà la llengua que avui parlem.

X **Què fa aquest text?**

a) Descriu el naixement de la nostra llengua.

b) Exposa el naixement de la nostra llengua.

c) Dóna argument del naixement de la nostra llengua.

EXPRESSIÓ ORAL

EMERGÈNCIES

RECORDA

Ací tens una oració que t'ajudarà en cas d'accident:
"Hi ha hagut un accident, ajude'm per favor, telefonen a la policia i als bombers."

1 **Imagina que anaves amb metro i t'han furtat la cartera. Vas a la policia a denunciar-lo. Completa el diàleg:** Resposta oberta.

—Hola, bon dia! Com podria ajudar-lo?

—Vull .....

—On ha succeït?

.....

—Quan ha sigut?

.....

—Ha vist els lladres?

.....

—Què portava dins?

.....

—Vol afegir alguna cosa més?

.....

2 **Ets periodista i has vist un accident. Escriu la notícia que redactaries en el diari al dia següent utilitzant aquestes paraules: *malalt, metge, bombers, policia, accident* i *hospital.***

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GRAMÀTICA

VERBS IRREGULARS

RECORDA

Els **verbs irregulars** són aquells que es conjuguen amb modificacions en el **lexema** o en les **desinències** respecte de la conjugació a què pertanyen.

1 **Subratlla les formes del verb ANAR i indica a quin temps verbal corresponen:**

- **Ella va d'excursió a la ciutat de Morella.** — Present
- **Mireia i la seua família anaven amb el cotxe.** — Pretèrit imperfet
- **La meua veïna anava de vacances a Eivissa.** — Pretèrit imperfet
- **Aquest estiu aniràs a França molt content.** — Futur
- **Els pares aniran a la reunió.** — Futur

ANAR

PRESENT: vaig, vas, va, vam /anem, vau/aneu, van
FUTUR: aniré, aniràs, anirà, anirem, anireu, aniran.
PRETÈRIT IMPERFET: anava, anaves, anava, anàvem, anàveu, anaven.
PRETÈRIT PERFET PERIFRÀSTIC: vaig anar, vas anar, va anar, vam anar, vau anar, van anar.

2 **Completa la següent graella amb les formes verbals que manquen:**

SER			EIXIR		
PRESENT	PRETÈRIT IMPERFET	FUTUR	PRESENT	PRETÈRIT IMPERFET	FUTUR
sóc	era	seré	isc	eixia	eixirá
eres	eres	seràs	ixes	eixies	eixiràs
és	era	serà	ix	eixia	eixirà
som	érem	serem	eixim	eixíem	eixirem
sou	éreu	sereu	eixiu	eixíeu	eixireu
són	eren	seran	ixen	eixien	eixiran

3 **Escriu una oració amb els verbs ser i eixir amb els temps anteriors:** Resposta oberta.

VERB	TEMPS	ORACIÓ

FORMACIÓ DEL FUTURE

JO **arrel + É**	NOSALTRES **arrel+ EM**	Exemple:	*jo fugiré*	*nosaltres prendrem*
TU **arrel + ÀS**	VOSALTRES **arrel + EU**		*tu moldràs*	*vosaltres podreu*
ELL/ELLA **arrel + À**	ELLS/ELLES **arrel + AN**		*ell/ella naixerà*	*ells/elles ompliran*

4 Completa la graella següent amb les formes verbals que falten:

PODER		TINDRE	
PRESENT	**FUTUR**	**PRESENT**	**FUTUR**
puc	**podré**	**tinc**	tindré
pots	podràs	tens	**tindràs**
pot	**podrà**	**té**	tindrà
podem	podrem	**tenim**	**tindrem**
podeu	**podreu**	teniu	tindreu
poden	podran	**tenen**	**tindran**

FORMACIÓ DEL PRETÈRIT IMPERFET

VERBS DE LA 2a (ER/RE) I 3a (IR) CONJUGACIÓ	
JO **arrel + IA**	NOSALTRES **arrel+ ÍEM**
TU **arrel + IES**	VOSALTRES **arrel + ÍEU**
ELL / ELLA **arrel + IA**	ELLS / ELLES **arrel + IEN**

Exemple: *jo pertanyia, tu omplies, ell/ella renyia, nosaltres responíem, vosaltres bevíeu, ells/elles sabien.*

5 Assenyala els verbs en pretèrit imperfet i pretèrit perfet perifràstic d'aquest text:

Ella va sentir el soroll de la seua veïna i de sobte es quedà bocabadada. Tenia els ulls plens d'odi quan va veure com feia aquell vestit. Tot va nàixer fa molt de temps quan entre les dues es va obrir una escletxa que mai podria tancar-se. Però, els seus fills pertanyien a una altra generació. Els seus fills coneixien i sabien de l'enemistat i per contenir-la van dur una figura igual per a les dues mares. La figura es va cosir al Tíbet i rebia el nom de les figures sagrades d'aquelles terres. Aquest present va venir de la mà d'un petit joglar que passejava pel bosc...

PRETÈRIT IMPERFET	PRETÈRIT PERFET PERIFRÀSTIC
Tenia, feia	Va sentir, va veure
Pertanyien, coneixien	Va nàixer, va obrir
Sabien, rebia	Van dur, va cosir
Passejava	Va venir

6 **Completa la graella següent amb imperfets, en primera persona singular:**

INFINITIUS	IMPERFET	INFINITIUS	IMPERFET
veure	Jo veia	beure	Jo bevia
vendre	Jo venia	collir	Jo collia
respondre	Jo responia	entendre	Jo entenia
moldre	Jo molia	fugir	Jo fugia
haver	Jo havia	córrer	Jo corria

7 **Completa aquest encreuat:**

1 1a persona plural present verb anar. Vam

2 3a persona plural pretèrit imperfet verb morir. Morien.

3 2a persona singular futur verb estar. Estaràs.

4 1a persona singular present verb obrir. Òbric.

5 1a persona singular present verb cosir. Cus.

6 3a persona singular pretèrit perfet perifràstic verb dir. Vau dir.

PRETÈRIT PERFET PERIFRÀSTIC
VERB ANAR (PRESENT) + INFINITIU)
JO VAIG DIR
TU VAS FER
ELL/ELLA VA VOLER
NOSALTRES VAM REBRE
VOSALTRES VAU VALER
ELLS /ELLES VAN DUR

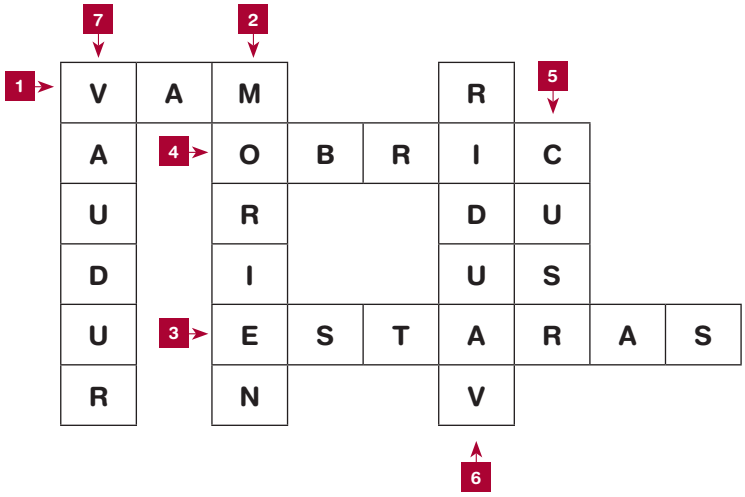

8 **Completa les oracions següents amb la forma verbal del present d'indicatiu:**

– D'on (creure) creiem nosaltres que (vindre) ve l'aigua del poble.

– Jo (viure) visc tota la vida en aquest carrer i no (conéixer) conec ningú.

– Ell (patir) patix/ pateix durant el partit, i per això no el (veure) veu.

– El públic (aplaudir) aplaudix/ aplaudeix l'espectacle perquè (agrair) agraeix/ agraïx l'esforç dels actors.

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEXT EXPOSITIU

RECORDA

El **text expositiu** és aquell que utilitzem quan volem informar, difondre coneixements. Té, per tant, una finalitat pedagògica, és a dir, vol ensenyar alguna cosa. Amb els textos expositius no volem convèncer, sinó donar informació sobre alguna cosa, d'una manera clara i amb un vocabulari fàcil.

1 **Defineix amb les teues paraules els termes següents. Després compara les teues definicions amb les que apareixen en un diccionari:** Resposta oberta.

Llengua .....

.....

Pobresa: .....

.....

Canvi climàtic: .....

.....

RECORDA

Els **textos expositius** solen presentar tres parts:

- **Introducció**: on es presenta el tema del qual es parlarà.
- **Desenvolupament**: on es donen totes les característiques del tema.
- **Conclusió**: on es fa un resum dels aspectes tractats.

2 **Tria un tema d'aquests que t'oferim a continuació i fes-ne una exposició escrita:**

- La contaminació.
- La televisió.
- Els esports
- Internet

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

RECORDA

Les característiques dels **textos expositius** són les següents:

- Presenten una informació clara i objectiva.
- Es comprenen fàcilment.
- Utilitzen un vocabulari estàndard.

3 **Imagina que has muntat una empresa que organitza esports d'aventures. Fes un tríptic on exposes què fas.** Resposta oberta.

ORTOGRAFIA

LES CONSONANTS NASALS: M / N / NY

RECORDA

Escrivim **M** davant de les consonants *b*, *p*, *m*, *f* i en el prefix *circum-*.
Ex.: *timbal, company, immens, àmfora.*
Escrivim **N** davant de la consonant *v* i de consonants diferents de *b, p, m, f.*
Ex.: *canviar, conreu, inconvenient.*

1 **Escriu m/n segons calga en aquestes paraules:**

enveja	emprar	innocent	incloure
embenar	invent	amfiteatre	commoure
immadur	innegable	empresa	combustible

2 **Escriu una oració amb cadascuna d'aquestes paraules:** Resposta oberta.

- **almenys:** .....
- **companys:** .....
- **muntanya:** .....
- **ensenyar:** .....
- **senyal:** .....

Recorda que en valencià existeix el dígraf **NY**, que no es pot separar. Ex.: *ca-nya, Pi-ca-nya.*

3 **Completa els buits d'aquestes oracions amb m, n, ny:**

- **Els meus companys han de treballar al camp.**
- **He de canviar la roda del cotxe.**
- **A l'amfiteatre feia molta calor i no trobàvem ombra a cap lloc.**
- **Enguany. no vol celebrar el seu aniversari, diu que no vol complir anys.**
- **Ha d'emprar una bena per a embenar el braç.**
- **Aquest any no puc connectar-me a Internet i veure les ofertes de la immobiliària per comprar-me un pis.**

LÈXIC

ELS BARBARISMES

RECORDA

Un **barbarisme** és un préstec innecessari. Si una llengua disposa d'un terme per a designar una realitat i agafa una paraula d'una altra llengua, estem davant d'un barbarisme.

Ex.: **entonces per aleshores, * bocadillo per entrepà.*

La major part de barbarismes que tenim en valencià provenen del castellà. Cal evitar-los per a guardar la puresa de la llengua.

1 **Enllaça els barbarismes amb la paraula valenciana correcta:**

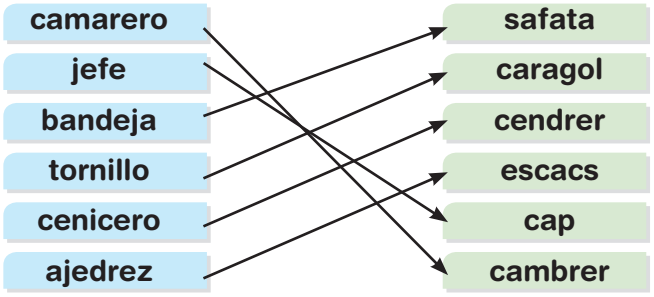

2 **Amb l'ajuda del diccionari, busca la paraula correcta per a aquests barbarimes:**

- **asiento:** seient
- **atún:** tonyina
- **enxufar:** endollar, connectar
- **grifo:** aixeta
- **barco:** vaixell
- **amanéixer:** fer-se de dia

3 **Ara escriu una frase amb les paraules genuïnes valencianes:**

- Resposta oberta.
- .....
- .....
- .....
- .....

4 **Torna a escriure aquestes oracions corregint els barbarismes:**

- **Ha faltat molt a classe per culpa d'una enfermetat.**
- Malaltia
- **He comprat en el mercat un quilo de freses i una sandia.**
- Maduixes, meló d'alger

PROJECTE DE TREBALL

L'**auca** és un text expositiu on es presenta la informació d'un personatge important, una institució, un conte o rondalla. S'hi barreja tant un text escrit com uns dibuixos.
L'auca està formada per **dibuixos** enquadrats en caselles i un **text breu** que l'acompanya, normalment amb algun tipus de rima.

1 **En aquest apartat et proposem que faces una auca en una cartolina de color, de la grandària d'un full, sobre una d'aquestes dues idees:**

- **L'auca dels drets lingüístics en aquelles zones on hi ha dues llengües i una té més presència en la societat que altra.**
- **L'auca de la formació de la nostra llengua a partir de la conquesta de Jaume I de les terres valencianes.**

Per crear l'auca has de fer:

- Un guió d'allò què vols contar.
- Saber el nombre de vinyetes que la conformaran.
- Crear el text (de cinc o sis línies) per cadascuna de les vinyetes.

ESBORRANY Resposta oberta.

GUIÓ:

NOMBRE DE VINYETES:

TEXT:

1. L'any mil dos-cents vuit nasqué
a Montpeller, al castell,
el gran rei Jaume I
un rei d'espasa i cervell.

2. Un noble engany d'unió
ordit per bons cortesans
decidí la concepció
del senyor dels catalans.

3. Pere el Catòlic fou el pare
del conqueridor guerrer,
la reina Maria, sa mare,
na Maria de Montpeller.

4. Rei Jaume el Conqueridor
vastes terres conquistà,
a l'elm duia un dragó.
Moltes dames estimà.

5. Als sis anys l'infant caigué,
en mans del malvat Monfort,
però Innocenci III,
canvià la seva sort.

6. Confià l'orfe gentil
als bons Templers d'Aragó
que intuiren el pupil
dalt del castell de Monsó.

7. A Catalunya, molts nobles
volien sobirania.
Lluitaven pels camps i els mobles,
rebutjant la tiraria.

8. Pels Templers aconsellat
ja controla la Corona.
Té tant sols nou anys d'edat
i és magnífic de persona.

9. Hi hagué conspiracions,
baralles en tot moment
i també traïcions.
Guanyà essent contundent.

10. Als tretze anys féu matrimoni
amb Elionor de Castella.
Tingué amors sens testimoni,
deixa per fi sa parella.

11. També amants i concubines
de prop o terres llunyanes,
les més formoses fadrines
de les terres castellanes.

12. Les núpcies a Barcelona
amb na Violant d'Hongria
porten llustre a la Corona
també amable companyia.

13. Honorant les fèrtils dames
i desafiant grans perills
va guanyar terres foranes
i la quinzena de fills.

14. Signà el Tractat de Corbeil
cedint drets en algun lloc,
guanyant drets i algun castell
i enfadant el Llenguadoc.

15. Alçaments també afrontà
de nobles aragonesos.
La concòrdia d'Alcalà
els decidí a ser sotmesos.

16. Va fer proeses de conquesta
començant per Mallorca;
portant dragó a la testa
va sotmetre tot Menorca.

17. Eivissa i Formentera
li portaren en un plat,
un arquebisbe amb fal·lera
amb son germà, un tal Bernat.

18. El País Valencià
vivia sofrint califat.
Amb soldats Jaume arribà
i, en sis anys, fou conquistat.

19. Alfons X de Castella
va mostrar enemistat.
Com era tot un trapella,
acabaren fent tractat.

20. La Corona d'Aragó
va aplegar els valencians,
els súbdits d'aquell cantó,
els illencs i els catalans.

21. Engrescat per les croades
amb ses vassalls vol anar.
Ses naus foren dispersades,
a França desembarcà.

22. Dictà un plec de comentaris
en sa llengua natural:
hi tractà els fets diaris,
llegant-nos un gran cabal.

23. Per lo Regne de València
instruccions ell donà:
els impostos, en essència,
que fins ara cal pagar.

24. Jaume I va testar,
i son reialme reparti.
Dos regnes hi va deixar,
prop de Poblet es morí.

25. Gran nombre de descendents,
Corona amb vast territori:
vet aquí els ingredients,
que feren gran rebombori.

26. És enterrat a Poblet,
en un sarcòfag reial.
D'altres, en aquell indret,
jeuen lluny del setia.

27. La festa de l'Estendard
a les illes celebrada,
és festeig del rei gallard
recordat cada vegada.

28. La festa de la Conquesta
és festa de les més grans,
on la joia es manifesta
al cor dels valencians.

UNITAT 6

ANEM AL CINEMA

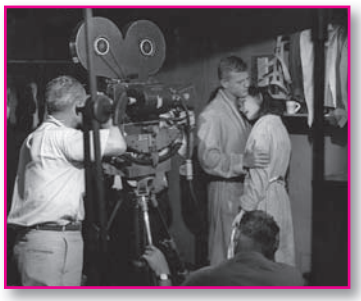

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- A DESTRIAR UNA CRÍTICA CINEMATOGRÀFICA
- A PARLAR SOBRE ELS ALLOTJAMENTS
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, ELS PRONOMS FEBLES
- LES CARACTERÍSTIQUES DELS TEXTOS ARGUMENTATIUS
- COM UTILITZAR LA B / V / C / Q / QU
- LÈXIC RELACIONAT AMB EL CINEMA
- COM REALITZAR UNA CRÍTICA DE CINEMA

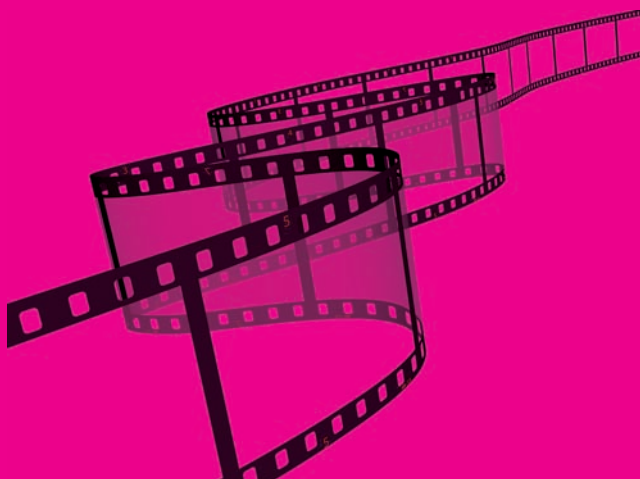

LECTURA

Les aventures de Tintín: El secret de l'unicorn

Per: **Juanjo Ramos**

Títol original: The adventures of Tintin: The Secret of the Unicorn
Direcció: Steven Spielberg
Nacionalitat: EUA
Any: 2011
Guió: Steven Moffat, Edgar Wright i Joe Cornish; basat en els còmics de Hergé.
Música: John Williams
Fotografia: Janusz Kaminski
Intèrprets: Jamie Bell (Tintín), Andy Serkis (capità Haddock), Daniel Craig (Sakharine), Simon Pegg (Hernández), Nick Frost (Fernández), Toby Jones (Silk), Mackenzie Crook (Tom), Daniel Mays (Allan), Gad Elmaleh (Ben Salaad), Joe Starr (Barnaby), Cary Elwes (Piloto).

La traslació a altres mitjans de la immortal creació de Hergé ha oscil·lat, al llarg dels anys, entre la poca fortuna i allò directament traumàtic (Tintín i el misteri de les taronges blaves, 1964); a excepció de l'estimable sèrie animada de televisió produïda a principis dels noranta. Sens dubte, el repte més gran al qual s'enfrontaven amb aquest ambiciós projecte **Steven Spielberg** i **Peter Jackson** era el pas de l'estètica *naif* i el traç senzill dels còmics a un món tridimensional i complex. La minipel·lícula que se'ns mostra en els títols de crèdit inicials fa de pont en aquesta transició irreversible del paper al 3D.

La traducció de l'economia narrativa d'Hergé (...) no ha pogut ser més exitosa, gràcies en gran part a la intervenció dels indiscutibles talents de **Donald Moffat**, **Edgard Wright** i **Joe Cornish**, que elaboren un guió intel·ligent a partir de tres àlbums emblemàtics de Tintín: *El secret de l'unicorni*, *El tresor de Rackham, el roig* i *El cranc de les pinces d'or*. El rei Midas de Hollywood aporta tot el seu virtuosisme visual a una pel·lícula que no sols és tècnicament enlluernadora —i que a més suposa un important avanç en el món de l'animació 3D i la captura de moviment—, sinó que recupera l'essència perduda del cinema clàssic d'aventures.

El millor: Les peces d'acció virtuoses, que són quasi totes.

El pitjor: Haver d'aguantar les queixes dels més friki-fans del còmic.

COMPRENSIÓ LECTORA

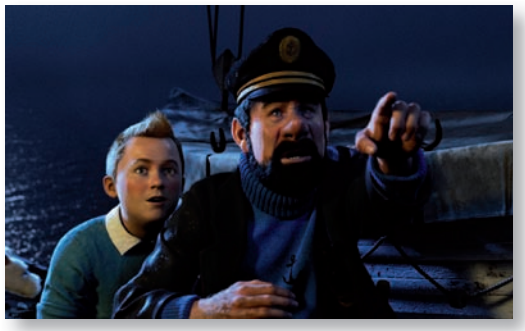

I **Davant de quin tipus de text ens trobem?**

Text argumentatiu

II **De quina pel·lícula parla?**

Les aventures de Tintín: el secret de l'unicorn.

III **Saps qui és Tintín?**

Resposta oberta.

IV **Has llegit alguna vegada aquest còmic?**

Resposta oberta.

V **Has vist la pel·lícula?**

Resposta oberta.

VI **Què és el millor i el pitjor de la pel·lícula segons el crític?**

Les virtuoses peces d'acció, que són quasi totes.

VII **Quin tipus de pel·lícula és?**

Pel·lícula d'aventures.

VIII **Descriu el que veus en la fotografia.**

Resposta oberta.

IX **Has anat últimament al cinema? Fes un resum de l'última pel·lícula que has vist.**

Resposta oberta.

EXPRESSIÓ ORAL

ALLOTJAMENTS

RECORDA

Si vols eixir de vacances és important que primer penses on vols anar-hi.
Has de pensar on vols allotjar-te:

- en un hotel
- en un hostal
- en un apartament
- en un càmping

És sempre convenient fer prèviament una reserva per no quedar-te sense places quan arribes al lloc que tries.
Recorda que si vas a un hotel pots triar diferents règims: SA (sols allotjament), AD (allotjament i desdejuni), MP (mitja pensió) o PC (pensió completa).

1 **Imagina que te'n vas de vacances, on t'allotjaries? Per què?**

Resposta oberta.

2 **Ara ja has decidit el lloc, i telefones per fer la reserva. Completa la conversa:**

Resposta oberta.

—Allotjament El Descans. Bon dia. Com us puc ajudar?

— .....

—Quantes persones s'hi allotjarien?

— .....

—Quines dates heu pensat?

— .....

—En quin règim desitgeu allotjar-vos?

— .....

—Recordeu que podeu entrar a l'hotel a partir de les 12. Desitgeu alguna cosa més?

— .....

—Moltes gràcies per confiar en nosaltres.

— .....

GRAMÀTICA

ELS PRONOMS FEBLES

RECORDA

Els principals **pronoms personals febles** són els següents:

PERSONA	SINGULAR	PLURAL
1a	Em	Ens
2a	Et	Us
3a	El (CD, masculí) La (CD, femení) Li (CI)	Els (CD, masculí) Les (CD, femení) Els (CI), -los (darrere del verb)

1 **Substitueix el sintagma subratllat per pronoms febles:**

Comprarà el bolígraf: **el comprarà.**
Comprarà aquesta camisa: **la comprarà.**
Comprarà els regals: **els comprarà.**
Comprarà les targetes: **les comprarà.**
Estudiarà aquelles unitats: **les estudiarà.**
Escriurà el poema: **l' escriurà.**
Escriurà les redaccions: **les escriurà.**
Escriurà els informes: **els escriurà.**
Escriurà la declaració: **la escriurà.**
Estudiarà aquells apunts: **els estudiarà.**

2 **Substitueix per pronoms febles:**

a) **Digues als companys que no patisquen. Els ajudarem a acabar la faena.**
b) **Va telefonar a unes amigues i va convidar -los a sopar.**
c) **Què voleu que us compre? Compra 'ns maduixes i nata.**
d) **Per favor, dóna -li (a Anna) la invitació, que vull convidar -la al teatre.**
e) **Acompanya 'm (a mi) al cinema.**
f) **Va explicar -los (a elles) el problema abans de fer l'exercici, però sembla que no els havien comprés.**
g) **Tinc la cartera dins del cotxe, però si no li (a tu) done les claus no podràs entrar-hi.**
h) **Ací tens els coberts. Posa 'ls a la taula.**
i) **Qui t' ha dit (a tu) que òbrigues la finestra?**
j) **Volia convidar les meues ties, però no les he localitzades.**

RECORDA

És obligatori que els pronoms febles apareguen darrere del verb en cas d'oracions imperatives, és a dir, en ordres. Exemples: *Fes el treball! Fes-lo.*
A més, tant davant com darrere del verb, poden apostrofar-se. Per tant, els pronoms prenen formes diferents segons la seua posició (Exemple: *Els tenia, ell va dur-los*) i si poden apostrofar-se o no (Exemple: *Porta'ls, l'hem dut, et canses*).

3 **Col·loca la forma correcta del pronom en cada cas:**

a) em/m'/–me/'m:

– **Dóna'm el llibre.**
– **M'ha donat el llibre.**
– **Va donar-me el llibre.**
– **Em va donar el llibre.**

b) ens/–nos/'ns

– **Ens han regalat uns caramels.**
– **Regala'ns uns caramels, per favor.**
– **Va regalar-nos uns caramels.**

c) et/t'/–te/ 't

– **Menja't el pastís.**
– **Va menjar-te el pastís.**
– **T'has menjat el pastís.**
– **Et va menjar el pastís.**

d) us/–vos

– **Mengeu-vos el pastís.**
– **Us mengeu el pastís.**
– **porteu-vos. bé**

e) el/l'/–lo/'l

– **Va enviar-lo**
– **El va enviar.**
– **Envia'l**
– **L'ha enviat.**

f) la/l'/–la

– **Va comprar-la**
– **La va comprar.**
– **L'ha comprat.**

g) els/–los/'ls

– **Els ha preparat.**
– **Va preparar–los.**
– **Prepara'ls**

h) les/–les

– **Vol comprar-les**
– **Les vol comprar.**
– **fes-les millor**

i) li/–li

– **Li envia la carta.**
– **Va enviar-li la carta.**
– **Va regalar-li el bolígraf.**

j) els/–los/'ls

– **Els regala el bolígraf.**
– **Regala'ls el bolígraf.**

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEXT ARGUMENTATIU

RECORDA

El text **argumentatiu** té la funció de convèncer. L'estructura bàsica consta de tres parts:

1. **Introducció**: és la part que enuncia un tema i en dóna l'opinió a favor o en contra de l'emissor.
2. **Motius o arguments**: s'exposen els fets. Per cada fet presentat, es desenvolupa un argument principal i altres de secundaris.
3. **Conclusió**: recull la idea principal (tesi) de qui parla a favor o en contra del tema.

1 **Mira aquest text argumentatiu i diferencia les tres parts:**

PRIMERA PART -INTRODUCCIÓ

A la major part de països del món, els empleats i els escolars ixen de casa i van a la feina o al centre d'estudis només una vegada cada dia, i tornen a casa, per tant, només una vegada cada dia. Excepte a Espanya.

SEGONA PART -MOTIUS / ARGUMENTS

Ací, en canvi, en aquest moment que vivim una crisi mundial sense precedents, que amenaça la nostra seguretat, amb governs que busquen desesperadament alternatives al petroli com a font d'energia, com ara biofuels, energia solar, eòlica, nuclear, etc., continuem, amb tossuderia, gastant automàticament el doble, per culpa d'un costum que quasi em fa por abordar: la jornada partida tan espanyola.

TERCERA PART - CONCLUSIÓ

Així doncs, com Ciceró a *les Catilinàries*, "no ho esmentaré"; però hi ha una frase feta en anglés que diu: "Una paraula dirigida als savis és suficient".

Richard M. Mcbridge. *Público*, 15-6-2008 (text adaptat)

RECORDA

L'emissor està normalment implicat en el missatge del text i per això se sol utilitzar la **primera persona**.

Per introduir els diferents arguments s'usen els ordinals o altres marques d'ordre, com ara: *en primer lloc, d'una banda, per començar, d'altra banda, finalment, per acabar,* etc.

A continuació, t'esmentem classes de textos argumentatius:

- Conferències, debats, col·loquis, etc.
- Articles d'opinió en revistes i diaris.
- Anuncis publicitaris.
- Discursos polítics.

2 **Ara has d'escriure un breu text argumentatiu en el qual s'observen les tres parts. Organitzeu-vos en grups de 4 o 5 i trieu un dels següents temes relacionats amb diferents problemes que afecten la humanitat:**

- **La fam és un problema de manca de recursos o de mala distribució?**
- **Poden esgotar-se els recursos naturals?**
- **És l'actual societat de la informació la societat més incomunicada?**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

RECORDA

Recursos dels textos **argumentatius**:

- Utilització de la ironia.
- Repetició d'arguments.
- Preguntes retòriques, és a dir, preguntes de les quals no s'espera resposta.

3 **Com hem dit abans, els anuncis publicitaris també són un tipus de text argumentatiu. Mira el següent anunci i contesta les preguntes:**

a) Per què creus que és argumentatiu?

Resposta oberta.

.....

b) Quins són els recursos que utilitza?

Resposta oberta.

.....

ORTOGRAFIA

B / V / C / Q / QU

RECORDA

S'escriu **B**:

- Davant de les lletres *l* i *r*: *bleda, bloc, obligació, brúixola.*
- Davant la lletra *m*: *embotit, símbol, tromba.*
- Paraules de la mateixa família en què *b* alterna amb la *p*: *Cap-cabut, sap-sabut. Excepció: Circumval-lació, tramvia, triumviur.*

S'escriu **V**:

- Darrere de la lletra *n*: *canviar, convenir, invent.*
- Paraules de la mateixa família en què la *v* alterna amb la *u*: *Blau-blava, hereu-hereva.*
- En les desinències de l'imperfet indicatiu (1a conjugació): (*-ava, -aves, -ava, -àvem*, *-àveu, -aven*) *cantava, cantàvem.*

1 Busca vuit paraules que porten b o v i escriu sis oracions amb alguna de les parau-les que trobes:

V	A	L	E	N	C	I	A	D	D	F
E	M	R	T	U	I	O	N	J	H	G
Q	B	A	X	C	V	B	A	K	L	Ñ
W	I	Z	D	C	M	N	V	I	O	P
V	E	I	N	A	P	O	A	U	T	R
E	N	W	R	B	T	U	I	Q	W	E
A	T	Q	R	E	B	R	E	Z	X	C
S	D	F	L	L	A	V	I	V	B	N
V	I	T	A	L	G	H	J	K	L	M

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2 **Completa les paraules amb *b* o *v*:**

llavi	vernís	navaixa	cavall
rebedor	canvi	advocat	avorriment
circumval·lació	lloba	sabó	mòbil

3 **Escriu les paraules que corresponguen a les definicions; totes duen les grafies *c*, *q*, *qu*.**

- **Acció per la qual es reben uns diners:** cobrament
- **Nombre posterior al trenta-nou:** quaranta
- **Situació per la qual s'ha de desallotjar per un perill:** evacuació
- **Lloc on viuen en captiveri els peixos:** aquari
- **Acció d'anar de pressa per alguna cosa o plaer:** córrer
- **Ésser humà femení de poca edat:** xiqueta
- **Qualitat de curiós:** curiositat
- **Persona que viu de lloguer en un habitatge:** inquilina
- **Nombre entre el quatre i el sis:** cinc

REGLES

C es posa davant a, o, u.
Ex.: *casa, cosa, cuir.*

QU es posa davant e, i.
Ex.: *xiquet, quilo.*

Q es posa davant de la vocal u quan forma diftong.
Ex.: *conseqüent, quota.*

C es posa quan la u no forma diftong.
Ex.: *cua.*

4 **Escriu una oració on apareguen paraules amb *C / QU / Q*.** Resposta oberta.

– **C:** .....

– **QU:** .....

– **Q:** .....

LÈXIC

CINEMA

FITXA DE VOCABULARI

pla	seqüència	guió	muntatge	enquadrament	so	rodatge
projecció	revelatge	decorat	actor/actriu	fotografia	pel·lícula	crèdits
gènere cinematogràfic	pantalla	seient	maquillatge	escenografia	extres	cartell

1 **Escriu el nom dels oficis que treballen en una pel·lícula:**

- **Persona que pentina, talla, tiny el cabell dels actors o les actrius:** perruquer / era
- **Persona que maquilla els actors i actrius:** maquillador / dora
- **Persona que s'ocupa dels llums i els aparells elèctrics d'una pel·lícula:** electricista
- **Persona que munta els decorats, els fa, els retoca:** decorador / dora
- **Persona que crea la forma de ballar dels actors o les actrius:** escenògraf / a
- **Persona que s'encarrega del so de les diferents seqüències:** tècnic de so
- **Persona que posa els diners per a poder rodar una pel·lícula:** productor

2 **Enganxa els diferents gèneres cinematogràfics amb la definició i fes-ne una oració:**

1	Ciència-ficció	A	2	conta fets insòlits que li ocorren a un protagonista
2	Aventures	B	1	narra històries amb tecnologia i fets inventats
3	Comèdia	C	4	narra històries de por
4	Terror	D	9	narra situacions amb misteri i suspens
5	Musical	E	6	conta fets militars o relacionats amb la guerra
6	Bèl·lic	F	8	conta històries de policies, lladres, corruptes
7	Oest	G	7	conta fets de l'antic oest americà
8	Policíac	H	3	narra històries gracioses i amb final feliç
9	Intriga	I	5	història contada amb cançons i balls

1 Resposta oberta.

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

7 .....

8 .....

9 .....

3 **A partir d'aquesta llista d'adjectius podries definir l'última pel·lícula que has vist?**

apassionant, entretinguda, divertida, horrible, desastrosa, meravellosa, desagradable, insuportable, al·lucinant, realista, original, copiada, increïble, impressionant, deplorable, estupenda, màgica

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 **Et proposem un joc: escriu el nom d'una pel·lícula que t'agrade i descriu-la als teus companys perquè l'endevinen, però recorda les paraules tabú que no pots emprar:**

Nom de la pel·lícula:

Gènere cinematogràfic:

Actors/Actrius:

Paraules tabú:

Resposta oberta.

PROJECTE DE TREBALL

1 **Ara et toca a tu ser el crític d'una pel·lícula. Et proposem que agafes una pel·lícula que hages vist recentment i reculles totes les dades interessants per fer-ne la crítica.**

Hauràs d'emplenar una fitxa pareguda a aquesta:

Resposta oberta.

TÍTOL:
DIRECCIÓ:
ANY:
NACIONALITAT:
ACTORS:
MÚSICA:
GUIÓ:
FOTOGRAFIA:
OPINIÓ:

UNITAT 7

LES NOSTRES TRADICIONS

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- MÉS SOBRE ELS INTERCANVIS DE CARTES
- COM EXPRESSAR-TE EN LES QUEIXES I RECLAMACIONS
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, EL PREDICAT NOMINAL
- A DIFERENCIAR EL TEXT NARRATIU
- A UTILITZAR EL GUIONET AMB ELS PRONOMS FEBLES
- ELS PRÉSTECS LINGÜÍSTICS
- A FER UN TRÍPTIC SOBRE EL TEU POBLE

LECTURA

Avui, els meus amics i jo hem acceptat la proposta del nostre tutor d'intercanvi de cartes amb xiquets d'altres instituts per tal de conèixer millor altres llocs i practicar l'escriptura en la nostra llengua. En un principi, ens ha contat que abans açò es feia amb l'anglés i que es buscava la pràctica d'aquesta llengua amb cartes amb xiquets o xiquetes d'altres països. Però és clar, en l'actualitat li hem dit tots a classe que les cartes ja no s'escriuen i que tots funcionem amb l'ordinador, el Messenger, el Tuenti i amb el mòbil i el whatsapp.

A pesar d'això, Enric, el nostre tutor i professor de valencià, ens ha contat que la màgia de les cartes és diferent i que si n'escrivim no sols ens facilitarà coneixements d'ortografia, sinó de cal·ligrafia que tanta falta ens fa, segons ell. La carta ha d'anar adreçada a un xic o una xica de l'institut Ramon Llull de Girona i ha de ser una mena de presentació i després continuar amb la correspondència. Aquest projecte l'han pensat entre Enric i Oriol, el professor de català de l'altre institut. Així ens podrà servir per a poder conèixer-los i a l'estiu fer-los una visita al seu poble. Com que no sabem què escriure, Enric ens ha aconsellat fer una salutació i explicar alguna cosa de la nostra comarca. Jo he pensat parlar de la cavalcada del pregó que es fa el tercer dissabte de Quaresma i anuncia les festes fundacionals de la ciutat de "Magdalena, festa plena". El nom del pregó és pels versos que es reparteixen al llarg del recorregut i que conviden a la participació en la festa dels veïns i visitants. Amb la cavalcada es pot fer un viatge per la cultura, tradició, música, història i festa de la província i de Castelló. La desfilada està estructurada en tres parts: la primera, centrada en la mitologia i la història fundacional; la segona, en la representació provincial, i l'última, en la ciutat i terme de Castelló de la Plana. En la primera part es tracta la tradició mitològica segons el llibre de Tombatossals de Josep Pascual Tirado; també es recorda el passat medieval amb la figura de Jaume I i, per últim, l'Aljama que representa la minoria hebrea de l'edat mitjana que visqué entre cristians i moros. Durant la segona part, els pobles de la província exposen el millor que tenen per ensenyar-ho a tots. Per últim, es mostren records del Castelló del segle XIX. A la part final de la cercavila estan les comissions de sector, el pregoner —que indica el lloc del recorregut i els versos de l'arribada de les festes—, a més de la Regina, la cort d'honor i les madrines de les comissions de cada sector.

Aquesta idea per a la primera carta estarà bé i demà li la ensenyaré al meu professor; crec que manquen coses, però tot no es pot escriure el primer dia.

COMPRENSIÓ LECTORA

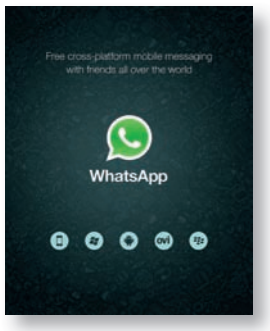

I **Quin tipus de text creus què és?**

a) Narra la cavalcada del pregó.

b) Descriu la cavalcada del pregó.

c) Narra el que ha passat a classe i descriu la cavalcada. Per què?

Resposta oberta.

II **Com s'anomenen els professors de valencià i català?**

Enric i Oriol

III **En quines comunitats autònomes estan Castelló i Girona?**

Comunitat Valenciana / País Valencià // Catalnya

IV **Quins són el nous models comunicatius que han substituït la carta? Explica'n un.**

Missatges sms / correus electrònics / wasp

Resposta oberta

V **Com s'anomena la festa de Castelló? En què consisteix?**

La Magdalena, festes fundacionals de la ciutat de Castelló.

VI **Quan es fa la cavalcada? Digues les parts d'aquesta.**

Tercer dissabte de quaresma.

La desfilada està estructura en tres parts: la primera, centrada en la mitologia i història fundacional; la segona, representació provincial i l'última, en la ciutat i terme de Castelló.

VII **Qui és Jaume I? Per què penses que és important a la nostra comunitat?**

Resposta oberta.

VIII **Digues quins personatges formen la primera part de la cavalcada.**

Tradició mitològica segons el llibre de tombatossals de Josep Pascual Tirado; també es recorda el passat medieval amb la figura de Jaume i i, per últim, l'aljama que representa la minoria hebrea de l'Edat Mitjana

IX **Sabries dir tres pobles de Castelló? Escriu-ne també quatre d'una altra província.**

Resposta oberta.

X **Pots anomenar quatre festes típiques de la nostra comunitat?**

Resposta oberta.

EXPRESSIÓ ORAL

QUEIXES I RECLAMACIONS

RECORDA

Les **reclamacions** i les **queixes** són expressions que emprem en situacions diferents quan estem en desacord respecte d'allò que volíem o preteníem. Així, es poden trobar queixes en diferents àmbits: botigues o magatzems de roba o alimentació, en espectacles musicals o esportius, i en un ventall de possibilitats molt gran.

Per fer-les hem de guardar **l'educació** i **el respecte**, és a dir, no cridar ni insultar ja que l'únic que aconseguirem és posar-nos i posar nerviosos...

1 **Completa aquest diàleg d'un client que ha comprat un jersei i no li agrada, perquè té un forat. Compte amb l'expressió.** Resposta oberta.

—Hola. ..... **En què** ..... **?**

—Estic molt disgustat.

— .....

—Perquè m'han enganyat, i el jersei té un forat a la mànega.

.....

—A més a més no es fia, doncs ja no torne més ací.

.....

—Que em tornen els diners.

.....

—Adéu.

RECORDA

Les típiques expressions que indiquen queixes i reclamacions són:

- Açò no és el que he demanat.
- Pot canviar-me açò?
- Li pot dir a l'encarregat que isca.
- No m'agrada.
- Em pot canviar açò?
- No he dut el tíquet de compra.
- No estic d'acord amb el que diu.
- Què he de fer per queixar-me?

2 **Imagina que vas de viatge i vols dinar en un bar o restaurant, però tens problemes. Inventa el diàleg que tindries en aquest cas.**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

GRAMÀTICA

PREDICAT NOMINAL

RECORDA

El **Predicat** és una part de l'oració formada per una o més paraules que diuen alguna cosa del subjecte. El predicat està format per un **sintagma verbal** on el *nucli* és el *verb* i *concorda amb el subjecte en gènere i nombre*.

Exemple: *El meu germà **té** un gos molt gran.*

Nucli

Predicat (sintagma verbal)

1 **Subratlla el predicat (sintagma verbal) i el verb d'aquestes oracions i la concordança amb el subjecte:**

Exemple: *Tu tens molts cotxes*. Nucli: *Tens* (2a persona / singular).

(Predicat)

- Elles fan les paelles molt bones.

3ª persona / plural

- Aitana i Mercè no vindran a la festa.

3ª persona / plural

- El jugador semblava cansat ahir.

3ª persona / singular

- He estat a Galícia de vacances.

3ª persona / singular

RECORDA

El predicat pot ser de dos tipus: **nominal** i **verbal**.

El Predicat **Nominal** el formen els verbs copulatius: **SER, ESTAR, SEMBLAR O PARÉIXER**.

Exemple: *Ella **és** la més agradable.*

Nucli

Predicat

El Predicat **Verbal** el formen la resta de verbs. Exemple: *Pere **té** una feina molt important.*

Nucli

Predicat

2 **Analitza el tipus de predicat d'aquestes oracions:**

- El meu amic pareix molt simpàtic. Predicat nominal

- Els viatgers perdran l'avió. Predicat verbal

- La mestra explicarà la lliçó a l'escola. Predicat verbal

- L'entrenador demanava més esforç als jugadors. Predicat verbal

- Vosaltres sereu el futur de la ciutat. Predicat nominal

- Després Joan va llegir la seua redacció. Predicat verbal

RECORDA

Els **Predicats Nominals** tenen un complement que s'anomena **Atribut**. Normalment és un *adjectiu o una paraula que fa aquesta funció*. No obstant això, poden aparèixer altres complements.

Exemple: *El meu amic **està** content.* (Atribut, Adjectiu)

Nucli Atribut
Predicat

Si els verbs copulatius estan acompanyats de *complements* que *indiquen lloc o temps*, en aquests casos ***no hi ha Predicat Nominal***. Exemple: *El tuareg **estava** al desert.*

Nucli Complement Circumstancial
Predicat

3 **Assenyala el tipus de predicat, nominal o no nominal, d'aquestes oracions amb verbs copulatius:**

Ell semblava sorprés per la seua resposta. Predicat nominal

L'entrenador del meu equip era així. Predicat nominal

Els regals són per a vosaltres. Predicat nominal

La policia del meu poble n'està assabentada. Predicat nominal

El festival de música serà a la plaça. Predicat no nominal

La festa serà diumenge de matí. Predicat nominal

RECORDA

La funció d'Atribut en el predicat nominal la fan normalment:

- Un **adjectiu**. Exemple: *Ell pareix **alt**.*
- Un **sintagma nominal**. Exemple: *Marta és **la cantant**.*

4 **Completa aquests subjectes amb predicats nominals o verbals:**

SUBJECTES	PREDICATS	Tipus de predicat
Els policies de Barcelona	Resposta oberta	
Aquell cotxe	Resposta oberta	
Sergi i Miquel	Resposta oberta	
La mestra del meu amic	Resposta oberta	
El professor de valencià	Resposta oberta	
Els meus amics	Resposta oberta	

5 **Completa aquest encreuat:**

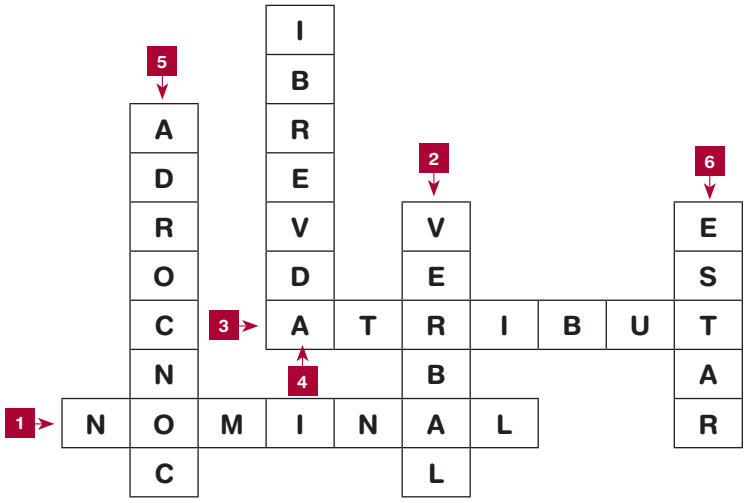

1. Tipus de predicat dels verbs copulatius.
2. Tipus de predicat dels verbs no copulatius.
3. Complement imprescindible del predicat nominal.
4. Classe de paraula que pot fer d'atribut.
5. Quan dos elements tenen el mateix nombre i gènere es diu que ...
6. Un verb copulatiu.

6 **Escriu quatre oracions, dues amb predicats nominals i altres dues amb predicats verbals:**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEXT NARRATIU

RECORDA

Un **text narratiu** és aquell que et conta alguna cosa real o imaginària, aquell en què s'explica una història. Són textos narratius les novel·les, els contes, les notícies, les anècdotes.

Les parts d'un text narratiu són:

- **Introducció**: on es presenten els personatges, l'espai i el temps de l'acció.
- **Nus**: és la trama de la història.
- **Desenllaç**: el final de la història.

1 **Conta-li al teu amic o a la teua amiga una cosa que t'haja passat a classe:**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

RECORDA

Altres elements importants en un text narratiu són els **personatges**, el **temps**, l'**espai** i el **narrador**. Pel que fa als personatges cal recordar que poden dividir-se en **personatges principals** o protagonistes i **personatges secundaris** que acompanyen el personatge principal. L'**antagonista** és el contrari del protagonista.

2 **Ara imagina't que ets un periodista i has d'escriure una notícia. Tria un d'aquests titulars i posa't a escriure.**

Rafa Nadal passa a la ronda següent

Gran concert a la nostra ciutat

L'ajuntament ha construït un poliesportiu

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ORTOGRAFIA

GUIONET AMB PRONOMS FEBLES

RECORDA

Els **pronoms febles** es pronuncien amb el verb i fan la funció d'un complement i poden anar *davant* o *darrere del verb*. Així, quan els verbs **acaben en consonant o diftong**, el feble s'escriu *unit al verb amb el guionet*. Aquesta forma s'anomena **PLENA**.

Exemple: *Explicar-li, agafeu-la.*

1 **Assenyala els pronoms febles que apareixen en el text següent:**

Ahir ens vam anar a córrer la Sant Silvestre de Rocafort. Aquesta cursa ens va agradar molt, perquè hem de fer-la disfressats. Jo vaig triar la disfressa de Bob Esponja, mentre que la resta en duia de les clàssiques: d'indis. La cursa fou solidària i tots vam portar quatre quilos de menjar per a la gent més necessitada. El temps fou el menys important, ja que vam emocionar-nos amb la resta de participants i la seua col·laboració.

Revisar texto. No es el mismo que el original y pueden cambiar las respuestas.

2 **Emparella els pronoms febles següents amb els verbs combinant-los com preferiu i feu una oració:** Resposta oberta.

FES	-ME
TENIU	-NOS
PORTEU	
FICA	-TE
AGAFEU	-VOS
CALLEU	
VA DUR	-LO
TREBALLEU	-LOS
ESCRIVINT	
MIRANT	-LA
HE D'ESTUDIAR	-LES
DUS	
VAM CUINAR	-LI
APAGUEU	-HO
DIS	
HEM D'ESTALVIAR	-SE

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....
7. .....
8. .....
9. .....
10. .....
11. .....
12. .....

El pronom feble va sempre **darrere** quan el verb és:
IMPERATIU (*ordre, manament*)

Pot anar **davant** o **darrere** si és:
GERUNDI (*-ant, -int, -ent*) **INFINITIU** (*-ar, -re/-er, -ir*)
PERÍFRASI VERBAL (va dur-me, ha d'agafar-me)

RECORDA

FORMES PLENES

1a PERSONA	2a PERSONA	3a PERSONA	1a PERSONA	2a PERSONA	3a PERSONA
-me	-te	-lo, -la, -li -ho (netutre)	-nos	-vos	-los, -les

3 **Completa amb les formes de primera i segona persona del pronom feble: *-me*, *-te.***

- **Dus-me una caixa d'ous.**
- **Vull comprar -te/ -me unes sabates.**
- **Pep estava cantant-me / -te una cançó.**
- **Vicent ha de fer-me / -te el treball.**

4 **Completa amb les formes de tercera persona del pronom feble: *-lo, -la, -li.***

- **El regal porteu-lo a casa.**
- **Ells van portar-la a Mireia (la flor).**
- **A Pere, he de dir-li això.**
- **Estava fent-la molt bé (la paella).**

5 **Substitueix el complement subratllat per la forma del singular o plural dels pronoms febles següents: *-lo, -la, -li, -los, -les, -ho* (neutre).**

- **Tin el got gran!** → **Tin-lo**
- **Ells van portar els llapis.** → **Ells van portar-los**
- **Ma mare ha de dur la roba.** → **Ma mare ha de dur-la**
- **Compreu un regal a ella!** → **Compreu-li un regal.**
- **Telefona a Júlia.** → **Telefona-li**
- **Trenqueu les caixes.** → **Trenqueu-les**
- **Crideu les amigues.** → **Crideu-les**
- **Fes això bé!** → **Fes-ho**
- **Ven el xocolate a l'engrós!** → **Ven-lo**

6 **Completa amb les formes dels pronoms febles de primera i segona persona del plural: *-nos, -vos.***

- **Heu de planificar-vos el temps.**
- **Volem dur-vos d'excursió.**
- **Pagueu -nos. el treball!**
- **Estàveu escoltant –nos / -vos els crits?**

8 **Escriu oracions amb els pronoms febles següents:** Resposta oberta.

-te .....

-la.....

-li.....

-vos .....

-les .....

REPASSEM ELS FEBLES

9 **Subratlla els pronoms febles d'aquestes oracions i classifica'ls en la graella:**

—M'agradaria comprar-me una bici però em fan falta molts diners.
—No patisques, si t'agrada, puc deixar-te la meua. Alça't i vine a veure-la.
—M'agrada molt el teu detall.
—Tin-la i utilitza-la tant com vullgues.

falta subrayar

PERSONA	DAVANT DEL VERB	DARRERE DEL VERB
1	EM // M'	-ME
2	T'	-TE // 'T
3		-LA

10 **Imagina't que ets el cap d'una fàbrica i heu de donar les ordres de com s'ha de fer la faena (empra pronoms febles).**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

LÈXIC

ELS PRÉSTECS LINGÜÍSTICS

RECORDA

Els **préstecs lingüístics** són les paraules d'altres llengües que incorporem al nostre idioma per a designar una nova idea per a la qual la nostra llengua no tenia una paraula disponible.

Ex.: *e-mail, tabú, safari.*

1 **Busca paraules del món de l'ordinador que siguen préstecs:**

Email, harware, software, harker, usb, pendrive

.....

.....

.....

2 **Localitza en aquesta sopa de lletres vuit préstecs d'altres llengües:**

Q	E	R	T	T	U	C	I	O	P	L	J	A	G	F	I
A	S	D	O	B	S	L	E	F	X	I	C	L	E	T	E
U	O	B	H	Q	I	U	A	C	A	C	S	I	D	V	U
R	O	G	F	U	T	B	O	L	X	T	A	T	F	B	Q
R	B	J	J	A	E	A	F	A	M	A	T	E	U	R	O
E	S	T	A	N	D	A	R	D	L	E	C	U	H	N	H

falta uno

3 **Completa aquestes oracions amb les paraules de l'activitat anterior:**

- **La professora no ens deixa menjar** xiclet **a classe.**
- **El meu** club **de** futbol **és** amateur**.**
- **No m'agrada jugar a l'**hoquei**.**
- **Hem estudiat en classe de llengua el registre** estandard**.**
- **El batut de ..... està molt fresc.** falta uno
- **A la facultat han construït un** robot**.**

PROJECTE DE TREBALL

Un tríptic és un document dividit en **tres parts**, en el qual les dues exteriors es tanquen sobre una central. Sol decorar-se amb dibuixos i imatges en la cara exterior que és la que està a la vista quan aquest es tanca.

1 **Ací et proposem que faces un tríptic, on expliques una cavalcada típica del teu poble. Has de col·locar una imatge o un eslògan amb un text breu per donar a conéixer la festivitat.**

Resposta oberta.

UNITAT 8

ESCOLTES MÚSICA?

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- ALGUNES COSES SOBRE EL FESTIVAL DE MÚSICA DE BENICÀSSIM
- A DEMANAR ALGUNES COSES
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, EL PREDICAT VERBAL
- A DIFERENCIAR EL TEXT DESCRIPTIU DE PERSONES
- LA CAL·LIGRAFIA DE LA **S** SORDA / SONORA / G / J / TG / TJ
- EL LÈXIC DELS INSTRUMENTS MUSICALS
- A SER COMPOSITOR DE MÚSICA

LECTURA

Per fi ha arribat el gran dia! Avui és el meu aniversari i ja faig 16 anys. La meua mare em va prometre que em faria el regal que volguera si aprovava el curs i com he complit la meua part, ara li toca complir a ella. I sabeu quin és el meu regal? Sí, me'n vaig a Benicàssim a veure el festival de música. Sabeu de què parle? Sabeu on es troba Benicàssim? Ara us ho explique tot.

Benicàssim, nom d'origen àrab que significa fills de Qàsim, és una ciutat costera de Castelló, situada en el centre de la Costa d'Azahar.

El **Festival Internacional de Benicàssim** (FIB) és un festival de música independent, pop, rock, electrònica i d'altres tipus, i a més, hi ha altres activitats (teatre, moda, cinema...). Se celebra a la localitat de Benicàssim cada any des de 1995, i que fins el 2005 se celebrà aproximadament el primer cap de setmana d'agost, però a causa de l'aglomeració de turistes en aquesta data, se celebra des d'aquest moment a mitjan juliol.

Enguany va el meu grup favorit, The ReSmith, nom que agafen de la mítica banda The Smith i que imiten amb l'estètica, tant visual com musical. El grup està format per quatre components, tots de Liverpool: Harri, John, James i Andy, el cantant. Aquest últim és qui més m'agrada, ja que pareix molt simpàtic. Té els ulls negres, com el carbó, amb uns llavis fins, nas llarg i una cara bastant ampla. Els cabells sempre els porta despentinats i a la vegada arreglats. Aproximadament fa un metre vuitanta-quatre d'alçada i camina com un ànec, però a dalt de l'escenari balla com una sirena a l'aigua.

Sempre va vestit amb alguna samarreta reivindicativa, en aquesta ocasió està lluitant pels països que venen armes als més pobres i provoquen guerres innecessàries. Una altra cosa que sempre porta són unes sabatilles esportives molt trencades i descolorides. Però el que més ens agrada a les seues fans és com de simpàtic i alegre és, a més de tenir el somriure més meravellós del món.

La seua actuació serà el segon dia a la meitat del festival, tot i que hi ha una setmana sencera d'activitats extramusicals. El festival et permet viure una experiència completa: vuit dies d'acampada gratuïta en una zona junt al recinte de concerts.

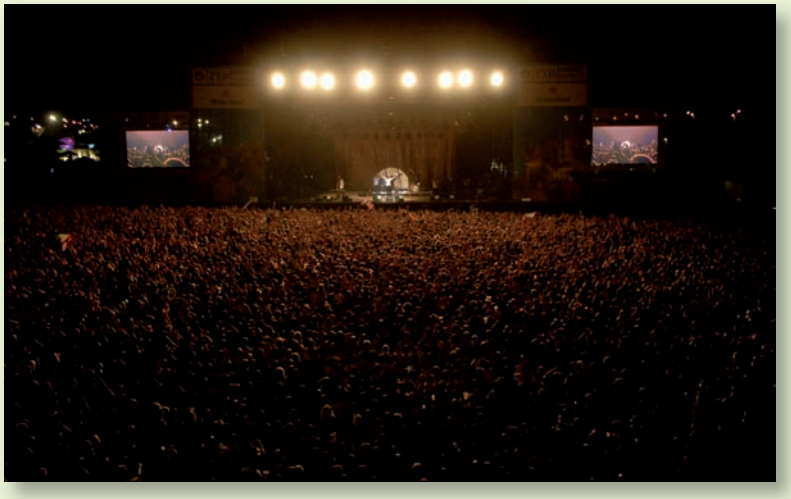

Així que després del curs tan complicat que he passat, pels exàmens, lectures, treballs; ara em toca gaudir de l'experiència. Demà he quedat amb els meus amics per agafar l'autobús que ens portarà a Benicàssim i encara no he preparat la motxilla. Ara hi vaig.

Què us pareix el meu regal? Us agrada la música?

COMPRENSIÓ LECTORA

I **Què celebra la protagonista? Quin és el regal de la mare?**

El seu aniversari. La meua mare em va prometre que em faria el regal que volguera si aprovava el curs.

II **On es troba Benicàssim? Què significa la paraula?**

A Castelló, nom d'origen àrab que significa fills de Qàsim.

III **Què és el FIB?**

Festival Internacional de Benicàssim.

IV **Quin tipus de concerts hi ha?**

Festival de música independent, pop, rock, electrònica i d'altres tipus, a més d'altres activitats (teatre, moda, cinema...).

V **Amb qui anirà a Benicàssim?**

Amb sa mare i les seues amigues.

VI **Quin tipus de música t'agrada?**

Resposta oberta.

VII **Quan i on escoltes música?**

Resposta oberta.

VIII **Has anat alguna vegada al Festival de Benicàssim? T'agradaria anar-hi? Per què?**

Resposta oberta.

IX **Has anat mai a algun concert de música? Quan i on?**

Resposta oberta.

X **Descriu Andy, el cantant del grup The ReSmith, com ho fa la protagonista.**

Té els ulls negres, com el carbó, amb uns llavis fins, nas llarg i una cara bastant ampla. Els cabells sempre els porta despentinats i a la vegada arreglats. Aproximadament fa un metre vuitanta-quatre d'alçada i camina com un ànec, però a dalt de l'escenari balla com una sirena a l'aigua.

Sempre va vestit amb alguna samarreta reivindicativa, en aquesta ocasió està lluitant pels països que vénen armes als més pobres i provoquen guerres innecessàries. Altra cosa que sempre porta són unes sabatilles esportives molt trencades i descolorides. Però, el que més ens agrada a les fans d'ell és com de simpàtic i alegre que és, a més a més de tindre el somriure més meravellós del món.

EXPRESSIÓ ORAL

DEMANAR ALGUNA COSA

RECORDA

Als **restaurants** i, en general, a l'hostaleria es creen nombroses situacions comunicatives, en què les converses han de ser clares per tal d'entendre i fer-se entendre. La fórmula per parlar serà sempre de vosté, tot i que en algunes situacions puguem emprar un to menys formal.

Exemple: *Em podria dir (vosté) si té taula lliure per sopar?* (Al restaurant)
Em pots buscar una taula a la terrassa? (Al bar)

1 **Imagina't que ets l'encarregat d'un restaurant a Benidorm, completa aquesta conversa.**
Resposta oberta.

— .....
—Hola, bon dia!
—Té alguna taula lliure?
— ..... **Com la vol?**
— .....
—Els serveis per favor?
— .....
—De primer .....
.....
.....

MENJADES
Desdejuni: quan s'alça un.
Esmorzar: entre les deu i les dotze.
Dinar: entre la una i mitja i les tres i mitja (aproximadament).
Berenar: entre les cinc i les sis.
Sopar: a partir de les vuit i mitja.

COBERTS
Cullera, forqueta, plat, ganivet, got, tovalloles, safata, copa, furgadents, gerra, ampolla, tapet, font.

2 **Telefonen al teu bar i volen sopar vint persones. Completa la conversa que tindries:**
Resposta oberta.

Hola!
— .....
— .....
—Aquest dia està complet, però .....**?**

— .....
—..... **en canvi aquest menú és vint euros per persona i té**
.....
— Molt bé, les taules com les arreglaria?
— .....
—D'acord, moltes gràcies.
— .....
—Adéu, fins dissabte vinent.

3 **Crea la conversa en un bar a partir d'aquestes dues graelles:**

CARTA

MENJAR: Entremesos, sopes, pastes, verdures i llegums, peix i marisc, carns, amanides, postres fruites.
BEURE: Aigua, refrescos, vi, cervesa, licors, suc, llimonada.

EXPRESSIONS

Té taula lliure?, Cambrer, per favor..., Pot dur-me més...., Té el menú del dia, Què ens recomana?, On estan els serveis?, Tenen ..., Pot dur-me la carta, On podem seure...

– Resposta oberta.

– .....

– .....

– .....

– .....

– .....

4 **Ara et proposem que entre dos companys trieu cambrer d'un restaurant i client. Escriviu cadascú el vostre paper i posteriorment ho dramatitzeu a classe.**
Compara amb el que han fet la resta de companys:

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GRAMÀTICA

PREDICAT VERBAL

RECORDA

El Predicat pot ser de dos tipus: **nominal** i **verbal**.

El Predicat **Nominal** el formen els verbs copulatius: **SER**, **ESTAR**, **SEMBLAR** O **PARÉIXER**.

Exemple: *Ella **és** la més agradable.*

Nucli

Predicat

El Predicat **Verbal** el formen la resta de verbs. Exemple: *Pere **té** una feina molt important.*

Nucli

Predicat

1 **Subratlla el predicat (sintagma verbal) i el verb d'aquestes oracions i la concordança amb el subjecte: Exemple: *Ell té una motxilla.* Nucli → *Té* (3a persona / singular).**

(Predicat)

- **Ells fan les cases molt altes.**
  3ra persona plural
- **Carme i Sergi no aniran al cinema.**
  3ra persona plural
- **El policia estava concentrat en la feina.**
  3ra persona singular
- **He vingut a París de vacances.**
  3ra persona singular

2 **Analitza el tipus de predicat d'aquestes oracions (nominal o verbal):**

- **Sergi estava allotjat en una casa gran.**
  Predicat nominal
- **Els jugadors durant un nou equipatge.**
  Predicat verbal
- **La professora dirà els exercicis.**
  Predicat verbal
- **El corredor feia un gran esforç a la cursa.**
  Predicat verbal
- **Vosaltres sereu els més treballadors.**
  Predicat nominal
- **Després Àngela va llegir la seua redacció.**
  Predicat verbal

RECORDA

Els **Predicats Verbals** poden dur qualsevol tipus de complement menys l'**Atribut**.

Exemple: *Joan té un cotxe nou.*

nucli complement directe

Predicat

3 **Completa aquestes sis oracions amb un predicat verbal:**

SUBJECTE	PREDICAT VERBAL
Els preus del menjar	Resposta oberta.
Els alpinistes de l'equip	Resposta oberta.
L'alumnat de l'institut	Resposta oberta.
El director de l'orquestra	Resposta oberta.
La plaça del poble	Resposta oberta.

RECORDA

Les oracions amb *Predicat Nominal* s'anomenen **atributives** i les oracions que tenen *Predicat Verbal* es diuen **predicatives**.

Exemple: *Ells eren molt intel·ligents* (oració atributiva).

Sergi ha dut les roses a sa mare (oració predicativa).

4 **Indica si aquestes oracions són atributives o predicatives:**

SUBJECTES	TIPUS D'ORACIÓ
La comunitat de veïns ha fet reformes al pati de la finca.	
Aquell cotxe del concessionari estava molt bé.	atributiva copulativa
Sergi i Miquel han estat menjant a casa de la seua amiga.	atributiva copulativa
L'alcaldessa anunciarà la rehabilitació del casc antic de la ciutat.	
El professor de valencià ha preparat un quadern d'exercicis.	
Els meus amics foren afortunats en el sorteig de Nadal.	atributiva copulativa

5 **Escriu una oració per cadascuna d'aquestes estructures:** Resposta oberta.

Subjecte + Verb + Atribut .....

C.Circunstancial de Lloc + Verb + C. Directe .....

Subjecte + Verb + C. Directe + C. Indirecte .....

Subjecte + Verb + CC Temps .....

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEXT DESCRIPTIU: LES PERSONES

RECORDA

Un **text descriptiu** explica detalladament com són les persones, els animals, els objectes, els llocs… Les descripcions solen formar part dels textos narratius.

Un text descriptiu és aquell que té per finalitat **recordar** en la ment del receptor els éssers i objectes dels quals parlem, **explicar** les seues característiques. També és possible descriure un **estat d'ànim**, una **idea**...

Podem parlar de **retrat físic o prosopografia**, que atén només als aspectes externs de la persona: faccions, fisonomia, gestos, indumentària. Si es descriuen només els trets o característiques morals, parlem d'**etopeia**.

Però el més normal és el retrat, que **reprodueix tots els trets físics i morals d'una persona**.

El retrat ha de ser exacte i expressiu, cal seleccionar les característiques més significatives de la persona que es descriu.

Quan l'autor es retrata a ell mateix, parlem d'**autoretrat**.

1 Ací tens la descripció d'una persona. Llig-la i després contesta la pregunta:

El meu iaio es diu Pere, té 76 anys però físicament no ho sembla i a més té un mentalitat jove. Té un caràcter molt alegre. Li agrada molt el futbol, sempre ve a veure'm entrenar i no es perd cap partit. No és molt alt i els pocs cabells que té són blancs. Porta ulleres des de fa molts anys. Té els ulls castanys i la cara redoneta. És de constitució prima, però té panxa encara que menja molt poc. Cada dia juga una partida de dòmino amb els seus amics. Jo he jugat molt amb ell, perquè ell m'ha cuidat des de xicotet.

Com és aquesta descripció? Retrat.

Fes la descripció del teu iaio o iaia, com en l'exemple.

Resposta oberta.

RECORDA

A l'hora de descriure, hem de seguir els passos següents:

1. Observar la persona, la cosa o el paisatge amb atenció.
2. Triar les parts més importants que el formen.
3. Estructurar i ordenar la informació. Descriure els trets en ordre: primer els físics i després les qualitats, la forma d'actuar, etc.
4. Redactar la descripció de manera clara, coherent i amb un vocabulari entenedor i precís.

2 **A continuació et donem una fotografia i tu has d'intentar descriure el personatge:**

Resposta oberta.

Recursos expressius per a descriure:
Adjectius: baix, corpulent, prim, alegre, carinyós, tímid, inquiet, dolç...
Comparacions: Es menejava com un ànec. Els seus cabells pareixien d'or. Té els ulls negres com…
Metàfores: Lluís és un esquirol. Cèlia és un vertader cicló.

3 **Ara et proposem descriure algun membre de la teua família. Per fer-ho, porta a classe alguna fotografia i, després d'observar-la bé, ja estàs preparat per a descriure:**

Resposta oberta.

ORTOGRAFIA

ESSA SONORA/SORDA G/J/TG/TJ

RECORDA

G: s'escriuen amb *g* les paraules en què la *g* va davant de *e/i*. Exemples: *girafa, general, metge.*
J: s'escriuen amb *j* les paraules en què aquesta va davant de *a/o/u*. Exemples: *jaqueta, jota, jubilació, platja.*
Excepció: escrivim **j**:

- davant dels grups -ect-, -ecc-: *injecció, adjectiu.*
- en alguns noms propis: *Jesús, Jeremies.*
- en algunes paraules per raons etimològiques: *majestat, jeroglífic.*

1 **Escriu g/j segons corresponga:**

- Jesús és una famós enginyer.
- Al jeroglífic hi havia unes lletres gegants.
- El teu germà és un bon jove.
- Jeroni duia un jersei de jaume.
- Em pareix just el preu del penjoll.
- Ahir vam menjar bajoques de juliol.

Dígraf TJ: s'escriu davant de les vocals *a* o *u*. Exemple: *allotjar, sutja.*
Dígraf TG: - s'escriu en paraules acabades en *–atge*: Ex: *ameratge*.
- s'escriu en paraules acabades en *–etge*: Ex: *metge*.
- s'escriu en paraules com: *col·lotge*, *rellotge*.

2 **Completa amb tg/tj:**

Mitja	**Platja**	**Llinatge**	**Paisatges**
Rellotge	**Massatg.e**	**Metgessa**	**Jutge**
Rotge	**Pitjor**	**Fetge**	**Llotja**

no existe

El fonema alveolar fricatiu sonor es representa amb:
La **grafia z** que s'escriu: Principi de mot. Exemple: *zebra, zinc.*
Entre consonant i vocal. Exemple: *donzella, esmorzar.*
La **grafia s** s'escriu entre vocals: *bellesa, cosa, casa.*

3 **Escriu el fonema alveolar fricatiu sonor, en els espais buits:**

Casa	**Vellesa**	**zona**	**zero**
Aranzelari	**Revisió**	**usos**	**zinc**
Rapidesa	**Pinzell**	**Alzira**	**Casino**

El fonema alveolar fricatiu sord es representa amb les grafies següents:
La **grafia *s*** s'escriu:
Principi de mot. Exemple: *salut, selva.*
Entre consonant i vocal, vocal i consonant. Exemple: *ansa, aspecte.*
La **grafia *ss*** s'escriu entre vocals: *rapidíssim, agressió.*
La **grafia *c*** s'escriu davant de les vocals e, i: *ceba, agència, ciri, bicicleta.*
La **grafia *ç*** s'escriu davant de les vocals a, o, u: *cançó, peça, vençut.*
amb els sufixos –ança, –ença: *assegurança, dolença.*
a final de paraula: *feliç.*

4 **Escriu el fonema alveolar fricatiu sonor, en els espais buits:**

sabata	**Cassola**	**ciri**	**Cançó**
Vençut	**Expressió**	**Relació**	**Força**
curiositat	**cendrer**	**Interessos**	**silenci**

5 **Escriu quatre oracions on apareguen la G/J i els dígrafs TG i TJ.**

– Resposta oberta.

– .....

– .....

– .....

6 **Escriu cinc oracions amb les grafies de la *s* sonora i sorda:**

– Resposta oberta.

– .....

– .....

– .....

– .....

LÈXIC

INSTRUMENTS MUSICALS

FITXA DE VOCABULARI

guitarra	orquestra	harmònica	percussió
sonall	baix	bateria	timbal
clarinet	dolçaina	tabal	pandereta
piano	gaita	trompeta	bombo

1 **Escriu el nom d'aquests instruments de metall i de fusta.**

trombó

saxòfon

fagot

tuba

violí

flauta

2 **Destria el següent encreuat amb vuit paraules relacionades amb la música:**

R	F	O	R	T	A	E	R	D	I	O
O	D	S	I	L	E	N	C	I	H	D
T	F	G	C	A	I	U	T	R	F	D
A	R	R	A	N	J	A	M	E	N	T
G	Z	C	I	V	B	G	F	C	D	V
U	Q	E	X	T	I	U	M	T	N	B
I	E	R	A	T	G	T	B	O	V	L
P	A	S	D	F	G	H	J	R	L	P
L	S	O	L	I	S	T	A	U	I	I
O	I	N	M	G	R	E	U	R	E	T

3 **Completa aquests grups d'instruments amb quatre per cadascun:**

Resposta oberta.

4 **Fes la descripció dels instruments que empren els teus cantants favorits, o grups, i després compareu-les amb la resta de companys de classe.**

Resposta oberta.

PROJECTE DE TREBALL

Obrint Pas és un grup de música, procedent de la ciutat de València. La seua música és una mescla de hardcore punk i rock amb melodies i instruments tradicionals entre els quals destaca la dolçaina. Les seues lletres tracten temes diversos, encara que prenen protagonisme la denúncia social, la solidaritat entre els pobles i la defensa de la identitat cultural i lingüística de València.

A continuació et presentem la lletra d'una cançó del grup Obrint pas. El començament és una poesia del poeta valencià Vicent Andrés Estellés a la qual li han posat música.

No et limites a contemplar
aquestes hores que ara vénen,
baixa al carrer i participa.
No podran res davant d´un poble
unit, alegre i combatiu"
Vicent Andrés Estellés

Amb l'espurna de la història
i avançant a pas valent,
hem encès dins la memòria
la flama d'un sentiment.

Viure sempre corrent,
avançant amb la gent,
rellevant contra el vent,
transportant sentiments.
Viure mantenint viva
la flama a través dels temps,
la flama de tot un poble
en moviment.

Amb columnes de paraules
i travessant la llarga nit,
hem fet de valls, mars i muntanyes,
vells escenaris d'un nou crit.

Viure sempre corrent,
avançant amb la gent,
rellevant contra el vent,
transportant sentiments.
Viure mantenint viva
la flama a través dels temps,
la flama de tot un poble
en moviment.

1 **Ara et toca a tu ser compositor de la lletra d'una cançó per al teu grup favorit. Inventa la lletra amb la música del teu grup favorit o busca una poesia que puga servir-te d'ajuda.**

Resposta oberta.

UNITAT 9

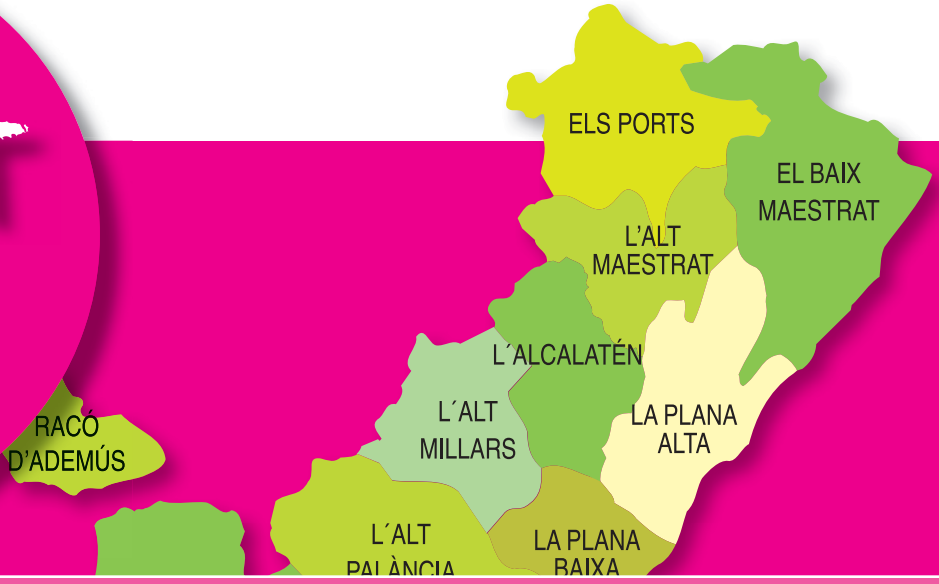

LES NOSTRES COMARQUES

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- UN ROMANÇ SOBRE EL PENYAL D'IFAC
- A PARLAR SOBRE LES COMPRES
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, ELS COMPLEMENTS DEL PREDICAT
- A RECONÉIXER LES POESIES
- EN L'APARTAT D'ORTOGRAFIA, ELS SIGNES D'INTERROGACIÓ I EXCLAMACIÓ
- EL LÈXIC DELS ACCIDENTS GEOGRÀFICS
- A INVESTIGAR SOBRE LES COMARQUES VALENCIANES

LECTURA

ROMANÇ PENYAL D'IFAC

Diuen que el Penyal d'Ifac
ahir confessà al Montgó:
"Des de fa un grapat de segles
l'Aitana és el meu amor.
Vull que em guardes el secret
que ningú es puga enterar
tu ja saps que el Montcabrer
discret la vol festejar".

Però la serra de Bèrnia
com que és al mig ho escoltà
i envià les seus àguiles
a contar-ho ençà i enllà.
Al castell de Guadalest
també ha arribat el revolt
i en saber-ho el Puig Campana
pregona festa major.

La notícia de les noces
als peixos fa trontollar
mentre dofins i gavines
s'ajunten en un abraç.
Una tonyina nerviosa
a Tabarca s'ha acostat
i ja l'illa tremolosa
li ho ha dit a Guardamar.

La primera lluna plena
ho ha escampat per Castelló
i les illes Columbretes
estan fent una cançó.
Penyagolosa gelosa
els ha dit als pelegrins
que preparen el seus cants
i que es posen en camí.

Hui la serra d'Espadà
li ha preguntat al Garbí:
"Tu que estàs prop de València,
saps qui faran de padrins?".
La serra de les Agulles
fa sonar el seus penyals
mentre toca la dolçaina
la muntanyeta dels Sants.

La murta i el Sant Sofí
en veu baixa han comentat:
"L'Aitana, poca vergonya,
el Montcabrer s'ha deixat".
El Benicadell altiu
al Montduber li ha xerrat:
"La serra de Mariola
fa dies que està plorant".

El Montcabrer generós
a tots els ha fet callar:
"jo faré de testimoni
i enhorabona al Penyal.
La font Roja raja alegre
canta l'aigua del pou Clar
i les runes de Montesa
al Caroig han informat:
"Dalt l'ermita de Santa Ana
la boda se celebrarà.
Segaria serà padrina
i el Maigmó padrí formal".

En sentir tan gran desori
l'Aitana s'ha avergonyit
i a dalt de la Carrasqueta
ballen un valset els pins.
Somriu també Mariola
i oblidant-se del seu plor
diu que li durà a la núvia
una corona de flors.

La mar promet estar quieta
les ones aplaudiran
i hui a la Mediterrània
serà nit de festa gran.

Lletra: Paco Muñoz
Música: Enric Murillo
Àlbum: Cançons de la mar en calma

COMPRENSIÓ LECTORA

I **Quina confessió es fa a la cançó? Entre qui?**

Una confesió d'amor / entre el Penyal d'Ifac i l'Aitana.

II **Què vol dir l'expressió "discret la vol festejar"?**

No vol fer cap cosa que dride l'atenció per eixir amb ella.

III **Què vol dir "noces" i "trontollar"?**

Casar-se i anar-se'n.

IV **En quina província estan el Penyal d'Ifac i l'illa de Tabarca?**

A Alacant.

V **El Penyagolosa és un dels cims més destacats de la Comunitat Valenciana, sabries per què?**

És el més alt del País Valencià.

VI **On està la serra d'Espadà? A quin instrument típic valencià es fa referència al llarg de la cançó?**

A Castelló // La dolçaina.

VII **Què és la murta?**

És una planta silvestre aromàtica.

VIII **Quin tipus de vegetació trobarem en alguns dels llocs descrits a la cançó?**

Pins, i flors.

IX **Què durà la Mariola a la núvia?**

Una corona de flors.

X **Quin d'aquests llocs que apareixen són més a prop de tu?**

Resposta oberta.

XI **Aquest text, què és?**

a) Descriu llocs diferents de la nostra geografia.

b) Exposa un casament.

c) Ens explica com és la geografia valenciana.

EXPRESSIÓ ORAL

LES COMPRES

RECORDA

Les compres són una de les accions més habituals en la nostra vida. Hi ha grans diferències en els llocs diversos de compra. Així doncs, podem classificar-los en **alimentació**, **magatzems**, **roba** i **altres**. La nostra manera de parlar canvia si som clients o si som empleats.

Però hi ha una cosa: l'educació és fonamental. El tractament serà de *vosté* si ets un treballador, però si es coneixen o hi ha familiaritat es canvia al tractament de *tu*.

1 **Imagina't que ets l'encarregat d'una verduleria i has d'atendre a un client:** Resposta oberta.

— .....

—Hola, bon dia!

— .....

—Les tomates i les carxofes són a tres euros el quilo.

— .....

—El més econòmic són els caquis del Vinalopó.

— .....

—Adéu i fins demà.

2 **Ets el client d'una tenda de roba en uns grans magatzems a València. Completa la conversa següent:** Resposta oberta.

—Hola

— .....

—Li interessa alguna cosa?

—Sí, però ..... **?**

—Quina és la seua talla?

—....., **però voldria** .....

—La secció de roba esportiva està a la segona planta

— .....

—Clar que pot pagar amb targeta, tot serà cent vint-i-dos euros. M'ensenya el DNI?

—D'acord, moltes gràcies.

— .....

—Adéu.

EXPRESSIONS

Hola, Bon dia,
Bona vesprada,
Adéu,
Fins una altra.
Què vol vosté,
Què desitja,
On estan…?,
Accepten targeta?,
Voldria encarregar…,
Té alguna cosa més barata / econòmica…
A com està el quilo de…?

EXPRESSIONS

On està el provador?,
Voldria una talla més...,
Quina és la seua talla?,
Li queda molt bé...,
On està la secció de...,
On està la caixa,
Té açò de color...,
On està el llibre de reclamacions?,
puc tornar açò...

3 **Imagina't que estàs de viatge i que t'has posat malat. Vas a una farmàcia per demanar alguna cosa:**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VOCABULARI

Calmant, laxant, pastilles, xarop, dolor de cap, recepta, termòmetre, raspall de dents, estic marejat, cotó en pèl, aigua oxigenada, desinfectant, benes.

GRAMÀTICA

COMPLEMENTS DEL PREDICAT

RECORDA

El **Predicat** (**Sintagma Verbal**) és una part de l'oració que està formada pel **verb** com element més important. A més, pot tenir altres paraules o sintagmes que complementen el verb: els complements.

Exemple: *Jo menge.* (predicat, amb un verb sense complements)
NUCLI

Jo menge molt al restaurant. (predicat format per un verb més dos complements)
NUCLI

1 **Subratlla el predicat d'aquestes oracions i assenyala'n el nucli i els complements:**

- **El meu amic llig un llibre molt curt.**
  Nucli complement complement
  PREDICAT

- **Ahir van emetre una pel·lícula molt interessant.**
  Nucli complement complement
  PREDICAT

- **Al poble del meu veí vivia un gran actor de cinema.**
  complement nucli complement
  PREDICAT

- **Sergi ha dut els exercicis molt nets.**
  nucli complement complement
  PREDICAT

- **El jugador de futbol té una gran habilitat.**
  nucli complement
  PREDICAT

- **Les declaracions foren molt importants.**
  nucli complement
  PREDICAT

- **El president va nomenar els ministres.**

RECORDA

Els **complements del predicat** poden ser:

- El **Complement Directe** rep la informació expressada pel verb. Preguntem al verb **QUÈ**?
  Exemple: *Ell té **dos cotxes**.* *He rebut **la carta**.*
- El **Complement Indirecte** diu a qui està adreçada la informació. Sempre va introduït per les preposicions **A** o **PER A**. Preguntem al verb **A QUI?**, **PER A QUI?**
  Exemple: *Mireia ha comprat bombons **a sa mare**.* *Ells duien això **per a vosaltres**.*

La funció de COMPLEMENT DIRECTE I INDIRECTE la poden fer:

Un *Sintagma Nominal*. Exemple: *Jo tinc **un cotxe*** (**CD**).
Sintagma

*Ell porta caramels **als néts*** (**CI**).
Sintagma

Un *Pronom*. Exemple: *La veïna **el** neteja* (**CD**) / *Dóna-**li** el joguet!* (**CI**).
Pronom Pronom

2 **Identifica el complement directe i l'indirecte d'aquestes oracions:**

- **L'alcaldessa anunciava nous impostos per als ciutadans.**
- **Al poble del meu germà faran un parc als xiquets.**
- **Agafa les jaquetes!**
- **El cuiner ha fet un dinar per a tots amb pebrots i alls.**
- **El jutge signarà les sentències.**
- **L'ordinador té molts jocs.**
- **Escriviu les postals per als pares!**
- **El govern ha concedit ajudes als damnificats.**
- **Ell dedicà una cançó a la seua núvia.**

3 **Completa aquestes oracions amb els complements directes o indirectes següents: el, l', -lo, li, -li, -los, -les, -ho, les. Exemple: dus-lo.**

- **Fes-lo a la teua germana!**
- **Pere l'ha agafada de la prestatgeria.**
- **Porta-li les flors!**
- **Ell li comprava tot els dies.**
- **L'ha decidit.**
- **Ella li ordenava l'habitació.**

4 **Completa aquestes oracions amb complements directes o indirectes:** Resposta oberta.

- **El professor va dictar** .....
- **Joan porta** .....
- **L'entrenador explicava** .....
- **Mercè i Aitana tenen** .....
- **El presentador ha anunciat** .....
- **El director comentà** .....

RECORDA

COMPLEMENTS DEL PREDICAT

Els **Complements Circumstancials** (**CC**) indiquen les circumstàncies de lloc, temps, manera... en què es produeix l'acció del verb. Ex.: CC CC

5 **Indica de quin tipus són els complements circumstancials subratllats en aquestes oracions:**

- **Avui l'he acompanyat al centre comercial amb el cotxe.**
  CCT CCLL CCINST.
- **Vaig anar ahir d'excursió amb els companys molt a gust.**
  CCT CCCOMP CCM
- **El professor dictava molt bé la lliçó per necessitat.**
  CCM CCC
- **Els amics quedaran demà a la platja sense pressa.**
  CCT CCLL CCM
- **Feien els deures perfectament amb l'ordinador.**
  CCM CCINST
- **El meu germà viu amb una companya a Vinaròs.**
  CCCOMP CCLL

Els COMPLEMENTS CIRCUMSTANCIALS es poden classificar en:
Lloc: indica el lloc on es produeix l'acció del verb (on?). Ex.: *Anirem a la platja.*
Temps: indica el temps en què es produïx l'acció (quan?). Ex.: *Vindrem demà.*
Manera: indica el mode en què es produïx l'acció (com?). Ex.: *Ha treballat bé.*
Quantitat: indica la quantitat (quant?). Ex.: *Parla molt.*
Companyia: assenyala (amb qui?). Ex.: *Aniré amb els amics.*
Instrument: (amb què). Ex.: *Clavaré el quadre amb el martell.*
Causa: (per què). Ex.: *Treballa per necessitat.*

6 **Completa aquestes oracions amb el complement circumstancial que s'indica.**

Resposta oberta.

Exemple: *Portaré el regal* ***demà* (CCTemps / adverbi).**

- **Ella va reparar-lo** ..... **(CCInstrument)**
- **Aquest fuster treballa** ..... **(CCManera)**
- **Vindran** ..... **(CCTemps)**
- **La cursa passarà** ..... **(CCIloc)**
- **Aniré** ..... **(CCCompanyia)**
- **Realitza l'examen** ..... **(CCTemps)**

El Complement Circumstancial està format normalment per:
un adverbi: *Treballa* ***fenomenalment****.*
un sintagma nominal: *Ha treballat* ***tota la setmana***

7 **Escriu sis oracions on apareguen els diferents complements que hem explicat (dos per cadascuna de les oracions):**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

REPASSEM

8 **Completa les oracions amb els complements indicats:** Resposta oberta.

– **He tornat +** (CD) ..... **+** (CI) ..... **+** (CC Temps) .....**.**

– (CC Temps) ..... **els bombers van apagar (CD)** ..... **+** (CC Manera) .....**.**

– (CC Temps) ..... **instal·larem +** (CD) ..... **+** (CC Lloc) .....**.**

– **He pujat +** (CC Lloc) ..... **+** (CC Manera) ..... **+** (CC Instrument) .....**.**

EXPRESSIÓ ESCRITA

LA POESIA

RECORDA

Una **poesia** és un gènere literari junt a la narrativa i el teatre. És una composició literària escrita en vers. Les poesies estan dividides en **estrofes**, que són els conjunts de versos. Anomenem **vers** a cadascuna de les línies d'una estrofa amb un ritme.

Per a mesurar els versos hem de comptar les síl·labes fins a l'**última síl·laba tònica**. Algunes vegades els poetes utilitzen el que anomenem **sinalefa** que consisteix a pronunciar en una sola síl·laba dues vocals en contacte que pertanyen a paraules diferents.

Exemple: *anava a costura: a-na-va a- cos-tu-ra.*

Segons el nombre de síl·labes classifiquem els versos en **versos d'art major** si en tenen nou o més, **i versos d'art menor** els que en tenen fins a vuit.

1 Llig aquest poema i després de comptar les síl·labes, digues si els versos són d'art major o menor:

Així la rosa enduta pel torrent,
així l'espurna de mimosa al vent,
la teva vida, sota el firmament.

Proverbi de Joan Salvat Papasseit

Deu síl·labes / art major.

2 Ara compta les síl·labes d'aquesta poesia:

SERP
M'arrossego bé
i em cabdello als arbres;
mai no m'ha calgut
un parell de cames.
Destrossada carn,
que d'altres la cerquin;
jo menjo només
preses que bateguin.
Poder absolut
és el que m'encanta;
que l'hegui tot jorn
bo i arrossegant-me.

(Joan Carner)

Cinc sil·labes

RECORDA

La **rima** és la coincidència total o parcial de sons a final dels versos a partir de l'última síl·laba tònica. Existeixen dos tipus de rima:

- **rima consonant**: si rimen les vocals i les consonants.
- **rima assonant**: si a soles rimen les vocals.

3 **A continuació et presentem una poesia de Joan Maragall. Has de mesurar-ne els versos, classificar-los en art major o menor i després analitzar-ne la rima:**

La sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan;
és la mòbil, magnífica anella
que amb pausa i amb mida va lenta oscil·lant.
Ja es decanta a l'esquerra i vacil·la,
ja volta altra volta a la dreta dubtant,
i se'n torna i retorna intranquil·la
com mal orientada l'agulla d'imant.

La sardana (Joan Maragall)

Nou sil·labes // art major // consonant

4 **I tu? Series capaç de convertir-te en poeta? Bé, el primer que has de fer és intentar-ho. Ací et deixem un espai per a la teua composició.**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 **Busca en aquesta sopa de lletres cinc paraules relacionades amb la poesia:**

p	o	e	t	a	s	r	e	v	n
a	j	h	g	m	l	a	f	m	a
l	e	m	t	i	r	r	c	s	r
d	e	s	t	r	o	f	a	e	t

.....

.....

ORTOGRAFIA

SIGNES INTERROGACIÓ I EXCLAMACIÓ

RECORDA

Els signes d'interrogació i d'exclamació ens permeten comunicar diferents missatges amb les mateixes paraules.

El **signe d'interrogació (?)** s'utilitza per a marcar el to ascendent d'una pregunta directa.

Ex.: *Quan vindràs? Què t'has comprat?*

El **signe d'exclamació (!)** ens indica sorpresa, admiració, emoció, etc:

Ex.: *Quina calor que fa! Que bonic!*

1 **Converteix les oracions següents en preguntes:**

- Vindrà demà a jugar amb nosaltres.

Vindrà demà a jugar amb nosaltres?

- És necessari portar el llibre.

És necessari portar el llibre?

- He comprat el regal aquesta vesprada.

He comprat el regal aquesta vesprada?

- Estudiem cada dia.

Estudiem cada dia?

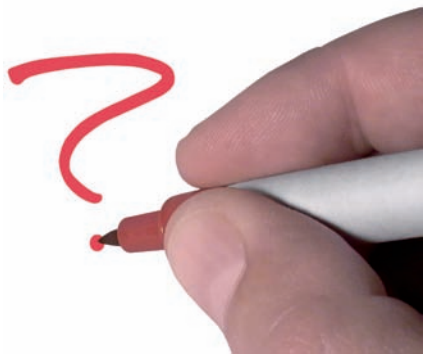

2 **Què signifiquen les expressions següents? Inventa una situació en la qual les podries utilitzar.**

- No li ho digues! Resposta oberta.

- Que va! Resposta oberta.

3 **Escriu oracions on utilitzes signes d'interrogació i exclamació:**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

LÈXIC

ACCIDENTS GEOGRÀFICS

FITXA DE VOCABULARI

rierol	pujol	muntanya	llit del riu	serralada	llac
aiguamoll	albufera	embassament	vora	afluent	barranc
llacuna	pla	platja	costa	mar	penya-segat

1 **Fes el dibuix d'un paisatge i assenyala-hi els mots següents:**

arbreda illa carena cim bassa afluent badia riera

Resposta oberta.

2 **Destria en el següent encreuat sis paraules relacionades amb els accidents geogràfics i fes una oració:**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

C	M	V	B	N	E	A	M	U	L	O
A	A	R	T	U	I	O	P	S	D	F
G	S	H	J	T	E	M	N	F	A	R
T	S	A	I	N	S	S	E	D	L	U
E	I	L	L	O	T	B	N	M	C	A
P	S	C	A	F	A	L	D	A	R	O
T	G	I	A	U	N	B	U	R	E	M
U	I	R	T	V	Y	N	L	J	E	A
P	O	U	E	V	B	M	S	A	P	T
O	I	T	R	E	S	D	H	L	L	M

3 **Indica en quina província estan els següents accidents geogràfics:**

La vall d'Albaida	Alacant	El cim del Penyagolosa	Castelló
La serra d'Aitana	Alacant	L'Albufera	València
La Canal de Navarrés	Alacant	Les illes Columbretes	Castelló
La Font Roja	Alacant	El barranc de Carraixet	València

4 **Fes la descripció del Penyal d'Ifac o el Montgó.**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

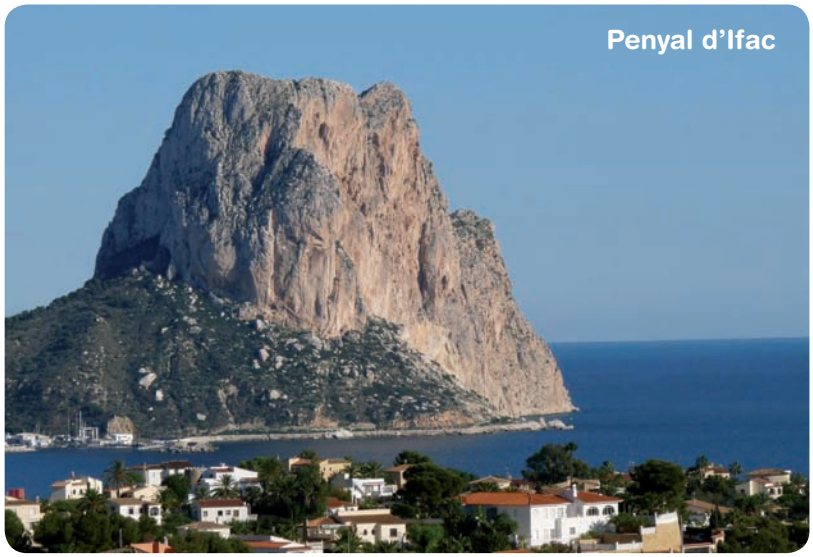

Penyal d'Ifac

Montgó

PROJECTE DE TREBALL

1 **Continuant amb les comarques de la Comunitat Valenciana, ara et proposem que dibuixes o calques un mapa de la nostra comunitat, tries una comarca i intentes esbrinar tant com pugues sobre aquesta: la capital, el nombre de habitants, el seu mitjà de supervivència, etc. Els teus companys i tu podeu repartir-vos les comarques per tal d'intentar conèixer les dades de totes elles.**

Resposta oberta.

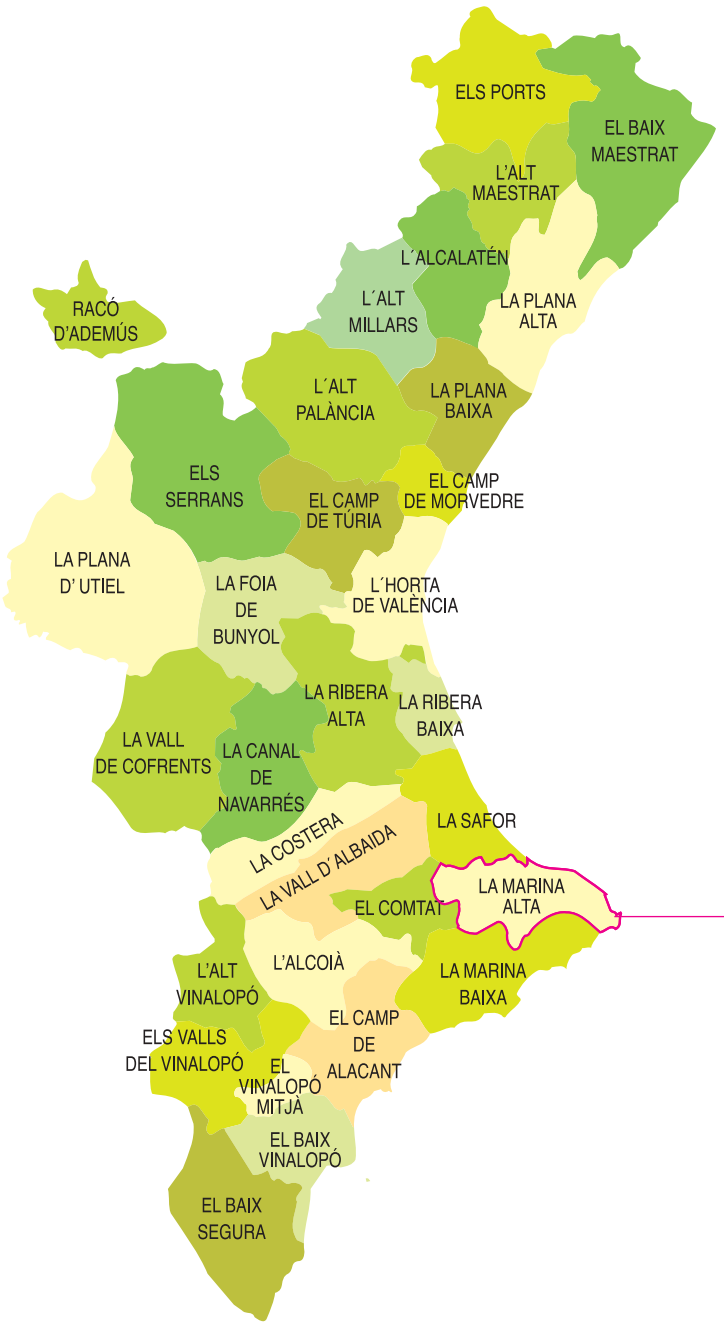

Exemple: La **Marina Alta** és una comarca costera, la situada més al nord de la província d'Alacant. Té una orografia bastant complexa, ja que la surquen nombroses muntanyes, valls i una costa molt accidentada. Són nombrosos els penyasegats, les cales i els caps que es troben en aquestes terres.

La **Marina Alta** ha estat durant gran part de la seua història, una comarca dedicada principalment a les activitats agrícoles en l'interior, i a les relacionades amb la pesca en els municipis costaners. Després del boom turístic dels anys seixanta, es dedica majoritàriament al sector terciari, és a dir, al turisme.

La llengua predominant és el valencià. Té una superfície de 759 km quadrats i de 188.567 habitants. La capital és Dènia.

UNITAT 10

QUÈ ESCRIVIM?

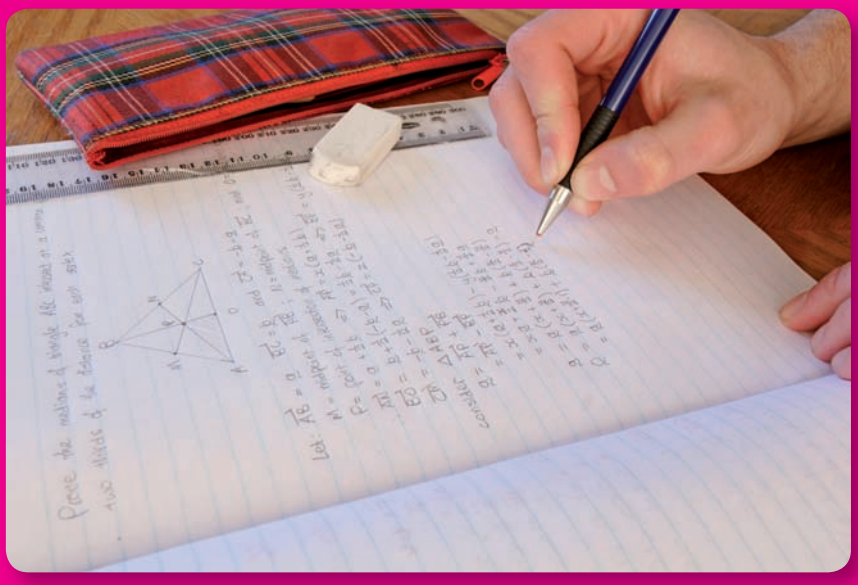

EN AQUESTA UNITAT APRENDRÀS

- A LLEGIR UN TEXT TEATRAL
- A EXPRESSAR-TE ORALMENT SOBRE ELS ESPECTACLES
- EN L'APARTAT DE GRAMÀTICA, L'ORACIÓ SIMPLE I LA COMPOSTA
- A DESTRIAR UN TEXT TEATRAL
- EN L'APARTAT D'ORTOGRAFIA, ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ
- ELS TABÚS I ELS EUFEMISMES
- A REALITZAR UN MONÒLEG

LECTURA

ACTE I

ESCENA I

(*A l'habitació d'un jove de tercer d'ESO que té un llit, una finestra, un armari on guarda la roba, un escriptori menut tot ple de revistes, llibres i l'aparell més desitjat: un ordinador. A les parets estan penjats els pòsters del grup de música preferit Obrint pas*).

(*Conversa telefònica entre Xavi i Andreu, company de classe i millor amic*)

—Xavi: Hola Andreu, com estàs?

—Andreu: Jo molt bé i tu. Què fas?

—Xavi: Ací, tot estirat al llit i molt disgustat.

—Andreu: Per què? Què et passa?

—Xavi: Doncs, que els meus pares continuen sense donar-me permís per tenir un compte de tuenti, i clar així estic molt fotut!

—Andreu: Tranquil, aquesta nit, jo t'enviaré una invitació per poder accedir-hi.

—Xavi: Segur? Gràcies tio, tu sí que em comprens...

—Andreu: Fins aquesta nit?

—Xavi: Adéu.

(*A la cuina de casa, una televisió encesa on apareix un presentador informa de les notícies més destacades del dia. Tots estan asseguts a taula sopant i mirant la televisió*).

—Raül: Com ha anat el dia, carinyo?

—Júlia: Molt bé, com sempre, amb les mateixes històries de cada dia, i tu?

—Raül: Bé, he estat tot el dia a l'oficina intentant quadrar la comptabilitat de l'empresa de Miquel, però no hi ha manera, ja veurem com acabem...

—Júlia: Per cert, Xavi, ha telefonat la teua tutora Mercè i m'ha contat que avui no has lliurat un treball.

—Xavi: Ah, sí...! Això és perquè el treball era voluntari i es feia amb l'ordinador (*un poc enfadat i sec*).

—Júlia: Mira, ja ha eixit l'excusa del treball per estar amb l'ordinador (*pujant el to de la seua intervenció*).

—Raül: Tinguem la festa en pau (*amb un crit*), sopem a gust i després en parlarem, Raül (*amenaçant*).

—Xavi: Avui us he de dir que vaig a fer-me un compte de Tuenti. Tots els meus companys en tenen un i jo no, semble el bobo de la classe.

—Júlia: Veus! Aquest ús d'internet és el que cal evitar, les xarxes que et lleven temps d'estudiar.

—Xavi: Si però tu sí que tens compte de Facebook i el veus a totes hores... (*recriminant-la*)

—Raül: (*en el seu interior*) Té raó el xiquet nosaltres tenim comptes en Twiter i Facebook i a ell li ho prohibim, això no està bé. (*adreçant-se al dos*) D'acord, si promets que estudies, t'ho permetem.

—Xavi: Sí, pare, t'ho promet.

—Raül: Doncs, d'acord, ja està.

—Júlia: (*amb cara de pomes agres i mirant a Raül fixament*) Tu i jo parlarem aquesta nit...

COMPRENSIÓ LECTORA

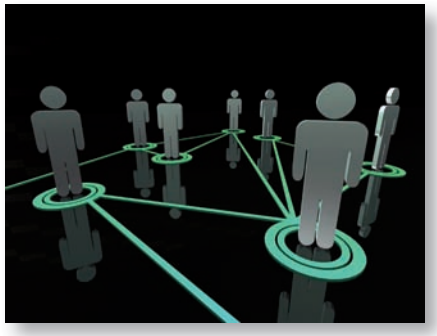

I **Què és una xarxa social?**

És un mitjà de comunicació que posa en contacte a diferents persones d'una manera inmediata

II **Quines xarxes socials usen els membres de la família de la lectura?**

Twiter i facebook

III **Com es diu el nostre protagonista? Quin curs fa?**

Xavi // Tercer d'ESO

IV **Coneixes l'adreça d'algun Twitter? Escriu-la.**

Resposta oberta

V **Què és Facebook? En què consisteix? Quins inconvenients hi veus?**

Xarxa d'intercanvi d'informació, fotos, missatges entre diferents persones en temps real // Resposta oberta.

VI **Tens Facebook? Digues quants components de la teua família usen Facebook.**

Resposta oberta.

VII **Quines característiques té Tuenti?**

FALTA!!

VIII **Com es diuen els pares del protagonista ? A què es dediquen?**

Raül i Júlia // A una oficina

IX **Què és la Vikipèdia?**

És un enciclopèdia multimèdia on line, que es forma a partir de les aportacions dels internautes, amb la qual cosa es deman rigurositat en les diferents informacions.

X **Aquest text, què és?**

a) Descriu les xarxes socials.

b) Exposa què són les xarxes socials.

c) És un diàleg entre diferents personatges.

EXPRESSIÓ ORAL

ESPECTACLES

RECORDA

Els **espectacles** provoquen expressions diferents segons la tipologia, és a dir, segons si són culturals o esportius. Els culturals com el **teatre**, **cinema** o **dansa** són més **formals** i s'empra un llenguatge més acurat. En canvi, en els espectacles **esportius** són més **informals** i el llenguatge que s'empra és de caràcter més informal.

1 **Com t'adreçaries per comprar una entrada en...?:** Resposta oberta.

- **La dansa russa del dijous:** .....
- **El partit de bàsquet del dissabte:** .....
- **Per a *40 El Musical*, de "los 40 Principales" del diumenge:** .....

RECORDA

Les **expressions** més destacades poden ser:

- Hi ha obres interessants en cartellera? / A quina hora és el concert?
- On es representa... / A quina hora comença la sessió?
- Vull reservar entrades per... / Quines butaques li queden...?

2 **Imagina que vols una entrada per a *40 El Musical*, de "los 40 Principales" del diumenge.**

Resposta oberta.

—Hola

— .....

— .....

—No queden entrades de la sessió de les sis.

— .....

—D'on les vol? Del pati de butaques, llotja, galliner...

— .....

—El preu de cadascuna són de vint-i-cinc euros.

— .....

—Em pot ensenyar el DNI?

— .....

—Gràcies i adéu.

RÈTOLS FREQÜENTS

Amfiteatre
Pati de butaques
Llotja
Estrena
Platea
Versió original
Programa
Cartellera
Acomodador
Guardarroba

3 **Ara imagina que has de treballar en la venda d'entrades. Escriu quatre fórmules de cortesia per a atendre els clients:** Resposta oberta.

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

4 **Explica de forma oral als teus companys un espectacle cultural (teatre, cinema o dansa) que hages vist recentment.**

Utilitza quatre idees claus que després desenvoluparàs:

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 **Ara feu una dramatització (escenificació) d'una situació en la qual un és el venedor i l'altre company vol assistir a l'espectacle. Després comparar-la amb la dels teus companys.**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GRAMÀTICA

ORACIÓ SIMPLE I COMPOSTA

RECORDA

Anomenem **oració simple** a aquella que solament té un verb en forma personal.
Ex: ***Aniré*** *demà al parc.*
Anomenem **oració composta** a aquella que té més d'un verb en forma personal.
Ex: *Demà* ***anirem*** *al cinema i després* ***veurem*** *una pel·lícula.*

1 **Classifica aquestes oracions segons siguen simples o compostes:**

- El xic està menjant una poma.	Oració simple
- Quedarem a les nou i acabarem a les onze.	Oració composta
- Quan estudiaràs més?	Oració simple
- Vindré però no podré quedar-me fins molt tard.	Oració composta
- Si vens prompte, aprofitarem més el temps.	Oració composta

2 **Ara inventa tu dues oracions simples i dues compostes:** Resposta oberta.

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

RECORDA

En les **oracions compostes**, segons els nexes d'unió que tenen ens trobarem bàsicament amb tres grans tipus:

- **COORDINADES**: (amb una conjunció que les uneix) en què les dues –o més– oracions mantenen una independència gairebé total, fins a tal punt, que cada una per separat no necessita de l'altra. Ex: *Màrius pinta i son pare el mira.*
- **SUBORDINADES**: una d'elles és l'oració principal i l'altra en depén de manera que no s'entén del tot sense aquella. Ex: *Quan em telefones, t'ho explicaré tot* (la segona és la necessària, la primera no).
- **JUXTAPOSADES** que són les que no tenen nexe sinó una coma o un punt i coma. Totes dues conserven la independència de significat. Ex: *Elsa m'observa; jo no en vull saber res.*

3 **Digues si les oracions compostes següents són juxtaposades, coordinades o subordinades:**

a) El ministre ha anunciat que el Govern estudiarà noves mesures econòmiques. — Subordinada

b) Estudia molt però no aprova. — Coordinada

c) Estudies o treballes? — Coordinada

d) He perdut la carpeta que vaig comprar la setmana passada. — Subordinada

e) Fes la reclamació ara o perdràs l'oportunitat. — Coordinada

f) No volia menjar, estava trist, plorava constantment. — Juxtaposada

g) Aquella xica, el nom de la qual no podria dir, l'havia impressionat. — Subordinada

h) Està segur del fets, no cedirà. — Coordinada

i) En Joan no sap quan tornarà el seu amic. — Subordinada

j) Els suplicava que el deixaren anar. — Subordinada

k) L'amiga en qui confiava m'ha traït. — Subordinada

l) S'acosta el setembre, l'estiu m'ha passat volant. — Juxtaposada

m) No sé la lliçó perquè no l'he estudiada. — Subordinada

n) O has d'estudiar o has de fer feina. — Coordinada

4 **Després de practicar, inventa oracions compostes dels tres tipus:**

COORDINADES

1. Resposta oberta.
2. .....
3. .....

SUBORDINADES

1. Resposta oberta.
2. .....
3. .....

JUXTAPOSADES

1. Resposta oberta.
2. .....
3. .....

EXPRESSIÓ ESCRITA

TEATRE

RECORDA

El **teatre** és un text dialogat entre uns personatges que han de resoldre un conflicte al llarg de tota l'obra. Les obres teatrals solen dividir-se en tres actes, i els actes solen dividir-se en escenes que es produeixen cada vegada que entra o ix un personatge a l'escenari.

1 **Pensa en tres actes per a una obra de teatre. Quina temàtica tindran? Ací tens una fitxa que et pot ajudar:** Resposta oberta.

TEMÀTICA DE L'OBRA:.....

.....

ACTE I .....

.....

ACTE II.....

.....

ACTE III.....

.....

RECORDA

A més dels **diàlegs**, en els textos teatrals també apareixen les **acotacions**, que són les instruccions que ens dóna l'escriptor per a posar en escena l'obra. Les acotacions apareixen entre parèntesis.

2 **Ara has d'escriure un diàleg entre dos estudiants. Per fer-lo millor hauràs de posar les acotacions que cregues necessàries.**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ORTOGRAFIA

ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ

RECORDA

Els signes de puntuació són instruments bàsics per a comprendre i interpretar correctament el missatge escrit i per facilitar-ne la lectura. Els signes de puntuació principals són:

- **La coma (,)**: pausa breu. Sovint apareix en les enumeracions o explicacions.
- **El punt (.)**: Pausa forta que indica que la frase té un significat complet independent. Serveix per a separar frases.
- **El punt i coma (;)**: pausa mitjana que separa oracions de sentit complet connectades semànticament entre si.
- **Els dos punts (:)**: pausa mitjana que denota una relació de proximitat entre els dos fragments que uneixen. Serveix per a introduir un exemple o una explicació.
- **Els punts suspensius (…)**: indiquen l'eliminació d'un fragment que se sobreentén.

1 Col·loca els signes de puntuació necessaris i si fan falta les majúscules:

Un dia cap al tard vaig sentir que algú pujava l'escala coneixia els passos de tots els que venien a casa meua em faltava haver-los sentit una vegada per poder endevinar sempre qui pujava a veure'm però mai havia sentit aquella mena de trepig algú que es deu haver equivocat vaig pensar perquè jo vivia a l'últim pis però immediatament vaig dir-me no vénen ací són els passos d'algú que no ha vingut mai però vénen ací.

MANUEL DE PEDROLO

RECORDA

La **coma** indica una pausa menor. S'usa:

- Per a separar elements (mots, frases, etc.) d'una enumeració.
  Les aules no disposen d'ordinadors, projectors ni pantalla.
- Abans, després, o abans i després, d'un vocatiu.
  Maria, vine ací.
- Per a indicar l'elisió d'un verb.
  A primer expliquen la prosa i a segon, la poesia.

No es posa entre subjecte i verb, ni entre verb i complements, si no és que hi ha una explicació.

2 Col·loca les comes on siga necessari: FALTA

- Has d'estudiar molt fill meu per portar bones notes.

- Salva'ns socorrista que ens ha donat una rampa.

- Les senyores ploren les xiques canten els homes es van el vertader calor ve perquè és necessari que arribe el bon temps perquè cresca l'amor.

- **Hi havia a Roma en aquella ocasió espanyols de totes parts: castellans gallecs canaris valencians mallorquins andalusos...**
- **El sol banya alegra il·lustra fecunda i influeix.**
- **Tu germà sí em feres cas; tu no.**
- **Any de neus any de béns.**

RECORDA

EL PUNT

Hi existeixen tres tipus:

- Punt i seguit: s'utilitza per a separar oracions en les quals es tracta d'un mateix tema.
- Punt i apart: separa paràgrafs, és a dir, dins d'un text separa les idees.
- Punt final: indica el final d'un text.

3 **Col·loca els punts i seguits que fan falta en cada text:**

Econòmicament no tenia problemes. Una xicoteta renda de la part materna li assegurava un mínim suficient per a viure. El seu treball de secretària en una casa d'exportacions on era ben considerada li permetia el benestar i un poc de luxe. tenia dues o tres amigues que l'estimaven i amb les quals podia comptar. Per què el cor encara li exigia més?

Fa uns dies un estranger em va preguntar d'on era la meua família i en quin poble havia nascut .Vaig haver de respondre-li que no ho sabia. A la nit ho vaig preguntar a la meua mare i ella m'ho va dir. També m'explicà moltes coses de la meua família i del nostre bonic país m'agradaria poder anar-hi a viure, però primer cal que hi hagi pau serà algun dia possible viure-hi en pau?

4 **Corregeix les errades d'aquestes oracions relacionades amb els signes de puntuació:**

- **Hola, a tots!.**
- **Benvingut_ a l'institut.**
- **El xic i la seua germana_ arribaran demà.**

5 **Ara has d'inventar un text on contes el que fas cada dia d'institut. Utilitza alguns signes de puntuació dels que hem vist en aquesta unitat:**

Resposta oberta.

.....

.....

.....

.....

.....

LÈXIC

TABÚ I EUFEMISME

RECORDA

Un mot **tabú** és aquell que no utilitzem per convencions socials o per supersticions. La paraula tabú significa prohibit i prové de la Polinèsia.

Un **eufemisme** és la paraula alternativa per a substituir al tabú.

Ex: "vellesa" *és el mot tabú i el substituïm per l'eufemisme* "tercera edat".

1 **Què signifiquen els eufemismes següents?**

- **anar un poc privat:** anar amb mancances
- **anar a l'excusat:** anar al bany
- **excedents laborals:** llocs de treball que no fan falta
- **faltar una persona:** morir
- **conflicte armat:** guerra

2 **Emparella els tabús de la primera columna amb els eufemismes de la segona:**

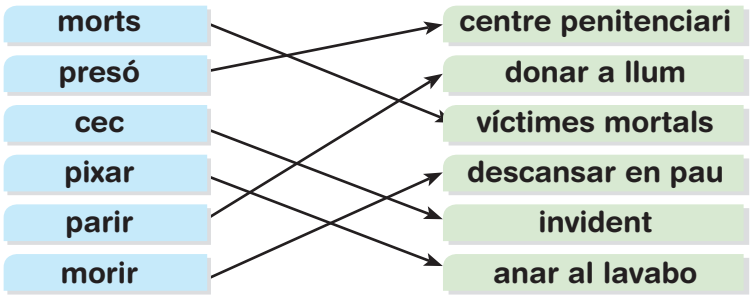

3 **Ara utilitza cinc d'aquests eufemismes per a crear oracions:**

- Resposta oberta.
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

PROJECTE DE TREBALL

El **teatre** és un gènere literari molt interessant, pel diàleg que planteja, tant entre els personatges com un sol. Aquest últim s'anomena **monòleg**. Com saps, aquests subgènere està molt de moda. El monòleg pot tenir diferents temàtiques: **dramàtica**, **còmica** etc., però en destaca la solitud a l'escenari.

1 **Ací et proposem que escrigues un monòleg al voltant d'un tema que t'interesse o t'agrade. Recorda que també hauràs d'escriure-hi les acotacions. Després pot representar-lo a classe per als teus companys.**

Resposta oberta.

MONÒLEG D'HUMOR...
"QÜESTIÓ DE CONSUM"
Aprèn consum responsable de la manera més divertida
Divendres, 16 d'octubre, a les 20.00 h,
a la Biblioteca de Cas Mestre Rei, al carrer Pare
Miguel Cabot, 1 de Santa Maria del Camí
Entrada gratuïta
Govern de les Illes Balears